

**Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка
Британська Рада в Україні
Посольство США в Україні
Університет Грінвічу (Великобританія)
Опольська політехніка (Польща)
Коледж Санта-Фе (США)
Китайський університет нафти (м. Пекін, Китай)
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя**

Матеріали

**IV Міжнародної науково-практичної конференції
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У КОНТЕКСТІ ІНШОМОВНОЇ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ**

Електронне видання

24 квітня 2018 року

м. Полтава

УДК 378.147:811:001.895

М–34

Організатори конференції:

**Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка
Британська Рада в Україні
Посольство США в Україні
Університет Грінвічу (Великобританія)
Опольська політехніка (Польща)
Коледж Санта-Фе (США)
Китайський університет нафти (м. Пекін, Китай)
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя**

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні технології у контексті іншомовної підготовки фахівця». – Полтава : ПолтНТУ, 2018. – 4 електрон.

У збірнику опубліковано матеріали конференції, присвяченої проблемам у галузі гуманітарних та соціальних наук. Видання призначено для науковців, аспірантів, студентів.
М–34.

Затверджено на засіданні
Вченої ради гуманітарного факультету ПолтНТУ,
протокол №10 від 17.04.2018 р.

*Відповідальний за випуск – Н.О. Грінченко
Верстка – Я.В. Гнатенко, А.К. Павельєва
Матеріали подано в авторській редакції*

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Онищенко В.О. – ректор Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, доктор економічних наук, професор, голова організаційного комітету;

Сівіцька С.П. – проректор з наукової та міжнародної роботи Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, к.е.н., заступник голови організаційного комітету;

Іваницька І.О. – декан гуманітарного факультету Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, кандидат хімічних наук, доцент, голова робочої групи;

Агейчева А.О. – заступник декана гуманітарного факультету з наукової та міжнародної роботи, доцент кафедри іноземної філології та перекладу Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, кандидат педагогічних наук;

Грінченко Н.О. – в.о. завідувача кафедри іноземної філології та перекладу Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, кандидат філологічних наук;

Балацька О.Л. – доцент кафедри іноземної філології та перекладу Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, кандидат філологічних наук, доцент, секретар організаційного комітету;

Стрілець В.В. – доцент кафедри іноземної філології та перекладу Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, кандидат філологічних наук, доцент;

Дмитренко О.В. – доцент кафедри іноземної філології та перекладу Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, кандидат філологічних наук, доцент;

Кузнєцова Ю.І. – доцент кафедри іноземної філології та перекладу Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, кандидат філологічних наук;

Кальнік О.П. – доцент кафедри іноземної філології та перекладу Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, кандидат педагогічних наук;

Гунченко Ю.В. – старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка.

Редакційна колегія:

Грінченко Н.О. – к. філол. н., доцент кафедри іноземної філології та перекладу ПолтНТУ.

Кузнєцова Ю.І. – к. філол. н., доцент кафедри іноземної філології та перекладу ПолтНТУ.

Дмитренко О.В. – к. філол. н., доцент кафедри іноземної філології та перекладу ПолтНТУ.

Павельєва А.К. – к. філол. н., доцент кафедри іноземної філології та перекладу ПолтНТУ.

Гнатенко Я.В. – старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу ПолтНТУ.

Відповідальна за випуск збірника:

к. філол. н., доцент кафедри іноземної філології та перекладу ПолтНТУ
Грінченко Н.О.

Зміст

Секція 1 «ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ: ДОСВІД ТА СТАНДАРТИ».....	12
Bilas L.M. THE DEVELOPMENT OF SOCIOCULTURAL AWARENESS OF STUDENTS-PHILOLOGISTS	12
Бінецька Д. І. ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ	15
Bobrovnyk S.M. METHODOLOGY PECULIARITIES OF TEACHING SPEAKING	17
Брик Т.А., Лебошина Н.В. РОЗВИТОК ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ТА КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВВНЗ.....	20
Vavilina S.H., Stovbur L. M. LANGUAGE AWARENESS OF TEACHERS WHO USE ENGLISH AS A MEDIUM OF INSTRUCTION	23
Vasylenko O.V., Haldetska I.H. LEARNING PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGES AS AN INTEGRAL PART OF THE POLICEMEN TRAINING	26
Гнатенко Я.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТАМ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	30
Голінько Н.А., Гребенюк Л.М. ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НОВОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ.....	33
Грубнік В.В., Кошель Ю.М., Міщенко В.В., Парфентьев Р.С. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АНГЛОМОВНИХ	

СТУДЕНТІВ VI КУРСУ МІЖНАРОДНОГО ФАКУЛЬТЕТУ НА КАФЕДРІ ХІРУРГІЇ № 1 ОНМедУ	37
Гулько Л.О. ЩОДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ	41
Демиденко А.І. BLENDED MODEL У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ	44
Дмитренко О.В. ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ЇХ ВІДБОРУ У СВІТЛІ СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ.....	48
Добровольська Н.Л. ЦІЛІ ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНОГО НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ ТА ГОВОРІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	51
Єфімова О.М. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	54
Жицька С. А. РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ ВВНЗ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ	57
Зубенко Т.В. ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНИХ НАВИЧОК ПИСЬМА ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	59
Кальнік О.П. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ ПОКОЛІНЬ «Y» ТА «Z».....	63
Козьміна Н.А. ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЛІНГВОДИДАКТИЧНОГО ТЕСТУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ У СФЕРІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ	66

КОН О.О. ИЗУЧЕНИЕ ЧАСТЕЙ РЕЧИ СТУДЕНТАМИ-ИНОФОНАМИ НА СИНТАКСИЧЕСКОЙ ОСНОВЕ	68
Kryukovska K.I., Martyniuk N.S., Vinogradova M.S. FORMATION EN LANGUES ÉTRANGÈRES DES SPÉCIALISTES DANS LES UNIVERSITÉS TECHNIQUES	71
Martynchuk O., Syrota N. REVIEW OF POSSIBLE METHODS FOR TEACHING TECHNICAL DISCIPLINES BY ENGLISH FOR FOREIGN STUDENTS.....	74
Матвеева Н.М., Савельев А.А. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ПРЕЗЕНТАЦИЙ НА ЗАНЯТИЯХ ПО ДИСЦИПЛИНЕ «КРАЇНОЗНАВСТВО» НА ЭТАПЕ ДОВУЗОВСКОЙ ПОДГОТОВКИ ИНОСТРАННЫХ ГРАЖДАН.	77
Нікітін П.В., Тирон О.М. ЕЛЕКТРОННЕ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОРЯКІВ.....	80
Овчаренко З.П. АУДІЮВАННЯ ТА ЙОГО МІСЦЕ В УЧБОВОМУ ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ ВУЗІВ	84
Огородник Н.С. ПРО НОВАЦІЇ В АНГЛОМОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ТОРГОВЕЛЬНОГО ФЛОТУ	87
Петрушова Н.В., Люлька В.М., Кравченко В.Л. ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕКСТИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ.....	90
Pisotska O.O., Lysanets Yu.V., Bieliaieva O.M. GRAMMAR FEATURES OF ACADEMIC WRITING IN MEDICAL ENGLISH: TENSE CHOICE IN RESEARCH ARTICLES	93
Plotnikov Y. USER-CENTERED DESIGN FOR HYBRID FOREIGN LANGUAGE LEARNING COURSES: BASIC PRINCIPLES AND PECULARITIES	97

Pochtakova I.V., Khlivetska Y.P. PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE TRAINING AS THE FACTOR OF SUCCESSFUL FUTURES OF THE OIL & GAS INDUSTRY	99
Rozhenko I.V. STUDENTS COGNITIVE ACTIVITY APPROACH IN FOREIGN LANGUAGE TRAINING COURSE	104
Rudenko S.I. BENEFITS OF USING WEB 2.0 TOOLS IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING	106
Samofalova O.V. INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE CONTEXT OF ESP	109
Сокаль М.А. О ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО	111
Sokyrska O. THE IMPORTANCE OF LEARNERS' AGE, LEVEL, LEARNING STYLES AND ABILITIES IN ESL TEACHING.....	114
Танько Н.Г. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	116
Таран З.М. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	119
Шмба А.В. ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ, ЩО ВИВЧАЮТЬ ІНОЗЕМНУ МОВУ	122
Шульга А.К. МЕТОДИКА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ АВІАЦІЙНИХ ФАХІВЦІВ	125
Секція 2 «ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ПЕРЕКЛАДУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ».....	128
Дорош О.Ю. USING INNOVATIVE TECHNOLOGY EFFECTIVELY TO TRASNFORM ENGLISH LANGUAGE LEARNING AND TEACHING	128

Ефендієва С.М., Чуприна К.С., Ніколаєва Н.М. BLENDED LEARNING ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД ВИКЛАДАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	132
Павліченко Л.В. ДО ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ЖАНРІВ ЮРИДИЧНОГО ДИСКУРСУ	134
Козьміна Н.А. ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЛІНГВОДИДАКТИЧНОГО ТЕСТУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ У СФЕРІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ	137
Кузьміна К.А. THE USE OF INTERNET RESOURCES IN TEACHING PRACTICAL TRANSLATION.....	139
Максименко Л.О. ПРОБЛЕМА КЛАСИФІКАЦІЇ ПОМИЛОК У ПИСЬМОВОМУ ПЕРЕКЛАДІ	142
Strilets V.V. INTERDISCIPLINARY APPROACH TO STUDYING TRANSLATION PROCESS.....	145
Секція 3 «АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА».....	147
Астахова С.А., Саєнко Л.В. ДІАЛЕКТИ ТА СТРАТИФІКАЦІЯ МОВНИХ ОДИНИЦЬ НА ТЕРИТОРІЇ НІМЕЧЧИНИ	147
Балацька Л.П., Олексів Г.Д., Шийка Ю.І. ВПЛИВ ШКІЛЬНОЇ БІЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ДВОМОВНИЙ ПРОСТІР КАНАДИ.....	150
Балацька О.Л. ТИПОВІ ЗАСОБИ АКТУАЛІЗАЦІЇ АКСІОЛОГІЧНОГО ЗМІСТУ КРИТИЧНИХ ЗАУВАЖЕНЬ В АНГЛОМОВНИХ НАУКОВИХ СТАТТЯХ З ПЕДАГОГІКИ.....	153
Безугла Л.Р. АДРЕСАТНІ ЗАЙМЕННИКИ В УКРАЇНСЬКОМУ, РОСІЙСЬКОМУ, АНГЛІЙСЬКОМУ І НІМЕЦЬКОМУ ДИСКУРСІ.....	157

Блинова І.А. ПОРІВНЕВИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ У РУСЛІ КОМУНІКАТИВНОЇ СТИЛІСТИКИ ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ	160
Грінченко Н.О. КОНЦЕПЦІЯ «КУЛЬТУРНОЇ ГРАМОТНОСТІ» Е. ГІРША ЯК СПРОБА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ФОНОВИХ ЗНАНЬ	163
Дем'янчук Ю.І. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ.....	165
Карлова В.О. ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ДЖЕРЕЛА ЗАПОЗИЧЕНЬ ІЗ КЕЛЬТСЬКИХ МОВ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ПЕРВІСНОГО КОТАКТУВАННЯ ЛЮДСТВА У ДАВНЬОАНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	168
Клочко С.О. ЕКСТРАЛІНГВАЛЬНІ ФАКТОРИ В ЕКОЛОГІЇ ПІВДЕННО-АФРИКАНСЬКОГО ВАРІАНТУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	171
Коломієць С.С., Кулезьнова С.С. НАУКОВА СТАТТЯ ЯК МОВЛЕННЄВИЙ ЖАНР	174
Кошлата А.В. ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА.....	177
Кравченко А.С. МАРГІНАЛЬНІ ОБРАЗИ У РОМАНІ Е. Л. ДОКТОРОУ «ГОМЕР І ЛЕНГЛІ»	180
Кузнецова Ю.І., Бабаш Л.В. ПРО СТУПІНЬ АСИМІЛЯЦІЇ ЗАПОЗИЧЕНЬ ІЗ ГЕРМАНСЬКИХ МОВ ДО ФРАНЦУЗЬКОЇ БУДІВЕЛЬНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	183
Маркелова А.А. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ НАЗВИ ПРОЕКТУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ № 7163 ЗАСОБАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	186
Міхіденко К.О. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ WILLKOMMENSKULTUR В НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ВІРТУАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ.....	190
Ніколаєску Е.В. ЯВИЩЕ ЕНАНТІОСЕМІЇ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	193

Павельєва А.К. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ОСНОВНІ ЗНАЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ БІБЛІЙНО-ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ СЕМАНТИКИ В «УКРАЇНСЬКИХ» ПОВІСТЯХ М. В. ГОГОЛЯ	196
Перова С.В. ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОВІСТІРЕЯ БРЕДБЕРІ «МАРСІАНСЬКІ ХРОНІКИ».....	199
Пешкова О.А. ІНТЕРМЕДІАЛЬНІСТЬ ЯК ОЗНАКА СУЧАСНОГО ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ТА ЇЇ ЛІНГВАЛЬНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ	203
Покотило П.Г. КОМП'ЮТЕРНА ГРАМОТНІСТЬ, ЯК КРИТЕРІЙ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТА З АНГЛІСЬКОЇ МОВИ У ХХІ ст.....	206
Ситник О.І., Скирта С.Д. ВЖИВАННЯ МЕТАФОР В ЕКОНОМІЧНОМУ ДИСКУРСІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	208
Ткачук О. CONCEPTUAL SPACE OF SCREENPLAYS IN CORPUS ANALYSIS	211
Шенько М.М. МОДАЛЬНІ КОНСТРУКЦІЇ ІЗ ЗНАЧЕННЯМ ПРИПУЩЕННЯ У ДИСКУРСНОМУ СЕГМЕНТІ РОЗДУМУ	213
Шуневич Б.І. СТРУКТУРА АНГЛОМОВНИХ ЕРГОНІМІВ ПОЖЕЖНО-ТЕХНІЧНОЇ ТЕМАТИКИ ТА ЇХ УКРАЇНОМОВНИЙ ПЕРЕКЛАД.....	217
Щипачова Д.С. EQUIVALENCE AND ADEQUACY OF TRANSLATION OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL TEXTS.....	220
Секція 4 «ГОЛОВНІ АСПЕКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ»	223
Aheicheva O., Galagan N. INTELLECTUAL PROPERTY PROBLEMS AND PROSPECTS AT COLLEGE EDUCATION SYSTEM.....	223
Echlas M.Z., Ageicheva A. INTELLECTUAL PROPERTY PROBLEMS AND PROSPECTS AS UNIVERSITY DISTANCE LEARNING NECESSARY COMPONENT	225

Komarova O., Gunchenko J., Thin Thin Soe. INTELLECTUAL PROPERTY
ISSUES IN HIGHER EDUCATION SYSTEM 226

Kolesnyk Y. INTERNATIONAL INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS
MAIN ASPECTS 228

**Секція 1 «ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦЯ В СУЧАСНОМУ
СВІТІ: ДОСВІД ТА СТАНДАРТИ»**

УДК 811.111 (94)

**THE DEVELOPMENT OF SOCIOCULTURAL AWARENESS OF
STUDENTS-PHILOLOGISTS**

Bilas L.M.

Candidate of Pedagogic Sciences (Ph.D.), Associate Professor at the Department of
English philology and cross-cultural communication,
Kyiv National Taras Shevchenko University

The processes of globalization we are witnessing nowadays are characterized by rapid development of innovative technologies, dissemination of array of information, active cross-cultural connections with different nations and cultures. Naturally the issue of sociocultural awareness of a modern personality has become an acute one practically for every field of life: business, politics, science and education, entertainment and society. Not only good commands of a foreign language but also peculiar cultural features of a target language community are of great importance for communication with mutual respect and understanding.

In this regard great responsibility lies on contemporary Ukrainian university education as to development sociocultural awareness and competence of future young professionals. Therefore it is important to give them profound theoretical background and practical skills for carrying successful cross-cultural professional and personal links with representatives of other countries and cultures [2, p.12].

Analysis of scientific literature shows that the basic definition of the term *sociocultural awareness* is *the ability and willingness to objectively examine the values, beliefs, traditions and perceptions within our own and other cultures*. At

the most basic level, it is the ability “to walk in someone else's shoes in terms of his or her cultural origins” [3].

The issue of sociocultural awareness is widely discussed by educators, scholars and researchers. Internationally, major contribution to this field has been done by V. Anderson, E. Gellner, E. Hall, A. Holliday, A. Room, O. Taylor, G. Turner, G. Tomakhin, and others. In their investigations the authors point at the areas where the study of language and the study of culture are most markedly overlapped, such as language and society, language use, language and thought, and various linguistic disciplines studying them. They also draw attention to some ways how the language reflects and determines various networks of social and cognitive relationships in the world around us.

In Ukrainian lingua-cultural studies and lingua-didactics relationship between the study of language and the study of culture is widely elucidated in scholarly works by V. Andrushchenko, F. Batsevych, M. Kocherhan, V. Lykhvar, V. Manakin, V. Parashchuk, H. Pocheptsov, O. Yashenkova and others. They are unanimous at the standpoint that lingua-cultural approach in teaching foreign languages serves as methodological strategy oriented at cross-cultural bent in teaching-learning process. This strategy leads to acquisition of necessary sociocultural skills for cross-cultural communication by students and it also enhances the understanding native speakers' language image of the world.

Among the wide range of humanities in the university curriculum for students-philologists, such academic course as *Area Studies (British and American)* gives broad possibilities for the development of their sociocultural awareness. The *main objective* of the course is to provide communicative competence for cross-cultural communication, and the *main task* is to study those units of the language and extra-linguistic phenomena which most vividly reflect the national peculiarities of the target language cultures, in our case English culture. Thus the context of the course Area Studies is concentrated on the following aspects:

– historical and cultural background, which includes not only knowledge of history, but also knowledge of culture of the language community in the process of its historical development;

– socio-cultural background concerns peculiarities of communication within the society: social behavior, social values, conversation formulae, non-verbal communication;

– ethno-cultural background, which includes information about the mode of life, norms, traditions, customs, rites etc;

– semiotic background, which contains information on symbols, connotations, realities and other language units bearing specific national coloring.

In our teaching practice we widely use *comparative approach* which enhances students' awareness of similes and differences by comparing British and American cultures with Ukrainian one. Students are taught to analyze authentic information to identify English realities and explain their meaning, give proper translation or interpretation of specific national language units into Ukrainian.

Acquiring such knowledge, students-philologists show not only their own sensitivity to differences in cultures, but also acquire a firm ground for building a successful cross-cultural communication.

Literature

1. Беррі Д. В. Крос-культурна психологія. Дослідження і застосування / Д. В. Беррі, А. Х. Пуртінга, М. Х. Сігалл, П. Р. Дасен. – Х., 2007. – 384 с.

2. Концепція гуманітарного розвитку України на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=93153&cat_id=74198

3. Brendan O'Brien. What Is the Meaning of Cultural Awareness?; Updated September 29, 2017 [Electronic resource]. – Mode of access: <https://classroom.synonym.com/what-is-the-meaning-of-cultural-awareness-12084258.html>

4. Collins Dictionary [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/cultural-awareness>

5. Lusting M.W., Koester J. Intercultural competence. Interpersonal communication across cultures. – Longman, 1999. – 401 p.

УДК 378 : 811 (07) : 371, 31

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Бінецька Д. І.

к. пед. н., викладач кафедри загального мовознавства і германістики
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Загальновідомим у педагогіці є факт, що середовище є одним з чотирьох (поряд зі спадковістю, діяльністю та вихованням) загально визнаних у педагогічній науці чинників, що впливають на розвиток особистості [1, 2, 3, 4]. Специфіка середовища полягає в тому, що його вплив сприймається суб'єктом несвідомо, маючи завдяки цьому достатньо високу потужність.

У рамках поля діяльності педагога середовище навчання слід розглядати як системне утворення, яке генерується індивідуумами-учасниками процесу навчання, пронизується специфічними, характерними саме для цього утворення взаємодіями з домінуючим акцентом на комунікації в середині середовища.

У контексті порівняльного аналізу змісту понять «освітнє середовище» і «освітній простір» доцільно акцентувати увагу на наявних у сучасній психолого-педагогічній літературі двох підходах до їх трактування. Для першого з них характерним є взаємозамкнутість змісту тлумачення одного із понять на змісті іншого, тобто розкриття природи дефініції здійснюється шляхом звернення до змісту іншого поняття.

Не заперечуючи значущості змістово-процесуального та засобового контенту проаналізованих нами методик та програм організації дослідницької діяльності студентів, акцентуємо увагу на тому, що нами не зафіксовано методики, впровадження якої в навчальний процес вищого педагогічного закладу здійснювалося б з метою формування в студентів дослідницьких умінь як інтегрованої сукупності інтелектуальних, інформаційних та умінь самоорганізації та самоконтролю та реалізовувалося в умовах цілеспрямованої організації навчального дослідження з використанням засобів освітнього середовища університету.

Проаналізувавши погляди різних вчених, під поняттям «освітнє середовище університету» в нашому дослідженні будемо вважати системне утворення, що являє собою штучне соціокультурне оточення суб'єкта навчання, яке включає в себе зміст навчання, різноманітні методи та засоби навчання, які здатні забезпечити продуктивну дослідницьку діяльність студента.

У нашому дослідженні процес формування дослідницьких умінь майбутніх учителів іноземних мов здійснюється з використанням таких засобів освітнього середовища університету, як:

- засоби організації навчально-дослідницької діяльності студентів (до таких засобів відносимо семінарські заняття з іноземних мов, проблемні групи, педагогічна практика, студентські конференції, індивідуальна робота зі студентами);

- засоби діяльності (авторські дослідницькі завдання, педагогічні ситуації зміст яких сприяє формуванню тієї чи іншої складової дослідницького уміння);

- засоби управління діяльністю учнів (дотримання чітко визначених етапів формування дослідницьких умінь).

Література

1. Бех І. Д. Принципи сучасної освіти / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 4. – С. 5–27.

2. Галуза Л.Ф. Формування миротворчих поглядів студентів педвузів в процесі вивчення іноземної мови: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Л.Ф.Галуза ; Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. — К., 1998. — 16 с.

3. Лернер И.Я. Процесс обучения и его закономерности. – К., 1988. – 96 с.

4. Основи педагогіки вищої школи. Навчально-методичний комплекс для аспірантів і магістрів / Укладачі: Л.Вовк, О.Падалка, Р.Семернікова. – К., 2005. – 59 с.

УДК 373.2

METHODOLOGY PECULIARITIES OF TEACHING SPEAKING

Bobrovnyk S.M.

English language teacher, Technical English Department # 1

National Technical University of Ukraine

«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

Among different types of communication we can define several main types as individual, group and public, which determine methodology specificity of teaching speaking. At the heart of modern teaching methods of speaking there are such categories of oral language communication as: situation, role, position, community, type and scope of communication, which are considered in modern science as models of speech communication. The most important of these teaching methods are communicative (speech) situations. A communicative situation, as a method of teaching speaking, consists of the following factors: 1) circumstances of the reality (situation) in which communication is carried out; 2) relations between communicants; 3) verbal motivation; 4) implementation of the very act of communication. Each of these factors has a certain influence on speech of the interlocutors (the choice of the

topic and the direction of its development, the selection of linguistic means and emotional coloring of speech).

In individual communication two people participate. It is characterized by immediacy, trustworthiness. Here, communication partners are equal in their share of participation in the general speech. Each of them can support the proposed topic or replace it with another one. If any of the partners of individual communication terminates the conversation, the communicative act ends [3].

In case of group communication, several people participate in a single communication act (a conversation in the company of friends, a training session, a meeting). Communicative position of a member of a group is significantly different from the individual. A participant can take part in a lengthy conversation without uttering a word. In such communication, inserting a word to interest listeners is sometimes difficult and requires additional qualities from the speaker. It is clear that the role of the passive participant in group communication (listening) is simpler than in individual communication, although it is much more difficult to "manage" the reception of information under these conditions [1].

Public communication occurs with a relatively large number of individuals. For this reason, the communicative roles of participants in public communication are usually predetermined: a number of them act as speakers, the rest of them are in fixed roles of listeners.

By the nature of the relationship between communicants, teaching methods of speaking distinguish formal and informal communication. Formal communication occurs between people whose relationships are determined by the performance of certain social functions, for instance a teacher and a student, a passenger and a cashier, a boss and a subordinate. This can include meetings, interviews, briefings, negotiations. Informal communication is characterized by ease, relaxedness, often familiarity in the behavior of individuals, and in the tone of their speech, freedom in choosing linguistic means. In informal communication, the content of the statements of individuals, as a rule, is not thought out in advance, they are unprepared. Unlike formal communication,

in the conditions of which the official and business style of oral speech is used, in informal communication, the spoken language is widely used in its various variants, including professional jargon. Informal conversation is an independent activity of communication, or an activity which purpose is to establish contact, mutual understanding, and influence on knowledge, the system of social values and beliefs, and the emotional state of another person. In this sphere of oral communication, free conversation acts as the main, the most common type of communication. Topics of informal conversation are distinguished by a wide range of choice. Informal conversation is characterized by a large variety of speech stimuli that encourage communication of its participants.

Thus, summarizing the above, it is possible to state that modern methodology for teaching foreign languages distinguishes the following types of the model of speech communication: 1) official individual contact; 2) business conversation; 3) informal conversation; 4) group official conversation; 5) monologue in a group conversation; 6) public communication [2].

At present, there are opinions that it is impossible to achieve unprepared speech on the basis of training exercises. It is often necessary to observe how learners, having learned to operate fluently with different material during the training exercises, turn out to be completely helpless when they have to use the same material in the conditions of oral communication. On the basis of the research of the process of formation of oral speech skills it is possible to formulate the requirements for communicative exercises. They have to inform students about the information that they will later want to share; stimulate the production of related speech on the basis of life experience, the expression of their attitude towards this or that event of life reality; create situations for speech communication in the classroom; to ensure natural speech behavior of students in accordance with their social and communicative position, orientation in the communicative community of the interlocutors to choose the topic and its direction.

A number of exercises have no unambiguous attribution to the names of the class and can be performed in both ways, for example, “question-answer” exercises and

retelling. This is the general characteristic of exercises for teaching speaking and communicative exercises.

Література

1. Алхазішвілі А. А. Основы овладения устной иностранной речью / А. А. Алхазішвілі // М., Просвещение. – 1988. – 334 с.
2. Скалкин В. Л. Ситуация, тема и текст в лингвометодическом аспекте / В. Л. Скалкин // Русский язык за рубежом. – 1983. – № 3. С. 30 – 36.
3. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению / Е. И. Пассов // М.: Русский язык. – 1989. – 276 с.

УДК 355.237

РОЗВИТОК ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ТА КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВВНЗ

Брик Т.А.

кандидат педагогічних наук, доцент,

професор кафедри іноземних мов факультету післядипломної освіти

Харківського національного університету протиповітряної оборони України

імені Івана Кожедуба

Лебошина Н.В.

доцент кафедри іноземних мов факультету післядипломної освіти

Харківського національного університету протиповітряної оборони України

імені Івана Кожедуба

Тези присвячені застосуванню синквейнів у процесі вивчення іноземної мови курсантами ВВНЗ України. Автори показують, що їх використання сприяє

розвитку іншомовної комунікативної компетенції та критичного мислення майбутніх офіцерів, правила будовання синквейнів та алгоритми їх використання.

Згідно Національної доктрини розвитку освіти в Україні у XXI столітті визначено, що головною метою сучасного навчального закладу є, по -перш за все, створення умов для особистісного розвитку та творчої самореалізації кожного громадянина України, в тому числі, запровадження нових підходів до навчання, які забезпечують розвиток у тих, хто навчається, необхідних компетенцій.

Одним із таких підходів є формування під час навчання навичок критичного мислення, яке разом із фаховою і соціальною компетентністю забезпечує конкурентноздатність і мобільність освіченої людини на ринку праці, її готовність жити і працювати в умовах неперервних змін [1].

Критичне мислення – це мислення вищого порядку, яке спирається на інформацію, усвідомлене сприйняття власної інтелектуальної діяльності та діяльності інших [2]. Відповідно, формування навичок критичного мислення передбачає розвиток здатності курсантів аналізувати навчальну інформацію з позиції логіки та особистісного підходу з метою використання отриманих результатів як у стандартних, так і нестандартних ситуаціях і проблемах, а також здатність ставити нові запитання, знаходити аргументи, приймати незалежні продумані рішення [3].

Пропонується використовувати як основу заняття з використанням інноваційних технологій наступну трьохфазову структуру: *фаза виклику (Evocation)*, *фаза осмислення змісту (Realization of meaning)*, *фаза рефлексії (Reflection)*, На цій фазі можна використовувати кластер, корзину ідей або синквейн.

Кластер (гроно) – це графічний прийом систематизації навчального матеріалу. Найчастіше використовується на стадії виклику, коли ми систематизуємо інформацію, отриману до знайомства з основним джерелом

(текстом) у вигляді питань чи заголовків змістовних блоків. У центрі – індивідуальна тема, а навкруг неї великі змістовні одиниці.

Корзина ідей – використовується також на стадії виклику. Дозволяє виявити все, що знають чи думають курсанти, проводиться обмін інформацією.

Інсерт – цей прийом працює на стадії осмислення. Для того, щоб розрішити протиріччя й розширити знання стосовно питання, що вивчається, курсантам пропонується текст, який вони читають, роблячи відповідні помітки на полях. Кожний символ має власне значення:

«v» – вже знав;

«+» – нове;

« » – думав інакше;

«?» – не зрозумів, є питання.

На заняттях з іноземної мови також продуктивна така письмова форма представлення рефлексії за даною технологією як синквейн. Кожному курсанту дають 5-7 хвилин, щоб написати синквейн.

Правила написання синквейну:

1 рядок – один іменник, що задає тему.

2 рядок – 2 прикметника, що характеризують тему.

3 рядок – 3 дієслова, що характеризують дії (за темою).

4 рядок речення – висновок за даною темою, висловлення відношення до теми.

5 рядок – одне слово, котре по-новому представляє проблему, його синонім.

Синквейн – це швидкий й потужний інструмент для рефлексії, оскільки він дає можливість резюмувати інформацію, викладати складні ідеї, почуття й уявлення в декількох словах, активізувати тематичну лексику й граматику.

Використання технології критичного мислення у викладанні англійської мови дозволяє значно збільшити час мовленнєвої практики на занятті для кожного окремого курсанта, отримати засвоєння навчального матеріалу всіма учасниками групи, вирішити різноманітні навчально-професійні завдання. Викладач в свою чергу стає організатором самостійної навчально-пізнавальної,

комунікативної, творчої діяльності курсантів, у нього з'являється можливість для вдосконалення процесу навчання, цілісного розвитку їх особистості.

Практика показує, що у курсантів зростає інтерес до процесу навчання і активного сприйняття навчального матеріалу; розвиваються здібності самостійної аналітичної й оціночної роботи.

Література

1. Багиев Г., Наумов В. Руководство к практическим занятиям по маркетингу с использованием кейс-метода [Электронный ресурс] <http://www.marketing.spb.ru>

2. Гін А. Безкровна атака: Технологія проведення навчального мозкового штурму : [Цікава і проста форма навчальної діяльності] // Завуч (Перше вересня). – 2000. – № 8. – С. 7-11.

3. Крамаренко С. Г. Інтерактивні техніки навчання, як засіб розвитку творчого потенціалу учнів // Відкритий урок. – 2002. – № 5–6. – С. 7-10.

УДК 811.111:378.8

LANGUAGE AWARENESS OF TEACHERS WHO USE ENGLISH AS A MEDIUM OF INSTRUCTION

Vavilina S.H.

PhD in Pedagogy

Associate Professor of the Department of Languages for Specific Purposes

Zaporizhzhya National University,

Stovbur L. M.

PhD in Philology

Associate Professor, Department of Ukrainian Language

Zaporizhzhya National University

Introduction of learning through English as a medium of instruction (EMI) into higher education institutions throughout Europe was prompted by such factors as internalization of European universities, academic mobility and innovative bilingual education practices in Content and Language Integrated Learning (CLIL). While CLIL approach has been widely adopted at primary and secondary school levels within state-supported programmes, EMI usually refers to teaching at tertiary level and seems to be left to the university administrators' initiatives and capacities of staff. Ukrainian universities are also trying to promote English as the language of instruction in their attempts to attract local and international students. In doing so, they encounter the problem of providing relevant teacher training that is widely reported in many CLIL/EMI research studies (D.Coyle, I. Fortanet-Gómez, D. Marsh, R. P. Mehisto, R.G. Klaasen, M. Rannut, A. Räsänen, C. Sancho Guinda).

Addressing the issue of CLIL/EMI teacher education, the European Centre for Modern Languages designed a framework for the professional development of CLIL teachers [2]. Among the target professional competences that the CLIL teachers are expected to acquire during the training programme, the notion of Content and Language Awareness seems to be the key to their ability to teach a content in a language-sensitive way. The extensive research findings show that methodological aspects are often overlooked by the subject teachers who are more concerned with their language level and the need to translate learning materials into English rather than changes in approaches to teaching in the CLIL settings (M. Aguilar, J. Á. González, J. Barbero, J. M. González Ardeo, M. Woźniak, C. Sancho Guinda). Consequently, content teachers quite often miss the dual focus of CLIL and give traditional lecture-type classes with the emphasis on the content but not on English [3, p. 3]. Nevertheless, adopting CLIL as a language-sensitive methodological approach implies acquiring a thorough knowledge of disciplinary discourse and discourse of the medium as well as a wide range of teaching strategies which characterize informal, formal and classroom discourse [5, p. 63]. The choice of the strategies that enable to promote language learning in a content class is based on the teacher's acquaintance with the

developmental stages of second language learning and teaching implications of the distinction between Basic Interpersonal Communicative Skills (BICS) and Cognitive Academic Language Proficiency (CALP) [1]. BISC skills are usually acquired by students implicitly through learning how to communicate in a foreign language and their lack might lead to students not being able to take part in group discussions. As regards CALP skills (skills for the purposes of learning: defining, classifying, comparing, hypothesising, etc.), their development refers to the “context-reduced” settings of a (university) classroom by means of cognitively demanding tasks. In order to teach these skills in a second language, teachers should create a context by providing “scaffolding” to ease the language or cognitive challenge of the task. To provide this kind of support subject teachers should make a shift to the student-centered paradigm and adopt the role of mediators responsible for: contextualizing new content language items and presenting them in a comprehensible manner; teaching thinking skills and learning strategies; highlighting new material with the aid of advance organizers; clustering content material and framing it by relating to past experience; showing sensitivity to individual learners’ needs; building their independence in both content and language; encouraging cooperative learning and peer support [4, p. 9].

It is worth noting that teachers who use English as a teaching medium, especially for linguistic disciplines, might benefit from comparison between English and a mother tongue (i.e. Ukrainian) to strengthen the use of both of them. This also might prevent communication blockage and stimulate the process by which languages help each other to assimilate and consolidate the academic content.

Bilingual teacher education is a problem that needs addressing given the fact that CLIL/EMI has been enthusiastically embraced by many Ukrainian universities. Designing effective training programmes aimed at developing and strengthening content teachers’ language awareness should be the top priority for university administrators, subject and Language for Specific Purposes (LSP) teachers alike.

References

1. Cummins J. BICS and CALP: Empirical and Theoretical Status of the Distinction / James Cummins // Encyclopedia of Language and Education [ed. N. H. Hornberger]. – New York: Springer Science + Business Media LLC, 2008. – Volume 2: Literacy. – P. 71 – 83.
2. European Framework for CLIL Teacher Education [Electronic source] / [Marsh D., Mehisto P., Wolff D. et al.] : (European Centre for Modern Languages, 2011). – Available at: https://www.unifg.it/sites/default/files/allegatiparagrafo/20-01-2014/european_framework_for_clil_teacher_education.pdf3.
3. Fürstenberg U. Language-sensitive CLIL teaching in higher education: Approaches to successful lesson planning [Electronic source] / U. Fürstenberg, P. Kletzenbauer // English Language Teaching World Online. – 2015. – Special issue on CLIL. – Available at: <http://blog.nus.edu.sg/eltwo/2015/04/27/language-sensitive-clil-teaching-in-higher-education-approaches-to-successful-lesson-planning-2/>
4. González J. A. Building bridges between different levels of education: Methodological proposals for CLIL at University / J. A. González, J. Barbero // Language value. – 2013. – Vol. 4, No 1. – P. 1 – 23.
5. Marsh D. Content and Language Integrated Learning (CLIL). A Development Trajectory / David Marsh. – Córdoba: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Córdoba Cordoba, 2012. – 552 p.

UDK 371:811

LEARNING PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGES AS AN INTEGRAL PART OF THE POLICEMEN TRAINING

Vasylenko O.V.

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Professor of the Foreign Languages Department of

The National Academy of Internal Affairs

Haldetska I.H.

Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor,
Head of the Foreign Languages Department of
The National Academy of Internal Affairs

With increasing numbers of businessmen, tourists and travelers from abroad, expanding international relations, many countries are looking to improve the language skills of the employees dealing or communicating with foreigners including their security officers. [4] As to law enforcement, knowledge of a foreign language can be a direct, practical asset to those who work with foreigners. In law enforcement, police officers investigate crimes, and knowledge of foreign language skills would be an extremely important advantage. Other police protection occupations include state police officers and highway patrol officers.

So, law enforcement officers are considered as the key objects to be taught of professional English as a second language from the position of inner safety.

With this in mind specialized training courses should be developed in the Ukrainian professional educational establishments to identify the needs of police officers and teach them the language needed for their everyday roles.

An integral part of the training for policemen must be learning professional foreign languages aimed at improving practical skills of performing police activities. The language of proficiency is defined as follows: "The professional language is the entirety of the linguistic resources, used in the professionally limited field of communication and enabling understanding among experts (professionals) working in this field" [1]. The particularity of the professional language in comparison with general language can be seen on the level of lexics, therefore in the professional vocabulary or terminology. From the sociolinguistic aspect professional languages are the languages of groups or special languages, defined by linguistic habits of certain groups of profession (occupation) and therefore of social levels as well.

In order to enhance communicative skills of policemen a practical approach must be used. Our police officers mostly contact foreigners when they have to explain some interesting information for tourists, when they have to take measures against offenders of traffic regulations and in traffic accidents. Policemen can develop oral skills learning specific vocabulary, phrases and questions oriented to police situations.

Sufficient for police officers themes are regarded as following: Spelling words and names. Talking to adults and children. Courtesy. Asking someone's name. Conducting a routine traffic stop. Asking age, weight and height. Asking someone's date of birth. Describing people and objects. Handling traffic accidents. Asking about family background. Searching for weapons and drugs. Conducting a sobriety test. Handling domestic violence. Establishing the circumstances of a crime. Obtaining information about gangs. Giving directions. Asking questions for Field Interview/ Citation/ Booking Sheet.

Research in English professional language in the field of law, internal affairs, and public security was carried out. Police officers had to fill a questionnaire and answered some questions about learning of the foreign languages, working experiences, dealings with foreigners and possibilities of improving their knowledge of foreign language. There were interviewed 106 police officers altogether of 4 police stations.

It has been analysed the requirements of proficiency in foreign languages in some fields of police work [3]. It was established, that most police dealings with foreigners are in the spheres of border control, traffic safety, investigating crime, and peace and order. The analysis also showed that the languages most needed by police officers working in the mentioned spheres are English, German, and French. According to the numbers are the most police dealings with foreigners in the sphere of border control, less in the sphere of traffic safety and even less in investigating crime.

So, policemen can be more effective, confident and safer if they are able to communicate in English. English training programs should enable Ukrainian policemen to develop the English skills needed to better communicate with English speaking co-workers, bosses and customers in work situations. Police officers will

learn the essentials of English enabling to handle the most common law enforcement situations. The programs should use the techniques developed over the adult learners teaching English to Police Officers and emphasize vocabulary and cultural information relevant to working situations [2].

So, personnel who work with foreigners in many cases need to enhance their practical language skills or learn English as a second language. For that, both teachers and learners should use effective learning principles and the most advanced techniques.

If Ukraine wants to be classified among tourist and international business countries, it should have capable, polite as well as educated security forces. Education in this case means, that, for example, a Ukraine police officer can talk to a foreigner, tourist who is in trouble, had an accident, or he is even suspected of something – in foreigner's language. In this way a lot could be done for better co-operation of security officers, including policemen, and better knowledge of foreign languages. The knowledge of foreign languages should be improved, it should be taken care of permanent advanced study in those spheres with most security dealings (border, traffic, crime etc.).

Literature

1. Beijing Police Start Olympics Foreign Language Training [Electronic resource] – Mode of access: // [http:// www.edu.ch/education_1393/](http://www.edu.ch/education_1393/)
2. Collier V.P. A Synthesis of Research on Academic Achievement in a Second language / V.P.Collier. – TESOL Quarterly, 1989. – 31 p.
3. Competency-based Mainstream English Language Training Resource Package. – Washington, DC: Department of Health and Human Services, Social Security Administration, 1985. – 247 p.
4. Krashen, S. Principles and Practice in Second Language Acquisition / S. Krashen – New York : Pergamon Press, 1981. – 68 p.

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТАМ НЕМОВНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

Гнатенко Я.В.

ст.викладач кафедри іноземної філології та перекладу
Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка

Процес реформування системи освіти в Україні, зумовлений потребами часу, передбачає сьогодні підготовку кваліфікованих спеціалістів із високим рівнем знання іноземної мови. Конкурентоспроможність сучасного фахівця залежить не тільки від оволодіння студентом майбутньою спеціальністю, але і від його різнобічної гуманітарної культури, творчого мислення, вихованості та знання іноземних мов. У сучасних умовах іноземне спілкування стає суттєвим компонентом професійної діяльності. Саме тому все більше уваги приділяється врахуванню фахової специфіки при вивченні іноземної мови, її спрямованості на реалізацію завдань професійної діяльності.

Навчання англійської мови професійного спрямування базується, передусім, на врахуванні потреб студентів у вивченні іноземної мови, що диктуються характерними особливостями професії або спеціальності. Новий рівень міжкультурної комунікації серед спеціалістів призвів до необхідності трансформації у системі професійної підготовки студентів немовних ВНЗ, до введення багатоаспектного соціокультурного викладання іноземної мови професійного спрямування.

Головною метою професійного навчання є формування особистості фахівця, який ефективно здійснює трудову діяльність [1]. Іншими словами, воно має забезпечити не тільки оволодіння сукупністю знань і умінь, включаючи комунікативну компетенцію іноземною мовою, що вивчається, а й формування

професійно значущих якостей особистості, що посилює і робить значущим соціальний аспект будь-якого професійно-орієнтованого навчання. Важливу роль у цьому процесі відіграє мотивація вивчення іноземної мови, яка виражається в потребі організувати професійну комунікацію, у тому числі іноземною мовою. Тому однією із головних особливостей іноземної мови як навчальної дисципліни є професійно-орієнтований характер, що має відобразитися у цілях та змісті навчання [3]. Основною ціллю при викладанні іноземної мови за професійним спрямуванням має бути вміння викладача зацікавити студента. Найбільшу зацікавленість студенти виявляють, коли матеріал побудовано на основі обраної ними спеціальності, що стимулює вивчення іноземної мови, підвищуючи і розширюючи їхні професійні знання. У центрі навчального процесу знаходиться особистість студента, його потреби та можливості розвитку. Роль викладача при цьому полягає у створенні сприятливих дидактичних умов для освоєння навчально-професійного матеріалу, мотивації та стимулювання інтелектуального розвитку та креативності студентів. Наступним, не менш важливим питанням, є питання пошуку та відбору навчального матеріалу, який є основою змісту навчання англійської мови за професійним спрямуванням, як зазначає Г. Барабанова, у неможливому ВНЗ універсальною дидактичною одиницею професійно-орієнтованого навчання є автентичний текст, який надає фактологічний матеріал для організації навчального спілкування [4]. Від змісту тексту залежить ефективність організації навчальної інтерактивної діяльності з розуміння смислової інформації та результативність засвоєння термінологічної лексики при вживанні її у висловлюванні студентів. Наявність у текстах таблиць, схем, графіків, та інших паратекстуальних засобів сприяє кращому розумінню студентами термінологічних одиниць та вираженою з їхньою допомогою фахової інформації. Англійськомовні автентичні тексти є цінним інформаційним та пізнавальним матеріалом, який доповнює отримані студентами під час вивчення спеціальних дисциплін знання. Тексти за фахом є джерелом словникового запасу

студентів, прикладом вживання термінологічної лексики у контексті, що допомагає конкретизувати значення слів, пояснити й уточнити випадки їх вживання відповідно до усталених мовних норм і стандартів [2]. Варто зазначити, що матеріал, відібраний для вивчення іноземної мови, має характеризуватися такими ознаками: актуальність змісту, інформативність, відповідність тематиці спілкування, вмотивованість професійною діяльністю студента [4]. Важливо використовувати автентичні джерела науково-популярної літератури, періодичних видань останніх років, Інтернету, а також використовувати новітні методи та засоби навчання у процесі навчання іноземних мов, наприклад, комп'ютерні та Інтернет-технології, блоги, вебресурси, метод проектів і т.д.

Застосування новітніх технологій, вдало підібраний матеріал, який включав би в себе усі необхідні аспекти, правильно визначений метод викладення матеріалу, а головне, уміння донести його до слухача – запорука успішно проведеного заняття з англійської мови.

Література

1. Поляков О. Г. Профильно-ориентированное обучение английскому языку / О. Г. Поляков // Иностранные языки в школе. – 2004. – № 3. – С. 6–11.
2. Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / [наук. ред. українського видання С. Ю. Ніколаєва]. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Тарнопольський О. Б. Методика навчання студентів вищих навчальних закладів письма англійською мовою : [посібник для студентів вищих навчальних закладів] / О. Б. Тарнопольський, С. П. Кожушко. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 288 с.
4. Корнева З.М. Концептуальні засади створення підручника в експериментальній методиці навчання іноземних мов / З. М. Корнева // Вісник Дніпропетровського університету економіки та права імені

Альфреда Нобеля. – Серія «Педагогіка і психологія». – 2011. – № 1(1). – С. 79–83.

УДК 378.147

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НОВОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ

Голінько Н.А., Гребенюк Л.М.

викладачі німецької мови

Полтавського коледжу нафти і газу

Полтавського національного технічного університету

Імені Юрія Кондратюка

Одна з першочергових цілей вищої освіти України – це забезпечення конкурентоздатності випускників вищих навчальних закладів на ринку праці як внутрішньому, так і міжнародному, та заохочення їх до навчання впродовж життя. Особлива увага приділяється розвитку комунікативних здібностей випускників, володінню ними принаймні однією іноземною мовою, що є не тільки чинником успішного навчання впродовж життя, але й розглядається іноземними науковцями як цінний «лінгвістичний капітал», що сприяє кращій зайнятості [5, с. 5].

Практика переконує, що особливостями викладання іноземної мови в немовному ВНЗ, є: обмежена програмою кількість годин, що відводиться на вивчення іноземної мови, і, водночас, високі вимоги до володіння іноземною мовою після закінчення курсу; наявність у студентів, які вступають до немовного вузу, різного рівня мовної підготовки; професійно-орієнтоване навчання іноземній мові майбутніх фахівців; пріоритет усного мовного спілкування в процесі навчання іноземним мовам. Тому, на відміну від традиційних лекцій, практичних і семінарських занять, активні форми й методи навчання дозволяють

наблизити навчальний процес до реальності, імітуючи професійну діяльність. У практиці навчання іноземної мови у ВНЗ застосовуються елементи різних педагогічних систем, що дозволяють успішно здолати психологічний і лінгвокультурний бар'єри в ситуаціях ділового спілкування іноземною мовою й сприяють формуванню комунікативної компетентності майбутнього фахівця. Серед них можна виділити такі: інтенсивні методики (В. Тітова, Г. Китайгородська, В. Бухдіндер), метод проектів (І. Зимня, О. Тарнопольський, Є. Полат), модульна організація процесу навчання (О. Гуменюк, В. Зінкевичус, В. Тітова), комунікативно орієнтоване навчання (Ю. Пассов, Р. Мільруд, І. Максимова), особистісно-орієнтоване навчання іноземної мови (А. Усатюк, М. Монтессорі, Дж. Дьюї, К. Роджерс, Р. Скіннер) [5, с. 205].

Метою навчання іноземної мови має стати навчання такого виду мовленнєвої діяльності, «який забезпечує тому, хто вчиться, максимальне поповнення професійних знань, до якого найчастіше звертається фахівець у реальній професійній діяльності» [6, с. 140]. Тому навчальний процес у ВНЗ мусить бути побудований на широкому використанні прийомів, способів і методів, які сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Зокрема: розгляд конкретних ситуацій, прикладів, ділових ігор, розігрування ролей, диспутів протидіючих груп, розбирання ділових паперів.

Чималий успіх роботи залежить від методів навчання. За останні роки все більше уваги привертають, так звані, «активні методи навчання». Найбільш поширений з них – метод дидактичних ігор. Дидактичні ігри – це колективна, цілеспрямована навчальна діяльність, коли кожен учасник і команда в цілому об'єднані вирішенням головної задачі. В умовах підготовки кваліфікованих робітників і фахівців широке застосування знаходять ділові ігри. Їх мета – формування і відпрацювання конкретних умінь діяти у чітко визначених ситуаціях. Студенти навчаються оперативно аналізувати поставлені виробничі умови, приймати оптимальні рішення.

Спілкуючись в мовному середовищі, забезпеченому інтернетом, студенти опиняються в дійсних життєвих ситуаціях, навчаються спонтанно й адекватно на них реагувати, що стимулює створення оригінальних висловлювань, а не звичайне використання мовних шаблонів. Таким чином, вивчення граматичних правил здійснюється опосередковано, без звичайного «зазубрювання». Як інформаційна система, Інтернет пропонує своїм користувачам різноманіття інформації і ресурсів, надаючи їй користувачам можливість автентичного спілкування з реальними співрозмовниками на актуальні для обох сторін теми. Однак, не можна забувати про те, що Інтернет – лише допоміжний технічний засіб навчання, і для досягнення оптимальних результатів необхідно грамотно інтегрувати його використання в процес заняття [4].

Основними напрямками використання інформаційно-комунікативних технологій викладачами іноземної мови є: мультимедійні заняття, які проводяться на основі комп'ютерних навчальних програм, тестування на комп'ютерах, дистанційні олімпіади, телекомунікаційні проекти, заняття на основі авторських комп'ютерних презентацій у формі лекцій, семінарів, лабораторних робіт, доповідей студентів, проектна діяльність та багато іншого. Застосування комп'ютерних презентацій у навчальному процесі дозволяє інтенсифікувати засвоєння навчального матеріалу студентами і проводити заняття на якісно новому рівні, використовуючи замість аудиторної дошки проектування слайд-фільмів і опорних таблиць з екрана комп'ютера на великий настінний екран.

Вивчення іноземної мови з використанням інформаційно-комунікаційних технологій дає студентам можливість самостійно брати участь у тестуванні, у вікторинах, конкурсах, олімпіадах, що проводяться в мережі, листуватися з однолітками з інших країн. Вони можуть одержувати будь-яку інформацію: лінгвокраїнознавчий матеріал, новини з життя відомих людей, статті з газет і журналів, художню літературу, фільми і т. д. Основною метою навчання іноземної мови у професійних навчальних закладах є підготовка

висококваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного в умовах ринкової економіки.

Література

1. Бим И. Л. Личностно-ориентированный подход – основная стратегия обновления школы / Бим И. Л. // Иностранные языки в школе. – 2002. – № 2. – С. 11–15.

2. Бондаренко М. Информационному обществу – профессионалов в области информации / Бондаренко М., Маторин С., Соловьева Е. // Новийколегіум. – 2004. – № 1/2. – С. 16–21.

3. Клименко Е. В. Формирование иноязычной профессиональной коммуникативной компетентности будущих финансистов автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / Клименко Е. В. – Калуга, 2004. – 21 с.

4. Коннова З. И. Развитие профессиональной иноязычной компетенции будущего специалиста при многоуровневом обучении в современном вузе : автореф. дис.... д-ра пед. наук : спец. 13.00.08/ / З. И. Коннова . – Тула, 2003. – 355 с.

5. Лашкул В. А. Формування професійної компетенції студентів технічних ВНЗ засобами іноземної мови – складова якості професійної підготовки майбутнього фахівця / В. А. Лашкул // Наука і методика : зб. наук.-метод. праць ; [Редкол. : А. Ф. Гойчук (гол. ред.) та ін.] – К. : Аграрна освіта, 2006. – Вип. 8. – С. 140–144.

6. Літікова О. І. Підготовка фахівців економічних спеціальностей у системі диференційованого навчання іноземних мов / О. І. Літікова // Вища освіта України. – 2006. – №. 1 – С. 202–208.

7. Серова Т. С. Психологические и лингводидактические аспекты обучения профессионально- ориентированному чтению в вузе / Т. С. Серов. – Свердловск : Изд-во Урал.ун-та, 1988 – 229 с.

УДК 378.1

**ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ
АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ VI КУРСУ МІЖНАРОДНОГО
ФАКУЛЬТЕТУ НА КАФЕДРІ ХІРУРГІЇ № 1 ОНМедУ**

Грубнік В.В.

д.мед.н., професор, завідувач кафедри хірургії № 1 ОНМедУ

Кошель Ю.М.

к.мед.н., доцент кафедри хірургії № 1 ОНМедУ

Міщенко В.В.

д.мед.н., професор кафедри хірургії № 1 ОНМедУ

Парфентьєв Р.С.

к.мед.н., доцент кафедри хірургії № 1 ОНМедУ

Контрольні заходи та моніторинг якості освітнього процесу в університеті є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність засвоєння рівня набутих знань, умінь та навичок вимогам освітньої професійної програми підготовки спеціаліста [1, 2].

Контроль знань студентів повинен відповідати вимогам стандартизації підходів до оцінки успішності як в межах кафедри так і в університеті в цілому.

Вимоги до контролю знань:

- Обов'язковий контроль основних базових теоретичних знань або практичних навичок регламентованих ОКХ та ОПП.
- Наявність чітких задокументованих критеріїв розмежування між оцінками.
- Відкритість (прозорість) процесу оцінювання.

Контроль знань студентів здійснюється при оцінюванні поточної навчальної діяльності (поточна успішність) ректорським і підсумковим контрольними

заходами. Ціллю роботи є оцінювання форм контролю навчання студентів міжнародного факультету на VI курсі на кафедрі хірургії № 1 з післядипломною підготовкою.

Знання студентів університету оцінюються за чотирьохбальною шкалою такими оцінками:

– «відмінно» – студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових періодичних джерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- «добре» – студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з періодичної та рекомендованої літератури; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного або при аналізі практичного змісту.

- «задовільно» – студент в основному опанував теоретичні знання початкової дисципліни, орієнтується у періодичній та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття; додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях.

- «незадовільно» – студент не опанував початковий матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується у періодичній та рекомендованій літературі, відсутнє клінічне мислення, не володіє практичними навичками [4].

На кафедрі хірургічних хвороб № 1 з післядипломною підготовкою у 2016-2017 навчальному році навчались 299 іноземних студентів, з них 248 англійських та 51 російськомовний студент. Англійські студенти були поділені на 8 груп з кількістю до 32 студентів кожній групі. Російськомовні студенти навчались у 2-ох групах (25 та 26 студентів в кожній).

Оцінювання успішності вивчення кожної теми дисципліни виконується за традиційною 4-ьохбальною шкалою; на практичному занятті опитуються не менше як 50% студентів [3,5].

У кінці циклу поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх поточних та оцінок практичних навичок, рішення ситуаційних завдань, рішення завдань «Крок-2» та індивідуальної СРС за традиційною шкалою, округлене до двох знаків після коми (наприклад 4,75). Рішення тестових завдань «Крок-2» оцінюється в залежності від відсотка правильно вирішених завдань таким чином: – правильні відповіді 91%-100% – «відмінно» (5); 81%-90% – «добре» (4); 71%-80% – «задовільно» (3); 70% та менше – «незадовільно» (2). До іспиту допускаються лише ті студенти, які не мають академічної заборгованості і їх середній бал за поточну начальну діяльність з дисципліни становить не менше «3» (задовільно).

Іспит проводиться у кінці циклу у вигляді курації хворих та оцінюється за 4-ьох бальною шкалою. Для отримання оцінки з дисципліни необхідно скласти середній бал поточного навчання та оцінку за іспит; отримана сума ділиться на 2; отримуємо середній бал за дисципліну.

Вираховуємо національну оцінку за дисципліну згідно із спеціальною шкалою або згідно з перерахунковою конвертаційною таблицею.

Таблиця 1.

Середній бал за дисципліну	Відношення отриманого середнього балу за дисципліну до максимально можливої величини цього показника	Оцінка з дисципліни за 4-ьох бальною шкалою
4,45-5,00	90%-100%	5 (відмінно)
3,75-4,44	75%-89%	4 (добре)
3,0-3,74	60%-74%	3 (задовільно)

Приклад: Середній поточний бал «4,75», оцінка на іспиті – «4»; середній бал за дисципліну $(4,75+4):2=4,38$, традиційна оцінка за дисципліну «4».

Отриманий середній бал за дисципліну дозволяє здійснити конвертацію за 200 бальною шкалою.

Приклад

Таблиця 2.

Середній бал за дисципліну	Оцінка за 200 бальною шкалою
5,00	200
4,38	X
$=X = (4,38 \times 200) : 5 = 175$ балів.	

Середній бал з поточних занять склав у російськомовних студентів міжнародного факультету 3,49, у англомовних студентів 3,51; загальний показник склав 3,5. Екзаменаційна оцінка склала 3,55 в групі російськомовних студентів, 3,6 у студентів з англійською мовою навчання; загальний показник – 3,57 для всіх студентів міжнародного факультету. Оцінка з дисципліни для російськомовних студентів склала 3,55 (144 бали), для англомовних 3,5 (відповідно 142 бали); загальний показник для студентів міжнародного факультету склав 3,52 (143 бали).

Література

1. Мокеєва О.А., Мокеєва С.А. Контроль знань и умений студентов /О.А.Мокеєва, С.А. Мокеєва // В журнал «Таврический научный обозреватель».- апрель 2016.- №4(9).

2. Багрий М.А. Тестовый контроль теоретических знаний в структуре подготовки будущих врачей. / М.А. Багрий // Вісник проблем біології і медицини». - 2013. – Вип.4.-Том 1. (104).

3. Милевич А.С. К вопросу о современных технологиях контроля знаний студентов / А.С.Милевич //Современные проблемы науки и образования. – 2009. - №6-1.

4. Гусарова Е.Н. Современные педагогические технологии / Е.Н.Гусарова // - 2005.- М.- С.176 .

5. Грубнік В.В.,Кошель Ю.М.,Ткаченко О.І., Міщенко В.В., Койчев Є.А. Оптимізація підготовки випускників медичних університетів до складання інтегрованого державного ліцензійного іспиту «Крок-2» з хірургічних хвороб / В.В. Грубнік, Ю.М. Кошель, О.І. Ткаченко, В.В. Міщенко, Є.А. Койчев // Журнал «Професійна освіта: проблеми і перспективи». – 2017. – Київ – Випуск 12. – С. 68-71.

УДК 378.147=111:81(510)(045)

ЩОДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Гуцько Л. О.

аспірантка,

провідний фахівець,

кафедра авіаційної англійської мови,

Навчально-науковий інститут Аеронавігації,

Національний Авіаційний Університет

Економічний розвиток України безпосередньо залежить від професіоналізму та підготовки спеціалістів у різних галузях суспільного життя, але на жаль застарілі підходи та концепції під час навчання у вищих навчальних

зкладах стають на перешкоді успішного розвитку висококваліфікованих та конкурентоспроможних працівників на українському ринку праці.

Якісна професійна освіта є фундаментом економічного розвитку країни. В умовах інтенсивної глобалізації та інтернаціоналізації, комп'ютеризації виробництва, стрімкого розвитку новітніх технологій, постає необхідність ґрунтовної професійної підготовки спеціалістів з прикладної лінгвістики. У цьому може стати у нагоді передовий досвід Китаю.

З огляду на визначені пріоритети найважливішим для України є виховання людини інноваційного типу мислення та культури, проектування акмеологічного освітнього простору з урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості, потреб суспільства і держави. Якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства, консолідації усіх його інституцій, гуманізації суспільно-економічних відносин, формування нових життєвих орієнтирів особистості. Українському суспільству необхідні фахівці, які сформували та розвинули професійні компетентності, необхідні для професійної діяльності та забезпечення її конкурентноздатності на ринку праці та мобільності і перспектив кар'єрного зростання впродовж життя. На цьому наголошується у нормативно-правових документах України – законах України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про систему професійних кваліфікацій» (2012 р.), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки (2012 р.) та програмах загальноосвітнього і державного масштабів (Концепція ЮНЕСКО “Освіта в XXI столітті”, Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті та ін.).

Прикладна лінгвістика є предметом наукового дослідження та зацікавленості як в країнах Європи, так і в Америці та Азії. Переважна більшість науковців, вивчаючи міжнародний досвід, концентрувалась на роботах європейських і американських вчених. Досвід східних країн досліджувався значно менше, але він може бути дуже корисним, бо, як показало наше попереднє

дослідження, історія розвитку прикладної лінгвістики зокрема у Китаї, починається з 5 тисячоліття до н. е. й продовжує активно розвиватися і на сьогоднішній день. На наш погляд, отримання детальної інформації стосовно тлумачення поняття «прикладна лінгвістика» українськими та китайськими вченими може бути корисним в обґрунтуванні концептуальних, структурно-змістових та організаційно-педагогічних засад професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики.

Для з'ясування стану опрацювання проблеми професійної підготовки спеціалістів з прикладної лінгвістики послуговуватимемося напрацюваннями вітчизняних та закордонних науковців, де частково висвітлено аспекти задекларованої теми.

Важливою теоретичною основою були праці таких українських (Бардіна Н., Бідюк Н., Брига Т., Загнітко А., Зязюн І., Карпіловська Є., Комочкова О., Корнієнко В., Ничкало Н., Огієнко О., Пазюра Н., Пуховська Л., Селіванова О., Сосніна Є., Халабузар О. та ін.) та зарубіжних (Гуй Шічунь (桂诗春) Лю Хайтао (刘海涛), Лю Юнцюань (刘涌泉), Ці Хвян (齐沪杨), Цяо І (乔毅), Чень Чжантай (陈章太), Шан Юй (尚宇), Ю Генюен (于根元), Яжоу Цзумо (周祖谟), Арнольд І., Баранов А., Зав'ялова О., Звєгинцев В., Каплунова М. та ін.) дослідників.

Варто зауважити, що зарубіжні (передусім китайські) та вітчизняні науковці по різному трактують поняття прикладна лінгвістика, а отже і по різному окреслюють сфери досліджень цієї науки.

В Україні прикладну лінгвістику розуміють як галузь лінгвістики, яка займається вирішенням прикладних питань за допомогою інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій, тому поняттям «прикладна лінгвістика» часто оперують у тому самому значенні, що й термінами

«комп'ютерна лінгвістика». А у Китаї під прикладною лінгвістикою мають на увазі, в першу чергу, вирішення практичних лінгвістичних завдань у різних сферах життя. Відповідно до результатів нашої розвідки китайське розуміння та використання прикладної лінгвістики набагато ширше, ніж українське, яке частіше підміняє терміни «прикладна лінгвістика» та «комп'ютерна лінгвістика».

З огляду на різні підходи до окреслення предметної специфіки прикладної лінгвістики, підсумуємо, що це у свою чергу зумовлює відмінності в обґрунтуванні концептуальних, структурно-змістових та організаційно-педагогічних засад професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики.

Література

1. 桂诗春 应用语言学 / 桂诗春 – 湖南 湖南教育出版社 1988. – 301 p. [Gui Shichun Yingyong yuyanxue [Applied Linguistics]. – Hunan: Hunan education press, 1988. – 301 p.]
2. 于根元 中国应用语言学的的研成和发张 / 于根元 // 语言文字应用 – 2010. – № 2. – Pp. 11 – 18 [Yu Genyuan Zhongguo yingyong yuyanxue de xingcheng he fazhan [The history and development of Chinese applied linguistics] / Yu Genyuan // Yuyan wenzi [Applied Linguistics]. – 2010. – №2. Pp. 11 – 18]

УДК 378.016.091.33:004]:81'243-027.22

БLENDED MODEL У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Демиденко А.І.

Метою даного дослідження є визначення ефективності і обґрунтування доцільності використання змішаної системи навчання у викладанні англійської мови як іноземної студентам немовних факультетів, розкриття значення цих методів як засобу інтенсифікації, оптимізації та стимуляції процесу навчання.

Нині вивчення мов є ключем до успіху у різних сферах діяльності спеціалістів, тому все більш актуальним є питання про пошук нових підходів задля ефективного вивчення англійської мови спеціалістів нефілологічного профілю. Навчання незалежно від місця знаходження зменшує обмеження із здобуття освіти та надає можливість учасникам освітнього процесу мати постійний доступ до освітніх ресурсів. Все більше викладачів займаються впровадженням поєднання елементів електронного навчання з традиційними комунікативним, інтерактивним, текстоцентричними методами у роботі зі студентами різних спеціальностей. Актуальним питанням є як змішана система навчання допоможе підготувати студентів нефілологічних спеціальностей до практичної іншомовної діяльності. Як стверджує Семеріков С.О.: «Врахування потреб суб'єктів мобільного навчання вимагає гнучкого подання навчального матеріалу з можливістю його доставляння у будь-якому вигляді. Для цього необхідно визначити таку модель змісту навчання, за якої забезпечуватиметься одночасно його подання та навігація. Навчальний матеріал має бути розроблений так, щоб його можна було доставити незалежно від обраного способу подання» [1, с. 21]. Саме таким видом навчальної діяльності є електронне навчання.

Питання дистанційного навчання актуальне нині та є об'єктом зарубіжних досліджень Т. Бейтс, Дж. Боат, Т. Еванс, Д. Кіген, А. Кей, Е. Шілз, Б. Гомбельгерг та інших, а також українських дослідників В. Кременя, В. Кухаренко, В. Галана,

В. Бутиріної, Н. Кіяновської, С. Кравець, М. Громяка, Я. Василенко, В. Чорного та інших.

На сьогодні серед викладачів вищих навчальних закладів популярною стає «Blended Model» — змішана модель навчання, при якій застосовують форми типового традиційного навчання, інтегровані в e-learning (інтерактивні навчальні платформи, streaming video, відеоконференції).

До засобів змішаної системи навчання окрім традиційних методів навчання на сучасному етапі відносять :

- навчання через скайп;
- електронні курси через соціальні сервіси web 2.0 та системи електронного навчання Moodle;
- використання мобільних додатків;
- використання електронної пошти;
- персональні блоги;
- вікі джерела та інтернет-ресурси;
- соціальні мережі;
- Web based — навчальний матеріал розміщений у мережі Інтернет, доступний постійно.

Основними рисами «нового елементу» - e-learning є комплексність, системність (комплексне охоплення цільових груп, системне вирішення питань організації та забезпечення електронного навчання); розвиток сучасних педагогічних технологій на базі інформаційного освітнього середовища (проблемне і проектне навчання, навчання у співпраці, формування портфоліо студента і викладача тощо).

Щодо проектного навчання актуальною для викладачів України є організація проектного навчання як на заняттях іноземної мови так і в позакласні часи. На допомогу викладачам та вчителям була створена e-twinning – навчальна програма Європейської Комісії, започаткована в 2005 році. Її головною метою є

створення необхідних умов для міжнародного педагогічного партнерства та співробітництва за допомогою використання інформаційно-комунікативних технологій та реалізації спільних онлайн проектів.

Використання змішаних форм навчання під час вивчення іноземних мов студентами нефілологічних факультетів буде ефективним, якщо вправи навчального процесу будуть корелювати з майбутньою професійною діяльністю студентів. Викладач повинен зважати на рівень володіння мовою студентами, на рівень сформованості комунікативних навичок. Потрібно слідкувати, щоб теоретичні знання в процесі активного навчання ставали усвідомленими, щоб студент розвивав і удосконалював не лише знання з мови, а й міг пов'язувати їх з майбутнім фахом.

Електронні засоби навчання передбачають організацію й розвиток як діалогового спілкування студент-викладач, так і самостійного навчання. В ході такого навчання студенти критично мислять, вирішують складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, зважують альтернативні думки, беруть участь у дискусіях, спілкуються з іншими людьми. Для цього на заняттях організовується індивідуальна, парна і групова робота, застосовуються дослідницькі проекти, рольові ігри, йде робота з документами і різноманітними джерелами інформації, використовуються творчі роботи тощо.

Література

1.Семеріков С.В Теоретико-методичні основи фундаменталізації навчання інформатичних дисциплін у вищих навчальних закладах / С.В. Семеріков // [Автореферат]. – Режим доступу: <file:///C:/Users/Admin/Desktop/Seminar-20160426-proceedings.pdf>

ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ЇХ ВІДБОРУ У СВІТЛІ СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ

Дмитренко О.В.

кандидат філол.наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Полтавський національний технічний університет імені Ю.Кондратюка

Всі існуючі методики навчання іноземної мови на початковому етапі можна умовно розділити на: метод заміщення, комунікативний метод, метод занурення. Досить ефективними є також ігрова техніка, розвивальна техніка та проблемна техніка. Зупинимося коротко на розгляді цих методів та технік.

Метод заміщення. Згідно з цим методом заняття відбуваються повністю українською мовою, іноземні (англійські, німецькі тощо) слова вводяться поступово. Весь матеріал супроводжується перекладом. Тільки тоді, коли реципієнт засвоїв лексику та добре знає переклад, українські слова замінюються іноземними. Цей метод є не дуже ефективним, але дослідники вважають його корисним на початковому етапі навчання іншомовного спілкування [2, с. 21].

Комунікативний метод передбачає мінімальне використання рідної мови на заняттях. Українською мовою слово вимовляється лише тоді, коли учень не розуміє значення слова. Для того, щоб це відбувалося якомога рідше, необхідно використовувати більше візуальних матеріалів (малюнків, відео тощо). Ефективність цього методу, на думку Нікітенко З.Н., достатньо висока [3, с. 54].

Метод занурення полягає у відсутності використання рідної мови під час заняття. Учень засвоює іноземну мову нарівні з рідною. Цей метод є найбільш ефективним.

Зазначені методи мають охоплювати різноманітні техніки проведення занять, такі як ігрова, розвивальна, проблемна, проектна. Ігрова техніка є основою навчання дітей молодшого шкільного віку. Всі заняття відбуваються в ситуації «начебто»: начебто потрапили в казку, відправилися в подорож, прийшли в гості

до лисички і т.п. Будь-яку тему можна обіграти, головне – використовувати більше наочності [1, с. 30].

Розвивальну техніку доречно застосовувати для учнів середніх класів. Ця техніка заснована на тому, що учень займається звичними для себе справами, але повинен називати усе, що він робить і бачить іноземною мовою. Наприклад: роздивлятися в книжці малюнки і називати їх іноземною мовою, називати кольори предметів, меблі у квартирі, посуд, їжу, явища природи, розповідати про членів родини по фотографіях, сортувати великі і маленькі предмети, називаючи їх іноземною мовою.

Проблемна техніка. Учень має сам здогадатися, як перекладається той чи інший вираз. Але труднощі у застосуванні даної техніки полягають у тому, що проблемна техніка розрахована на особистостей із розвинутим мисленням, а тому вона більше підходить для учнів старших класів.

Оскільки завдання навчання реалізується через його конкретний зміст, то методи навчання повинні враховувати специфіку навчального матеріалу, характер дій учнів, який потрібен для оволодіння цим змістом. Звідси виникає критерій відповідності методів особливостям змісту навчання. Необхідність цього критерію стає особливо очевидною, якщо мати на увазі, що метод визначають ще й як форму руху змісту. Один зміст може бути краще розкритий за допомогою індуктивного, інший – дедуктивного методу; один зміст може дозволити пошукове його вивчення, інший виявляється недоступним для застосування цього методу і т.д. Таким чином, ми вважаємо, що необхідна спеціальна оцінка можливостей різних методів у розкритті певного змісту.

У виборі методів навчання слід враховувати можливості учнів певного віку, і більш того, конкретної аудиторії. Критерій врахування можливостей учнів у виборі методів навчання припускає, що вчитель обов'язково вивчить попередньо рівень підготовленості до пошукової діяльності, до дедуктивного засвоєння матеріалу, до самостійної практичної роботи, ставлення до навчання, ступінь розвиненості самоконтролю у навчанні та працездатності. В залежності від цього

і буде визначено поєднання методів організації, стимулювання та контролю у процесі навчання, до того ж, вчитель повинен прагнути поступово розширювати можливості учнів у використанні методів навчання, що активізують їх самостійність [2, с. 25].

Педагог повинен спиратися на критерій урахування власних можливостей по використанню різних методів навчання, урахування здібностей, які він має у малюванні, розповіді, які дозволять акцентувати увагу на певних методах. Учитель має розуміти також сутність різних підходів до класифікації методів, але найперше – мати у своєму арсеналі велику кількість цих методів, аби вдало та ефективно використовувати їх у навчально-виховному процесі в залежності від дидактичної мети і функціональної спрямованості.

Методи навчання як своєрідний набір інтелектуального інструментарію пізнавальної діяльності викладача та учнів не є алгоритмізованими одиницями. Оскільки педагогіка є наукою і мистецтвом одночасно, тому і підхід до вибору методів навчання має ґрунтуватися на творчості педагога з одного боку і відповідати вимогам принципу системності з іншого боку. Важливо бачити основні ознаки методів навчання: вони визначають логічний шлях володіння знаннями, уміннями і навичками; відіграють роль інструменту обміну інформацією між учасниками навчального процесу; виступають регулятором пізнавальної діяльності учнів; сприяють стимуляції вивчення іноземної мови.

Література

1. Иголкина И.Н. Моделирование изучения английского языка. // Вестник НЛП. – №14. – 2006. – С. 29-31.
2. Негневицька Є.І. Іноземна мова найбільш маленьких: вчора, сьогодні, завтра / Є.І. Негневицька // Іноземні мови у шкільництві – 1987. – №6. – С. 20-26.
3. Нікітенко З.Н. Технологія навчання англійської мови для дітей 6 років / З.Н. Нікітенко // Іноземні мови у школі. – 1991. – №4. – С. 52-59.

4. Щерба Л. В. Преподавание иностранного языка в школе / Л.В. Щерба // Общие вопросы методики. – М. : Наука, 1977. – 508 с.

УДК 811.111:801.1.8 + 007

ЦІЛІ ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНОГО НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ ТА ГОВОРІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Добровольська Н.Л.

аспірант кафедри практики англійської мови

та методики її викладання

Тернопільського національного педагогічного університету

ім. Володимира Гнатюка.

Сучасні дослідники в галузі методики навчання іноземних мов, такі як : Н.Ф. Бориско, Л.Я. Зєня, С.В. Роман, А.К. Крупченко та ін. виокремлюють п'ять цілей її навчання, а саме: 1) виховну; 2) освітню; 3) розвивальну; 4) практичну; 5) професійно орієнтовану . Усі цілі реалізуються комплексно, але на певному етапі навчання кожна з них набуває конкретного змісту.

Втілюючи на практиці взаємопов'язаного навчання читання та говоріння англійською мовою *виховну мету*, необхідно формувати особистість високого морального рівня з позитивними рисами характеру, відкритої до культури англійського народу, здатної до міжкультурного спілкування у повсякденній та у професійній сфері майбутньої діяльності. Це видається можливим завдяки: а) правильному відбору навчального матеріалу, де відображаються загальнолюдські моральні та професійні цінності, такі як доброзичливість, взаємоповага, патріотизм, професіоналізм, професійна культура та інші; б) уведенню у навчання іноземної мови проблемних завдань, що є необхідним для формування умінь студентів долати труднощі лінгвістичного та

професійного характеру, шукати виходи із проблемних ситуацій шляхом висловлення своїх думок, поглядів, почуттів та пропозицій їх подолання [2, с. 29 – 33].

Реалізація *освітньої цілі* у процесі взаємопов'язаного навчання читання та говоріння англійською мовою майбутніх фахівців сфери комп'ютерних технологій має відбуватися засобами використання автентичних текстів для читання та аудіювання і передбачає розширення духовного світогляду студентів, отримання та поповнення їх знань про культуру англійськомовних країн (йдеться про історію, літературу, живопис, музику, звичаї, традиції, побут, державний устрій, професійну діяльність тощо), а також про структуру англійської мови, її систему, особливості, подібності та розбіжності з рідною мовою.

У свою чергу, *розвивальна ціль* направлена на розвиток у процесі взаємопов'язаного навчання читання та говоріння англійською мовою розумових здібностей майбутніх фахівців сфери комп'ютерних технологій, яка може реалізуватися у двох напрямках шляхом застосування творчих завдань, пошукової та порівняльної діяльності студентів: а) розвиток індивідуально-психологічних характеристик особистості майбутнього фахівця, які впливають на успішність оволодіння іншомовною мовленнєвою діяльністю (фонематичний та інтонаційний слух, гнучкість артикуляційного апарату, обсяг оперативної і довготривалої слухової та зорової пам'яті, мовна здогадка, гнучкість вербального мислення тощо); б) розвиток спеціальних навчальних умінь (працювати самостійно з різноманітними засобами навчання, у різних режимах навчання і контролю, логічно викладати свої думки англійською мовою та інші).

Практична ціль навчання передбачає набуття студентами певних знань, навичок та вмінь, необхідних при здійсненні іншомовного спілкування у всіх видах мовленнєвої діяльності через читання та говоріння.

Щодо *професійно орієнтованої цілі*, то вона направлена на формування: професійно орієнтованих мовленнєвих компетенцій у всіх видах мовленнєвої діяльності, професійно орієнтованої лінгвосоціокультурної компетенції,

професійно орієнтованих мовних компетенцій та професійно орієнтованої навчально-стратегічної компетенції [5, с. 11 – 17].

Таким чином, зміст навчання іноземних мов визначається його цілями. Ці два поняття є взаємозалежними і взаємопов'язаними.

Література

1. Бориско Н. Ф. Формирование профессионально ориентированной коммуникативной компетенции на практических занятиях по иностранному языку или сколько методики нужно буду щему учителю? / Н.Ф. Бориско // Іноземні мови. – 2010. - № 2. – С. 3-10.

2. Зеня Л.Я. Урахування особистісних характеристик студентів у процесі їх профільної підготовки у мовному вищому навчальному закладі/ Л.Я. Зеня// Іноземні мови. – 2004. – №4. – С. 29-33

3. Крупченко А. К. Становление профессиональной лингводидактики как теоретико-методологическа проблема в профессиональном образовании: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.08 «Теорія і методика професійної освіти» / Анна Константиновна Крупченко. – М., 2007. – 46 с.

4. Роман С.В. Професійно орієнтована іншомовна комунікативна компетентність майбутніх учителів іноземної мови як предмет формування в курсі практики усного та писемного мовлення / С.В.Роман // Навчання ІМ у ВНЗ. Іноземні мови. – 2012. - №2 (70). – С.39-45.

5. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентісного підходу / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – 2010. – № 2. – С. 11-17.

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У
ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ
КУРСАНТІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

Єфімова О. М.

к. пед. н., старший викладач

кафедри англійської мови технічного спрямування №2

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

У наш час, в умовах реформування вищої освіти, в Україні приділяють значну увагу питанням удосконалення професійної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ). Високі вимоги до рівня професійної підготовки фахівця певним чином впливають на сучасного викладача з новим мисленням, призводять до пошуку і застосування на практиці нових, більш ефективних методів і технологій навчання. Викладач, зіткнувшись з проблемами різного характеру, знаходиться в кризі свого професійного розвитку. Звідси, у викладача виникає проблема, яка пов'язана у першу чергу з його професійною діяльністю. Для того, щоб допомогти педагогу розв'язати ряд методичних проблем, необхідна деяка методична система. Вона має бути універсальною і відповідати вимогам сучасної системи освіти. На нашу думку, кожен науково-педагогічний працівник повинен володіти технічними засобами навчання та застосовувати інноваційні педагогічні технології задля підвищення якості вищої освіти та рівня засвоєння знань курсантами. Інноваційні підходи до методичного супроводу навчальної діяльності викладача іноземної мови на сучасному етапі розвитку освіти, виступають важливим засобом подолання кризи професійного розвитку викладача, а також допомагають розв'язати ряд методичних проблем сучасного викладача: орієнтують викладача при виборі підручника з іноземної

мови; орієнтують викладача при виборі і використанні інноваційних технологій навчання; орієнтують на вибір варіативного навчально-методичного комплексу.

У процесі розв'язання зазначеного комплексу взаємопов'язаних завдань викладач виступає передусім організатором навчально-пізнавальної діяльності курсантів. Активна участь кожного курсанта під час занять з іноземної мови, сприяє формуванню комунікативно-пізнавального інтересу, мотивації їхньої потреби в іншомовному спілкуванні, а також умов і мети можливості використовувати свої знання, уміння та навички у майбутній військово-професійній діяльності. Метод творчих завдань, які виступають активним засобом роботи мислення, напруження пам'яті, актуалізації накопичених знань, є основним у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності.

Підготовка курсантів з іноземної мови повинна бути доцільною і методично виправданою, вона повинна формувати у курсантів уміння іншомовного спілкування в їх професійній сфері для розв'язання поставлених завдань, підтримки і розвитку контактів, побудови та підтримки взаємовідносин з партнерами, активізації міжнародного військового співробітництва. Незадовільна базова іншомовна підготовка військовослужбовців ускладнює ефективність комунікації, що може викликати непорозуміння та помилки [1, с.192]. Ми можемо зазначити, що при використанні творчих методів навчання розвиваються лідерські якості курсантів, навички творчої роботи в команді. Творчі завдання можуть бути представленими у вигляді проблемних ситуацій, рольових та ділових ігор, конкурсів, змагань та інших завдань з елементами зацікавленості.

Під час виконання творчих завдань враховуються індивідуальні особливості курсантів, їх навчають використовувати отримані знання для вирішення проблем, обмінюватись інформацією. У процесі підготовки майбутніх офіцерів виникає нове складне завдання – формування універсальних способів діяльності, спрямованих на розв'язання проблем у проектуванні, моделюванні,

прогнозуванні, системному аналізі та інших аспектах навчального процесу [2, с. 44].

Таким чином, викладачами іноземної мови повинні враховуватися спеціально розроблені педагогічні засоби, методи, вправи, навчальні завдання, соціально-психологічні тренінги тощо. Єдність складових педагогічного процесу у ВВНЗ не виникає стихійно, її досягнення вимагає наполегливих, систематичних зусиль з боку усіх учасників цього процесу та всебічної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів до успішного розв'язання покладених на них професійних завдань.

Література

1. Єфімова О. М. Використання активних методів як засіб підвищення ефективності навчання іноземним мовам курсантів вищих військових навчальних закладів України / О.М. Єфімова, С.А. Жицька // Матеріали Міжвідомчої науково-практичної конференції [«Підготовка військових фахівців у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів України: стан, проблемні питання та перспективи вдосконалення»], (Київ, 16 грудня 2015 р.). – К.: НУОУ імені Івана Черняхівського, 2016. – С. 191 – 193.

2. Єфімова О. М. Інноваційні підходи до методичного супроводу навчальної діяльності викладача іноземної мови ВВНЗ / О.М. Єфімова // Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції [«Нові концепції викладання іноземної мови в світлі сучасних вимог»], (Київ, 5 листопада 2014 р.). – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова. – С. 43 – 44.

**РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ ВВНЗ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І
ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

Жицька С. А.

старший викладач кафедри англійської мови
технічного спрямування №2 Національного
технічного університету України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»

В сучасних умовах завдяки розвитку технологій вимоги до майстерності викладача іноземної мови значно розширились. Сучасний викладач повинен володіти не лише мовою і методикою викладання, але й бути технічно обізнаним та мати навички роботи з сучасними технологіями, які проникли у всі сфери життя. Сучасні напрями навчання іноземним мовам із залученням технологій, інтернет ресурсів, змішаного навчання передбачають зміну змісту навчання. Навчально-методичні комплекси, які зараз широко представлені і використовуються у навчанні іноземним мовам у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ), наприклад, такі, як Speakout, містять додатки та ресурси для інтерактивної дошки, онлайн додатки для використання як на заняттях, так і під час самостійної роботи курсантів. Курсанти самостійно виконують завдання, перевіряють себе, виправляють помилки, повторюють матеріал. При цьому викладач постійно контролює їх прогрес та час, затрачений на виконання завдань, має можливість оцінювати виконані завдання і, в той же час, економити час на перевірку самостійних завдань на практичних заняттях, що особливо важливо при недостатній кількості навчальних годин.

Важливими компетенціями 21 сторіччя є критичне мислення, спілкування, креативність та вміння співпрацювати в команді. Вони дозволять курсантам швидше адаптуватися до умов служби та досягти успіху у кар'єрі. Для розвитку таких навичок необхідно, щоб викладач міг навчити їх самостійно здобувати знання, аналізувати отриману інформацію, розвивати допитливість та креативне мислення для прийняття нестандартних рішень проблем, що набуває особливого значення зараз в умовах інформаційної війни. На заняттях з іноземної мови цього досягти можна за допомогою активного залучення курсантів до роботи в парах, міні групах, підгрупах, розвивати критичне мислення на основі обговорення та вирішення проблемних ситуацій, дискусій, дебатів.

Головними тенденціями сучасної методики викладання іноземних мов є індивідуалізація навчання, орієнтація на потреби студентів, використання онлайн ресурсів, ігрових форм, соціальних мереж та онлайн спілкування, творчих завдань, доступ до автентичних матеріалів. Для розвитку навичок критичного та креативного мислення, усного мовлення доцільно використовувати історії-головоломки, оповідання-загадки. Вони дають можливість курсантам не лише спілкуватись та висловлювати свої думки іноземною мовою, але й використовувати мову для вирішення конкретних завдань на відміну від типових комунікативних завдань з підручників. Загадки та головоломки можна використовувати для курсантів з різним рівнем володіння мовою в якості мовної зарядки, введення лексичного матеріалу, для підвищення зацікавленості та мотивації курсантів, створення такої атмосфери на занятті, коли курсанти не бояться висловлювати свої думки, припущення, робити і виправляти помилки, працювати в команді.

Таким чином ми можемо стверджувати, що велика кількість матеріалів, програм, додатків та інтернет-ресурсів дозволяє викладачам зробити заняття максимально орієнтованим на потреби курсантів, персоналізувати заняття, залучати курсантів до створення навчального контенту, скоротити час викладача на підготовку до занять, зробити заняття більш цікавими, що підвищить

мотивацію курсантів до вивчення іноземних мов, а, отже, і ефективність занять. Для успішного використання всіх ресурсів викладачі повинні постійно шукати ефективні методи та способи навчання, займатись саморозвитком та самовдосконаленням.

Література

1. Догадин Н.Б. Компетенции преподавателя при обучении иностранным языкам в техническом вузе. – [Электронный ресурс] / Н. Б. Догадин, Т. И. Четет // Материалы международной науч.-прак. Интернет конф. «Преподаватель высшей школы в XXI веке». – 2007. – № 1. – Режим доступа к журналу: www/t21.rgups.ru/doc2007/1/06.doc

2. Зуєв О.Г. Деякі проблеми теорії і практики навчання іноземних мов у військових навчальних закладах Міністерства оборони України / О. Г. Зуєв // Наука і оборона. – 1999. – № 1. – С. 64 – 66.

3. Сімкова І.О. Професійна компетенція викладача англійської мови професійного спрямування / І. О. Сімкова // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Професіоналізм педагога в контексті Європейського вибору України», 22-23 вересня 2009р. – Ялта, 2009. – Ч. 2. – С. 128-131.

УДК 378.147.016:[811.111-027.22:004

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНИХ НАВИЧОК ПИСЬМА ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Зубенко Т.В.,

к. пед. н., доцент кафедри англійської філології

Чорноморського національного університету

імені Петра Могили, м. Миколаїв

Вплив технологій на процеси письма простежуються з часу переходу людини від написання ручкою до комп'ютерної обробки тексту, потім до появи електронної пошти, мережевих середовищ, електронних портфелів, створення текстових віртуальних середовищ тощо [6]. З сучасними передовими технологіями кожен спілкується письмово більше, ніж будь-коли раніше. Люди різного віку надсилають один одному текстові повідомлення, публікують повідомлення в соціальних мережах, ведуть блоги та коментують різні онлайн публікації. З іншого боку, слабо написане резюме не приведе нікого до бажаної роботи, тому навчання письма має значення на протязі усього життя, адже навички письма будуть завжди корисні студентам у різноманітних ситуаціях за межами класної аудиторії [5].

Використання технологій для формування навичок письма виходить далеко за рамки використання текстового процесора для складання письмових текстів. Використання Інтернет-ресурсів для пошуку професійно орієнтованих текстів іноземною мовою дозволяє студентам збагатити свій професійний досвід, а також навчитися цитувати й робити посилання в дослідницькій роботі [3].

Професор Котос радить не намагатися навчати всім аспектам письма одночасно. Є занадто багато аспектів, які треба враховувати на письмі: зміст та стиль, зв'язність та логічний розвиток ідей, орфографія та пунктуація, граматична точність та словниковий запас. Кожен з них треба розвивати і орієнтуватися на індивідуальні результати студентів у процесі написання [5].

На етапі планування корисною у створенні письмового повідомлення буде технологія створення інтелект-карти (www.mindmup.com/) [2], яка представляє діаграму зв'язків між ідеями, завданнями, тобто графічне зображення інформації. Цей етап є проміжним між роздумами і переносом думок на папір [1]. Інтелект-карта дозволяє запрограмувати письмове повідомлення, чітко і структуровано представити хід розвитку авторської думки у вигляді схеми (зорової опори) [2].

Лабораторією для творчого написання, редагування та коментування останніми роками стали блоги. Існує безліч сервісів, які забезпечують створення блогів, та найпоширенішим серед навчальної аудиторії є Google, який легко

створює блоги за допомогою свого інструменту Blogger. Вчена Котос пропонує регулярно і вибірково надавати відгуки [5]. Вона запропонувала використовувати програму «Criterion» (www.ets.org/criterion) для отримання автоматичних відгуків. Він надає негайний діагностичний зворотний зв'язок та можливість практикуватися на письмі у власному темпі.

Значне місце у письмі займає процес редагування граматичних і орфографічних помилок. Існує багато інструментів, які допоможуть студентам це зробити, наприклад програми «Grammarly» (<https://app.grammarly.com/>) та «Spellcheck».

При фінальному вичитуванні тексту і редагуванні стане в нагоді програма Purdue Online Writing Lab (OWL <https://owl.english.purdue.edu/owl/>) – лабораторія з дослідження письма онлайн при університеті Пердью, штат Індіана.

Перевірити письмову роботу на неналежне цитування, незаконне використання вмісту, оригінальність та запобігання плагіату допоможе Інтернет-інструмент Turnitin (<http://turnitin.com/ru/>) [7].

З появою новітніх технологій з'явилась можливість колаборативного письма, яке має на увазі спільне виконання письмового завдання у групі [4]. Це особлива форма роботи в групі, яка має безліч переваг, такі як навчання, соціалізація, генерація нових ідей, максимальна інформованість, різноманітність точок зору, збалансованість, досвід, спільні знання, навички письма і більш якісний кінцевий результат [4]. GoogleDocs – чудовий інструмент для колаборативної групової роботи. Чат, коментар та функція пошуку в Інтернеті особливо корисні для всіх етапів процесу написання: від планування до складання, перегляду та редагування.

Описані вище технології можуть бути використані в системі освіти України для залучення актуальних та корисних матеріалів на заняттях з англійської мови з формування навичок і вмінь англомовного письма.

Література

1. Бьюзен Т. Супермышление / Тони и Барри Бьюзен; пер. с англ. Е.А. Самсонов; худ. обл. М.В. Драко. – 2-е изд. – Мн.: ООО «Попурри», 2003. – 304 с.
2. Синекон О.С. Интеллект-карта–технологія навчання академічного письма майбутніх фахівців з інформаційної безпеки у немовних вищих навчальних закладах / збірник наукових праць «Теоретичні питання культури, освіти та виховання». – Вип.44. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2011. – С. 85-88.
3. Синекон О.С. Методичні основи інтерактивного навчання англomовного письма студентів технічних спеціальностей / О. С. Синекон // Вісник КНЛУ. Серія: педагогіка та психологія. – Вип.16. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2009. – С. 125–131.
4. Удина, Н.Н. Коллаборативное письмо в электронной среде обучения иностранному языку / VI Международная научно-практическая конференция. Под редакцией А.Л. Назаренко. 2014 Издательство: ООО "Издательский дом КДУ" (Москва). – С. 314-320. <https://elibrary.ru/item.asp?id=23234934>
5. Cotos, E. (2015). "Automated Writing Analysis for writing pedagogy: From healthy tension to tangible prospects". *English Publications*. 63. Retrieved from http://lib.dr.iastate.edu/engl_pubs/63
6. Kessler, G., Bikowski, D., & Boggs, J. (2012). Collaborative writing among second language learners in academic web-based projects. *Language Learning & Technology*, 16(1), 91-109. Retrieved from <http://llt.msu.edu/issues/february2012/kesslerbikowskiboggs.pdf>
7. Li, J., & Li, M. (2018). Turnitin and peer review in ESL academic writing classrooms. *Language Learning & Technology*, 22(1), 27–41. Retrieved from <https://dx.doi.org/10125/44576>

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ ПОКОЛІНЬ «Y» ТА «Z»

Кальнік О.П.

к. пед. н., доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Полтавського національного технічного
університету імені Юрія Кондратюка

Згідно теорії Вільяма Штрауса та Ніла Хоува [1], покоління – це сукупність людей, що народилися в проміжок часу приблизно 20 років і мають подібні моделі поведінки та цінності. У педагогічній спільноті наразі представлено чотири покоління, що мають між собою досить суттєві відмінності [2], [3].

Покоління бекі-бумерів (від англ. baby boom – післявоєнний вибух народжуваності; люди, народжені приблизно між 1943 та 1963 роками) схильне до командної роботи в колективі та професійного оптимізму. Це покоління ідейних людей, яких можна мотивувати нематеріальними засобами до додаткової роботи. Серед педагогів це люди пенсійного віку, найбільші трудоголіки.

Покоління X («ікс», 1963-84), на відміну від бекі-бумерів, націлене на індивідуальний успіх. «Ікси» формувалися у нестабільну епоху, тож звикли розраховувати тільки на себе. В роботі для них важливий розвиток – фінансовий та особистісний. Нині вони становлять більшість педагогічних працівників і є найбільш активним прошарком педагогічної спільноти.

Покоління Y («ігрек» або «міленіали», 1984-2000) менш привчені до самостійності. «Ікси»-батьки були орієнтовані на розвиток дітей, тому «міленіали» є значно впевненіші у собі, комунікабельні, схильні до співпраці і водночас прагнуть швидких результатів, позитивної оцінки, зворотного зв'язку тощо, але при цьому не люблять постійного контролю. Це перше покоління, яке з дитинства мало миттєвий та широкий доступ до інформації завдяки новим

технологіям. «Міленіали» багато грали в дитинстві, тому робота чи навчання для них – завдання, з яким треба впоратися, щоб вийти на новий рівень. В той же час робота не є їхнім життєвим пріоритетом: вони бажають адекватного балансу між роботою та особистим життям і негативно ставляться до понаднормових навантажень.

Характерними особливостями покоління Z («зет», «центеніали», від 2000 р.) є, зокрема, проблеми з концентрацією уваги, кліпове мислення (коли погано сприймаються довгі тести з лінійно-послідовною логікою викладання), тенденція до неміцних комунікацій і разом з тим толерантність (внаслідок впливу соціальних мереж), несхильність до субординації. Це люди, що з'явилися на світ у епоху Інтернету, тому не уявляють життя без нього. Віддають перевагу спілкуванню в мережі – центеніалам набагато легше написати повідомлення, аніж зателефонувати чи зустрітися. Вони не ділять світ на цифровий і реальний, а вважають це двома частинками одного цілого. Більше люблять дивитися, а не читати, тому віддадуть перевагу інфографіці, а не лонгріду. Центеніали можуть миттєво отримати інформацію з будь-якої частини світу, тому викладач не вважається єдиним джерелом освіти. Для цього покоління він радше провідник у океані інформації.

Ефективність навчання іноземній мові залежить у тому числі і від уміння викладача адаптуватись до потреб сучасних студентів, враховувати у своїй роботі вищеназвані особливості. Для цього, на думку дослідників [3], необхідно дотримуватись таких рекомендацій:

- використовувати інформаційні технології в процесі навчання (такі як вікі – веб-сайти або інші гіпертекстові збірки документів, що дозволяють користувачам змінювати самотійно вміст сторінок через браузер, веб квести, завдання, пов'язані з використанням відео на таких сайтах як YouTube, відеоігри і блоги, використовувати месенджери для обміну повідомленнями);

- забезпечувати можливість фізичної активності студентів в аудиторії, застосовуючи техніку концентричних кіл для спілкування і обміну інформацією, завдання типу «Знайди когось, хто...» тощо;

- використовувати презентації і відео, плакати, а також постери і малюнки, створені самими студентами щоб підвищити візуальну складову навчання;

- заохочувати студентів давати один одному поради щодо навчання і виправляти помилки (за аналогією з соціальними мережами);

- широко використовувати інтерактивні та ігрові методи навчання, конкурси тощо;

- інформацію надавати дозовано, невеликими об'ємами, супроводжуючи візуальними образами та графікою;

- конкретно формулювати зміст завдань, робити акцент на якості кінцевого результату і у той же час надавати більше свободи у строках і способах виконання;

- частіше «лайкати» результати роботи студентів – заохочувати їх оцінками або нагородами.

Отже, для того, щоб підвищити ефективність навчання іноземній мові, викладачам слід краще розуміти особливості сучасних студентів і адаптувати свої стратегії викладання до їх психологічних і академічних потреб.

Література

1. Howe N. Generations: The History of America's Future, 1584 to 2069 / N. Howe, W. Strauss. – New York: William Morrow & Company, 1991. – 538 p.

2. Колесова Г. Хто такі «ікси» та «ігреки» і як їм порозумітись з «зетами» [Електронний ресурс] / Ганна Колесова – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pedrada.com.ua/article/1236-qqq-17-m3-15-03-2017-hto-tak-ksi-ta-greki-yak-m-porozumtisya-z-zetami>.

3. Ладика І. Діти ХХІ століття: знайомся, центеніали! [Електронний ресурс]
/ Ірина Ладика – Режим доступу до ресурсу: <http://studway.com.ua/centenial/>.

УДК – 373.2

**ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ
ЛІНГВОДИДАКТИЧНОГО ТЕСТУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ У СФЕРІ
НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ**

Козьміна Н.А.

старший викладач кафедри англійської мови технічного спрямування №1
Національного технічного університету України «Київського
політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського»

Лінгводидактичне тестування є потужним інструментом, який орієнтує обидві сторони процесу навчання на постійне спостереження за динамікою зростання та сформованістю мовної компетенції. Завдяки стандартизованій процедурі перевірки та компактній письмовій формі тест дозволяє значно оптимізувати використання аудиторного часу, контролюючи одночасно розвиток всієї групи, що навчається [1, с. 40]. Важливим моментом є загалом позитивне ставлення тестованих до даної форми контролю, оскільки вона є найбільш об'єктивною, тобто виключає суб'єктивність оцінювання, та чітко оформленою. Структурований зміст тестів дозволить надалі вдосконалювати їх форму і прискорити процес переходу на комп'ютерне тестування.

Таким чином, переваги, які надає лінгводидактичне тестування, включають можливість проводити перевірку рівня сформованості лексичних знань, вмінь та навичок у всієї групи студентів одночасно, що значно економить аудиторний час. Диференціація та індивідуалізація тестових завдань дає змогу зробити його більш ефективним [3, с. 54]. Компактна письмова форма завдань тесту, забезпечує необхідну повноту охоплення тестуванням знань та вмінь, що

підлягають контролю. Іншими перевагами тестування є економічність перевірки його результатів завдяки використанню бланків-відповідей та ключів, простота проведення тестування та визначення оцінки, можливість використання комп'ютерних програм та технічних пристроїв, універсальність, охоплення контролем усіх етапів навчального процесу [4, с. 6].

Ми вважаємо, що в процесі лінгводидактичного тестування компетенцій у сфері навчання іноземним мовам дуже важливим є поступовий перехід до використання комп'ютерних технологій. Даний тип тестування відкриває перспективні напрямки підвищення якості навчання. Це відбувається завдяки тому факту, що система контролю стає більш досконалою; комп'ютерні тести виключають негативні прояви, які можуть призвести до конфронтації між вчителем і студентами та, як результат, мотивація студентів до навчання значно підсилюється в умовах співпраці вчителя і студентів [2, с. 29 – 31]. Також тести в комп'ютерній формі мають ряд переваг перед традиційними тестами на паперових носіях. Їх переваги включають такі аспекти як об'єктивність, економічність, моментальний зворотний зв'язок. При використанні комп'ютерних технологій в тестуванні практично повністю виключається можливість списування, підказки. При досить великому банку завдань кількість варіантів тесту стає практично необмеженим. [2, с. 30].

Найбільш ефективна така форма контролю є при освоєнні лексики, що особливо важливо при навчанні студентів-спеціалістів в нелінгвістичному вищому навчальному закладі.

Література

1. Коккота В. А. Лингводидактическое тестирование / Вальмар Александрович Коккота. – М.: Высшая школа, 1989. – 127 с.
2. Лисютина, О.Г. Лингводидактическое тестирование в дистанционном образовании студентов нелингвистических вузов // Вопросы прикладной лингвистики. – Сб. науч. тр. – М. : Изд-во РУДН, 2009. – 155с.

3. Федотова Л. О. Оценка качества начального профессионального образования/ Л. О. Федотова, Е. А. Рыкова. – М.: Издательский центр «АПО», 2000. – 114 с.

4. Spolsky B. Introduction: Linguists and Language Testers // Approaches to Language Testing [Papers in Applied Linguistics. Advances in Language Testing Series:2] / B. Spolsky (ed.). Arlington, Va., 1978. – 209 p.

УДК 8.81-2/21

ИЗУЧЕНИЕ ЧАСТЕЙ РЕЧИ СТУДЕНТАМИ-ИНОФОНАМИ НА СИНТАКСИЧЕСКОЙ ОСНОВЕ

Кон О.О.

к.філол.н, доцент кафедри слов'янського мовознавства
Південноукраїнського національного педагогічного
університету імені К.Д. Ушинського

В системе обучения русскому языку иностранных учащихся весомую роль играет изучение частей речи, поскольку без знания морфологии и употребления частей речи невозможно овладение языком.

Изучаемая часть речи, та или иная ее категория в связи с развитием видов речевой деятельности выступает на занятии в окружении других частей речи, других грамматических категорий и в составе различных синтаксических конструкций. Благодаря этому иностранные учащиеся узнают не только значение и структуру изучаемого явления, но и его функционирование в речи. В соответствии с принципом речевой направленности изучение частей речи на каждом этапе обучения имеет свои особенности.[1, с.127]

Естественным представляется, что в практическом курсе русского языка для студентов-инофонов грамматические явления прорабатываются в последовательности, диктуемой нуждами общения. При этом система языка, его

парадигматика игнорируется. В результате грамматический материал как бы дробится: одни формы используются в связи с данной ситуацией, другие – отодвигаются на неопределенное время, третьи – вообще не изучаются. Специалисты-практики, связанные с преподаванием русского языка как иностранного, полагают, что логическая систематизация порознь усвоенных фактов служит лучшему сохранению их в памяти, помогает восстановлению навыка, способствует более глубокому пониманию грамматических форм [2, с. 56].

Неотделимо от изучения частей речи овладение синтаксическим строем русского языка, усвоение структурных и смысловых особенностей разнообразных типов предложений и словосочетаний. При изучении частей речи необходимо привлекать синтаксический материал, помогающий осознанию студентами-инофонами морфологических категорий и функциональной значимости изучаемых грамматических форм и закономерностей употребления их как структурных элементов речи. Довольно часто усвоение морфологических явлений невозможно без обращения к вопросам синтаксиса. Отдельные морфологические формы слов могут быть осознаны лишь в предложении.

Взаимосвязанное изучение морфологии и синтаксиса создает условия благоприятствования практическому овладению изучаемой морфологической формой, дает возможность формировать и развивать синтаксические навыки иностранных учащихся в процессе изучения частей речи.

Каждая часть речи усваивается как сложный лексико-грамматический разряд слов с присущими только ему морфологическими признаками и синтаксическими свойствами. Изучая части речи, иностранные учащиеся знакомятся со спецификой сочетаемости слов, относящихся к разным частям речи.

В практике преподавания русского языка в иностранной аудитории при изучении частей речи связи между морфологическими и синтаксическими категориями устанавливаются чаще всего на уровне словосочетания и простого

предложения. Между тем для практического овладения русским языком как средством общения большое значение имеет усвоение иностранными учащимися сложных предложений, с которыми они сталкиваются в процессе обучения задолго до специального изучения.

При установлении взаимосвязи между частями речи и сложными предложениями в курсе русского языка как иностранного должны учитываться основные элементы построения предложения, и прежде всего глагольные формы. Глагол играет ключевую роль в построении простых и сложных предложений. Это обусловлено функциональными особенностями его грамматических категорий и форм. Например, при изучении глагольных категорий можно одновременно отрабатывать и вводить в речь обучаемых сложносочиненные предложения и сложноподчиненные с придаточными изъяснительными, временными, условными и др.

Включение в упражнения сложных предложений не мешает усвоению морфологической темы и практическому овладению изучаемой морфологической формой. В свою очередь, последующее изучение каждой синтаксической темы сопровождается повторением соответствующего материала по морфологии с целью совершенствования навыков словообразования и словоизменения частей речи и дальнейшего углубления знаний о частях речи.[4, с.24]

Итак, развитие и обогащение синтаксического строя речи иностранных учащихся при изучении морфологии основывается на осознании функциональной значимости изучаемых грамматических форм и на тех синтаксических знаниях, которые у них имеются и совершенствуются параллельно с изучением морфологических явлений.

Література

1. Букач В.М. Место частей речи в системе обучения русскому языку иностранных учащихся / В.М. Букач / Актуальні питання слов'янського мовознавства. – Вип.. IX. - Одеса: Homeless Publishing, 2014. – С. 124-129.

2. Еремина О.А. Когда преподавателю-русисту нужна помощь родного языка/ О.А. Еремина // Русский язык за рубежом. – 1994. - №3. – С. 82-86.

3. Остапенко В.И. Обучение русской грамматике иностранцев на начальном этапе/ В.И. Остапенко. – М., 1987. – С.56.

4. Чумак Л.Н. Синтаксис: Курс лекций для студентов-иностранцев филологического профиля/ Л.Н. Чумак. – Мн.: БГУ, 2003. – 181 с.

УДК[378.14:81'243]=133.1

FORMATION EN LANGUES ÉTRANGÈRES DES SPÉCIALISTES DANS LES UNIVERSITÉS TECHNIQUES

Kryukovska K.I., Martyniuk N.S.

Dirigeant scientifique: maître - assistant **Vinogradova M.S.**,

L'Université d'Etat Agrotechnologique de Tavria

Les langues étrangères sont très importantes aujourd'hui pour un spécialiste. Une bonne connaissance de plusieurs langues étrangères est utile pour trouver un emploi, surtout s'il est populaire dans telles langues que l'anglais, l'allemand ou le français. Cela est dû non seulement au fait que la plupart des entreprises collaborent avec des partenaires et investisseurs étrangers, mais aussi parce que la connaissance des langues étrangères élargit considérablement le monde des spécialistes et les aide à s'améliorer.

La formation en langues étrangères fait partie intégrante de l'éducation de base, d'abord en raison de son rôle dans l'enseignement supérieur et dans une société mondialisée, et deuxièmement, comme l'un des moyens de transférer les réalisations de la science et de l'éducation nationale à la communauté mondiale [4].

L'un des objectifs prioritaires de l'enseignement supérieur ukrainien pour le nouveau millénaire est d'assurer la compétitivité de jeunes diplômés sur le marché du travail, tant national qu'international, et de les encourager à étudier tout au long

de leur vie [1]. Mais, malheureusement, encore la barrière de langue sépare l'Ukraine de l'Europe. Les étudiants des spécialités non philologiques et des spécialistes qui ne parlent aucune langue étrangère ont des problèmes avec la communication en langue étrangère. Il existe de grandes contradictions entre le niveau réel de compétences en langues étrangères et les exigences de la vie sociale des Ukrainiens modernes dans le contexte de l'intégration européenne.

Un grand rôle dans la résolution des problèmes les plus aigus de l'humanité appartient à l'éducation, c'est pourquoi le XXI-ème siècle est appelé le siècle des connaissances. Il devient évident, que c'est le niveau du développement de l'enseignement supérieur, qui détermine l'avenir du pays. Pour la réalisation de l'objectif principal de la formation professionnelle, la formation d'un travailleur qualifié du niveau et du profil approprié, responsable, compétent et orienté vers les domaines connexes, capable de travailler efficacement dans la spécialité au niveau mondial, il est nécessaire d'améliorer la qualité de l'éducation [3].

Si auparavant un spécialiste était considéré comme un professionnel ayant obtenu un succès professionnel dans sa spécialité, aujourd'hui il ne suffit pas de posséder seulement sa spécialité pour réussir professionnellement, il faut avoir d'autres qualités [3]. La réussite professionnelle dépend essentiellement de la possession de telles qualités que la communicabilité, l'érudition, la connaissance des lois du fonctionnement de la société et du comportement humain qui reflètent le niveau de la culture générale de l'individu, qui peut partiellement fournir une connaissance d'une langue étrangère, puisque le but de l'apprentissage d'une langue étrangère est de bien maîtriser des bases de la communication en langue étrangère dans le processus de laquelle s'effectue l'éducation et le développement de la personne.

Aujourd'hui, les établissements d'enseignement supérieur technique ont pour objectif de préparer un spécialiste harmonieusement développé dans un certain domaine avec la connaissance obligatoire d'une langue étrangère dont les besoins dépendent de la capacité à surmonter les obstacles communicatifs, à percevoir et

comprendre les tendances du marché, à analyser les informations reçues et à réagir rapidement aux moindres changements économiques et sociaux [4].

Afin d'améliorer la formation professionnelle des universités techniques ukrainiennes, en participant aux programmes internationaux, aux conférences et aux séminaires de différents niveaux, sélectionnent de diverses façons d'améliorer la qualité de l'éducation, créent des programmes éducatifs spécialisés. Ces programmes exclusifs sont mis en œuvre dans une variété de domaines professionnels et comprennent l'enseignement et l'étude par les étudiants en première année de la plupart des matières en langues étrangères [2].

Alors pourquoi est-il important de connaître une langue étrangère et pourquoi peut-elle être utile pour un futur diplômé d'une université technique? Bien sûr, chaque personne aimerait réussir et être heureuse dans les affaires. Et dans ce cas, la connaissance d'une langue étrangère peut aider à nouveau. Premièrement, il s'agit des connaissances supplémentaires, et deuxièmement, les employeurs acceptent volontiers le spécialiste qui possède une langue étrangère. Cependant, ce n'est pas encore la chose la plus importante.

Le point principal est la possibilité de plonger dans le monde des choses mystérieuses et incompréhensibles, c'est l'occasion de communiquer avec des personnes ayant une vision du monde et une mentalité différentes. C'est un très grand avantage pour ceux qui aiment voyager ou veulent étudier à l'étranger. Et avoir la possibilité de poursuivre ses études à l'étranger c'est une chance pour une vie meilleure, qui peut mener à un emploi bien rémunéré et à une indépendance financière. C'est très prometteur, et avec un tel bagage des connaissances, la croissance de carrière est garantie.

Littérature

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти / науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.

2. Лашкул В. А. Формування професійної компетенції студентів технічних ВНЗ засобами іноземної мови / В. А. Лашкул // Наука і методика : зб. наук.-метод. праць ; [Редкол. : А. Ф. Гойчук (гол. ред.) та ін.] – К. : Аграрна освіта, 2006. – Вип. 8. – С. 140–144.

3. Літікова О. І. Підготовка фахівців економічних спеціальностей у системі диференційованого навчання іноземних мов / О. І. Літікова // Вища освіта України. – 2006. – №. 1 – С. 202–2084.

4. Сенченко В.О. Активізація мислення студентів методом дискусій у інтерактивному навчанні іноземним мовам / В.О.Сенченко, Ю.В.Бойко // Гуманізм та освіта. – 2010. – С. 339–341.

УДК 378:81(045)

REVIEW OF POSSIBLE METHODS FOR TEACHING TECHNICAL DISCIPLINES BY ENGLISH FOR FOREIGN STUDENTS

Martynchuk Oksana

Senior Lecturer of the Department of Foreign Languages
National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»

Syrota Natalia

Teacher of the 1st qualification category Secondary school of Ruchky

The report considers the content of teacher training and methods of teaching technical subjects in a foreign language with a special bias in the direction of language learning especially for disciples. The basic principles of teaching technical disciplines are sometimes in line with known methods of learning English [1].

To learn to speak English, you need a certain system, or, as it is more often called, the method of teaching English, which would allow you to fully accomplish the tasks, namely: to acquire the skills of reading, understanding speech by ear, speaking and writing in the language you are learning.

During the lessons, students studied new vocabulary, syntactic constructions, discussed rules, and also read and translated texts, did written assignments and sometimes listened to audio recordings. The development of conversational skills took only 10% of the time from the class. As a result, the person understood the texts in English and knew the grammatical rules, but could not speak. That is why it was decided to change the approach to learning. Thus, instead of the fundamental "classics" appeared the following methods: communicative; project; teaching; intensive; active.

Communicative is main principle of use the lexical units and grammatical constructions, studied in speech lessons, both verbal and written. All activities that are developed in accordance with the principles of this modern method of teaching English are, if possible, conducted in a foreign language, or with a minimum inclusion native speech. Moreover, the teacher only directs students, asks those questions and creates a communicative situation, while 70% of the time from the whole class is spoken by the students. It is noteworthy that this method is the basis for teaching a foreign language at school. And yet some of the techniques of the classical school are still used today. So, for example, teachers to this day share their knowledge of the theory of English with their students; ask written exercises to improve grammar and vocabulary.

This method of teaching has long been used in schools and universities around the world, and more recently, it is becoming more and more firmly in the educational activities of students. Its meaning consists in using the studied material in practice and is optimal for application at the end of the whole module, when it becomes possible to assess the degree of mastering the educational material. So, for example, students present their projects on different topics, are engaged in serious developments, for example, in the field of environmental protection.

Unlike the training methods described above, for which favorable conditions have been created, the training approach is based on independent study, with the amendment that the students are given already developed structured material and visually explained by the teacher. As in any training, the student receives a portion of theory, remembers the rules and uses them in practice. Very often this technique is used in online training.

Its main advantages are the availability of a carefully thought-out program, the supply of information necessary to improve the level of English proficiency in the most accessible form and the ability to independently plan a training schedule.

The intensive methodology has become especially popular among those who want to learn how to speak English in the shortest possible time. To achieve this seemingly unrealistic goal allows a high level of stereotyped language – English is 25% consists of a cliché. Due to the study of a large number of stable expressions, their memorization and working out, a person can learn to explain himself in a foreign language and understand the interlocutor for the remaining time.

Active methods of teaching are singled out as a separate group, examples of the most widely used methods are given below: Round table; Brainstorm; Business game; Game methodology for learning English for children.

A round table is a method when a teacher formulates a problem and offers a task: to assess the significance of the problem, to show all the pros and cons, to determine the possible outcome, etc. Students should speak out on the presented question, argue their position and eventually come to a common solution.

Brainstorming - this technique is also aimed at discussing and solving a problem. However, according to this method of teaching, the audience is divided into two groups – «idea generators», which actually offer ideas and «experts» who, after the «storm», assess the position of each «generator».

Business game – when the teacher prepares a problem for the studied topic and explains the rules. As a rule, the proposed tasks mimic tasks and real-world situations, for example, finding faults and malfunctions, improving any parameters, etc.

Role-playing technique. Its main advantages are the lack of a coercive mechanism for employment and a great deal of interest. The teacher offers a variety of tasks, during which students learn to apply the accumulated knowledge.

Reference

1. Marsh, D. CLTL / EMILE – the European Dimension: Actions, Trends and Foresights Potential [Electronic resource] / D. Marsh // Brussels: The European Union. – 2002. – URL: <http://userpage.fu-berlin.de/elc/bulletin/9/en/marsh.html>

УДК 004.9

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ПРЕЗЕНТАЦИЙ НА ЗАНЯТИЯХ ПО ДИСЦИПЛИНЕ «КРАЇНОЗНАВСТВО» НА ЭТАПЕ ДОВУЗОВСКОЙ ПОДГОТОВКИ ИНОСТРАННЫХ ГРАЖДАН

Матвеева Н.М.

старший преподаватель кафедры лингводидактики

Одесского национального политехнического университета

Савельев А.А.

доцент кафедры естественных наук

Одесского национального политехнического университета

В современных условиях довузовской языковой подготовки иностранных граждан актуальной задачей становится создание электронных дидактических материалов (ЭДМ), целенаправленно разработанных для использования в учебном процессе с помощью дистанционных технологий, но построенных в соответствии с содержанием учебной темы и методикой преподавания учебной дисциплины, за счет чего становится возможной плавная трансформация традиционного учебного процесса в познавательную деятельность с новыми возможностями [1].

С целью решения этой задачи на подготовительном факультете Одесского национального политехнического университета реализуется программа внедрения дистанционных форм обучения [2]. В рамках этой программы ведется разработка и апробация мультимедийных презентаций для дисциплины «Країнознавство», важным требованием к которым является полное соответствие содержанию программы образовательной дисциплины.

В качестве среды разработки презентаций выбрана программа MS Power Point.

В основу создания презентаций по дисциплине «Країнознавство» предложено заложить следующие дидактические принципы:

- **Принцип языковой доступности:** учебные материалы должны содержать известную или изучаемую в данный момент грамматику и не быть перегруженными новой лексикой.

- **Принцип актуализации:** возможность своевременного обновления учебного материала, вплоть до полной замены содержание отдельных тем, в которых информация наиболее подвергается устареванию (разделы «Украина сегодня», «Украинцы в мире», «Праздники Украины», «Известные украинцы»).

- **Принцип интеграции:** возможность включения в электронный учебный материал ссылок на другие электронные источники информации, такие как учебный сайт, ресурс Youtube, инструментарий социальных сетей.

- **Принцип наглядности:** снижение объемов текстовой формы представления учебных материалов за счет увеличения графической и мультимедийной форм.

- **Принцип адаптивности:** возможность самостоятельно скомпоновать учебный материал, исходя из особенностей контингента учебной группы, темы, что позволяет добиться максимального учебного эффекта в заданных условиях.

- **Принцип прикладной направленности учебного материала:** связь

полученных страноведческих знаний с практической деятельностью учащихся.

Содержание конкретной презентации определяется учебной целью занятия. От этого зависят модели планируемой деятельности учащихся. Использовать презентации можно на разных этапах занятия:

- ввод новой лексики с использованием видео ряда и программы Google Переводчик.

- закрепление лексико-грамматических моделей, используемых в текстах страноведческого характера

- объяснение и первичного закрепления страноведческого материала.

- проверочно-контрольный этап.

Для обеспечения необходимой интерактивности при изучении нового материала возможно размещение специального учебного материала на учебных ресурсах, доступных студентам, как в компьютерном классе, так и в обычных аудиториях посредством использования индивидуальных электронных коммуникаторов, таких как смартфоны, планшеты и т.д.

Очень важным фактором является то, что презентации могут быть использованы как в аудитории, так и учащимися для самостоятельной познавательной деятельности. Для дисциплины «Країнознавство» формами такой самостоятельной деятельности являются: выполнение домашних заданий, подготовка к практическим занятиям и написанию контрольных работ, написание рефератов, участие в викторинах «Знаешь ли ты Украину?», «Знаешь ли ты Одессу?».

В процессе апробации новых электронных учебных материалов в форме презентаций выявляются их преимущества по отношению к обычным учебным материалам: презентации привносят элемент новизны, способствуют эффективному усвоению и запоминанию страноведческой информации, более быстрому формированию речевых навыков и умений, так как расширение видов деятельности снимает психологическую нагрузку и позволяет эффективнее

осуществлять процесс коммуникации. Кроме того, презентации, содержащие актуальную страноведческую информацию, вызывают дополнительный познавательный интерес со стороны учащихся, что способствует усилению мотивирующего фактора в обучении дисциплине «Країнознавство».

Литература

1. Матвеева Н.М. Внедрение современных технических средств обучения на этапе предвузовской подготовки / Матвеева Н.М., Савельев А.А. // Викладання мов у вищих навчальних закладах на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конференції. – Харків, 2012. – С. 125 – 127.

2. Матвеева Н.М. Анализ дидактических материалов дисциплины «Країнознавство» с точки зрения формирования информационной образовательной среды / Н.М. Матвеева, А.А. Савельев // Матеріали ІХ Міжнар. н.-практ. конф. "Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології ХХІ століття". – Одеса, ОНПУ, 14 – 15 вересня 2017 / під заг. ред. В.Г. Спрінсяна. – Полтава: Сімон, 2017. – С. 272 – 279.

УДК 159.96

ЕЛЕКТРОННЕ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОРЯКІВ

Нікітін П.В.

к.е.н., доцент, кафедра судноводіння та керування судном
Державного університету інфраструктури та технологій

Тирон О.М.

к. психол. н., доцент, кафедра англійської мови

Деякі особливості морської освіти, а саме: години відсутності в аудиторії через практику на кораблі, змушують педагогів впроваджувати технології самоосвіти та способи підвищення ефективності навчання в аудиторії. Одним з таких методів є електронне навчання (e-learning). Електронне навчання може бути гарним навчальним інструментом для студентів, які тимчасово знаходяться у плаванні та моряків, які вже працюють на борту, оскільки на додаток до аудиторного, самостійне навчання забезпечує удосконалення знань з морської англійської мови, що потрібні у робочому середовищі, яке постійно розвивається.

Міжнародна морська організація (ІМО) встановила мінімальний рівень з володіння та розуміння англійської мови. Цей мінімум відображено в Конвенції з підготовки та дипломування моряків та несення вахти (ПДМНВ-78/95). ІМО рекомендує на заняттях з морської англійської мови та протягом самостійної підготовки використовувати широкий спектр допоміжного матеріалу, включаючи підручники, робочі книги, онлайн-лекції та мобільний вміст. Це дозволяє викладачам проводити свої заняття з англійської мови більш динамічно. Впровадження електронного навчання як інструменту вивчення морської англійської мови може бути успішним в певних психо-педагогічних умовах. Найчастіше викладачі морської англійської мови використовують Інтернет як доступ до аутентичних ресурсів – конвенцій, кодексів, меморандумів та інших документів. Але, можливості електронного навчання для вивчення іноземної мови набагато ширші. Відсутність психолого-педагогічної літератури з впровадження електронного навчання для викладачів морської англійської мови змусила нас звернутися до розробки цієї теми. Ми пропонуємо власну модель психолого-педагогічних умов ефективного електронного навчання.

Поняття «електронне навчання» педагогами розуміється по різному. Багато термінів було використано для визначення електронного навчання, наприклад: веб-тренінги, комп'ютерне навчання або веб-навчання, а також онлайн-навчання. Це кілька синонімічних термінів, які протягом останніх років використовувалися для позначення електронного навчання. Ми підсумували основні тенденції визначення поняття «електронне навчання» та підтримуємо визначення, що електронне навчання – це – «використання нових мультимедійних технологій та Інтернету для поліпшення якості навчання шляхом полегшення доступу до ресурсів та послуг, а також дистанційного обміну та співпраці» [1].

У сучасному світі потреби в навчанні дуже швидко змінюються, і концепція та функції електронного навчання повинні постійно адаптуватися до цих потреб.

За даними Б. Прітчарда, ми можемо знайти шість різних джерел інформації в Інтернеті для морського англомовного електронного навчання [2]:

– веб-сайти морських освітніх та навчальних закладів, такі, як морські університети, коледжі, академії, центри морського навчання та інші;

– веб-сайти міжнародних організацій у морському секторі, такі як ІМО або Міжнародна організація праці (MLO);

– комерційні розробники програмного забезпечення, наприклад: Videotel, Seagull або Marlins;

– індивідуальні веб-сайти, розроблені досвідченими викладачами морської англійської мови, такими як професор Ван Клуйвен (<http://home.planet.nl/~kluijven/>).

– різні сторінки на веб-сайтах судноплавних та кріюїнгових компаній;

– індивідуальні веб-сайти, розроблені працюючими та колишніми капітанами, морськими лексикографами, дизайнерами суден та іншими людьми з різними інтересами у морській галузі.

Доступний ресурсний матеріал дозволяє використовувати нові інформаційні та комунікаційні технології на основі використання комп'ютера. Але, викладачі та студенти стикаються з деякими психологічними бар'єрами, що впливають на ефективність навчання.

На нашу думку, розуміння теоретичної основи технологій електронного навчання, психологічних бар'єрів та дидактичних можливостей викладання з використанням електронних пристроїв та Інтернету допоможе викладачам іноземної мови покращити свою компетентність у навчанні.

Готовність впроваджувати електронне навчання у вищому навчальному закладі знаходиться під впливом таких зовнішніх чинників

- політика вищого навчального закладу щодо впровадження нових технологій, його фінансові можливості;
- напрям навчання та традиції кафедри, що забезпечують викладання,
- країна, в якій розташований вищий навчальний заклад.

Ми стверджуємо, що розуміння теоретичних основ технологій електронного навчання, психологічних бар'єрів та дидактичних можливостей викладання з використанням електронних пристроїв та Інтернету допоможе викладачам покращити свою компетентність у викладанні іноземної мови в цілому, та морської англійської зокрема.

Вивчаючи можливості електронного навчання з метою забезпечення вивчення морської англійської мови студентами та працюючими моряками, ми зробили деякі узагальнення, пропонуючи власну модель психолого-педагогічних умов ефективного електронного навчання. Основний результат нашого дослідження - виявлення психологічних бар'єрів для ефективної адаптації до електронного навчання.

Література

1. Alonso, F. et al. (2005) “An instructional model for web-based e-learning education with a blended learning process approach”, *British Journal of Educational Technology*; Mar, Vol. 36/2, 217-235.
2. Pritchard, B. (2004). *A Survey of maritime English teaching materials: a report on the current state of the art*. Tokyo: International Association of Maritime Universities. <http://iamu-edu.org>
3. Sampson, H. and Tang, L. (2011) “New Shipboard Technology and Training Provision for Seafarers”, Cardiff: SIRC, October, ISBN 1-900174-41-3.
4. *The Theory and Practice of online learning*. Second Edition edited by Terry Anderson, first edition, 2004. Published by AU Press, Athabasca University.

УДК 373.2

АУДЮВАННЯ ТА ЙОГО МІСЦЕ В УЧБОВОМУ ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ ВУЗІВ

Овчаренко З.П.

старший викладач кафедри англійської мови технічного спрямування №1
факультету лінгвістики Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

При навчанні фонетиці іноземної мови необхідна наявність постійного порівняльного аналізу фонологічної системи англійської мови й рідної фонологічної системи. Для цього, вже з перших занять вступно-коррективного фонетичного курсу студентам необхідно запропонувати завдання на сприйняття англійських стимулів, які є мінімальними парами. Цей тип завдань допомагає студентам зрозуміти різницю між фонологічною системою рідної та іноземної

мови і, як наслідок, допомагає зрозуміти причини акценту та оволодіти, в перспективі, безакцентною вимовою й умінням правильно розуміти іноземну мову.

Отже, порівняння рідної фонологічної системи та системи англійської мови має проходити червоною стрічкою через весь процес навчання фонетиці, оскільки саме відмінності у складі та якості фонем двох мов є головною перешкодою в процесі оволодіння фонетикою іноземної мови, як у перцептивному, так і в артикуляторному планах. Робота над сприйняттям мови дуже важлива вже з перших занять з практичної фонетики, оскільки, слухачі, які не чують певний англійська контраст, ніколи не зможуть відтворити його в мові [1, с. 2-10].

За результатами проведеного експериментально-фонетичного дослідження найбільші перцептивні труднощі виникають під час показу контрасту голосних [i:] - [i] [2]. Наприклад, слово [di:p] сприймається як [dip] тому, що алофон голосного [i:] перед глухим згодним (в даному випадку перед [p] коротший, ніж перед дзвінким приголосним, і українські аудиторі сприймають його не як алофон голосного [i:], а як інший голосний – ненапружений [i]. Тобто аудиторі не знають (або недостатньо добре розуміють) правила алофонного варіювання. Вони звикли орієнтуватися на протяжність голосного, а не на його якість, а голосний у слові [di: p] такий же по протяжності, як [i] в слові [dip] . Отже, ці голосні можуть правильно розрізнятися лише у процесі обліку їх якості. Відомий дослідник А. Гімсон каже, що «протиставлення на зразок [bi: t] – [bit] дуже складне і відмінність голосних по протяжності вимовляння в даному випадку незначне», тобто тут студенти при ухваленні рішення про стимули повинні в першу чергу враховувати якість голосного, а не його протяжність.

У зв'язку з цим, дуже важливо з перших занять навчити студентів правилам позиційної протяжності і стислості голосних звуків, причому робити це треба не формально, а практично, при вимовлянні кожного слова, що сприяє підвищенню якості аудіювання стимулів з позиційно короткими і довгими фонемами. У

результаті цього, знання правил позиційної протяжності звучання і вміння їх правильно застосовувати позитивно впливає на якість сприйняття шумних «проривних приголосних» у фінальній позиції в слові. Студенти добре розпізнають дані звуки, орієнтуючись на протяжність попереднього голосного, а не на дзвінкість або глухість приголосного, оскільки ця якість є досить відносною коли мова йде про приголосні у фінальній позиції. Англійські галасливі стичні приголосні є напівдзвінкими на кінці слів, а тому, при їх сприйнятті ознака глухості / дзвінкості не є ревалентністю. Спілкуючись зі студентською аудиторією викладачі звертають увагу на сприйняття гучних проривних приголосних наприкінці слів .

Одним з найбільш важливих відмінностей в системах англійських і українських голосних є наявність напружених і ненапружених голосних в інвентарі англійських голосних. Якщо протяжність голосного може варіюватися (позиційно довгий / короткий), то якість напруженість / ненапруженість є постійною. Як напружені, так і ненапружені англійські голосні можуть бути позиційно довгими і позиційно короткими. Наприклад, напружений довгий (в системі) голосний [i:] є позиційно довгим перед дзвінким приголосним у слові [si:d] і позиційно коротким у слові [si:t]. А тому, якщо студенти привчаються правильно вимовляти і розрізняти напружені голосні, вони вже на початковій стадії вивчення мови будуть безпомилково визначати їх за даною ознакою, незалежно від того, довгі вони чи позиційно короткі.

Що ж стосується сприйняття приголосних в початковій позиції, то тут необхідно познайомити студентів з поняттям Voice Onset Time (VOT), або так би мовити, час включення голосу. Така необхідність обумовлена наявністю суттєвих відмінностей між українською та англійською мовами за даною ознакою. Так, в українській мові час включення голосу випереджає або навіть збігається з утворенням змикання дзвінких приголосних, тому ми маємо повно дзвінкові приголосні, наприклад [б]. В англійській же мові час включення голосу запізнюється, спочатку відбувається змикання, а вже потім включається голос,

тому англійські вибухові стичні не такі звучні, як українські. Знання даної специфіки також підвищує рівень правильного сприйняття стимулів англійської мови, котрі включають дані звуки.

Необхідно відзначити, що труднощі у сфері перцепції іншомовної мови не вичерпуються лише деякими основними положеннями, розглянутими в даній статті. Однак з вищевикладеного можна зробити висновок, що перцептивний аспект у навчанні студентів англійській вимові важко переоцінити, оскільки постановка безакцентної вимови неможлива без роботи перцептивної системи, обробки стимулу у багатьох напрямках. Навчання перцепції та аудіювання як вищої стадії сприйняття, більш того сприйняття з розумінням, має стати органічною складовою роботи на заняттях з фонетики англійської мови.

Література:

1. Бондарко Л. В. Фонетическое описание языка и фонологическое описание речи / Л. В. Бондаренко // Л. : ЛГУ, 1981. – С. 9-55.
2. Джапаридзе З. Н. Перцептивная фонетика / З. Н. Джапаридзе // (Основные вопросы). – Тбилиси : Мецниереба. – 1985. – С. 5-33.

УДК 378.881.111.1 : 656.6

ПРО НОВАЦІЇ В АНГЛОМОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ТОРГОВЕЛЬНОГО ФЛОТУ

Огородник Н.Є.

к. пед. н., доцент, доцент кафедри
англійської мови в судновій енергетиці
Херсонської державної морської академії

Перехід до міжнародного ринку праці, зростаючий вплив ІКТ, прискорене впровадження високого рівня інновацій, швидкий розвиток наукомістких технологій, новий тип соціальної взаємодії та комунікації об'єктивно потребують від особистості якісно нової професійної діяльності, вищого рівня кваліфікації та забезпечення конкурентоспроможності. Головним фактором соціальної адаптації людини сьогодні стає здатність до постійного професійного зростання та самовдосконалення. На переконання провідних науковців, традиційна освіта застаріває і на сьогодні вже не задовольняє вимоги та запити щодо підготовки мобільної робочої сили XXI століття.

Враховуючи міжнародний характер праці та маючи на меті полегшити працевлаштування моряків на судна під іноземними прапорами, Міжнародна морська організація (International Maritime Organization, далі – ІМО) у 1978 р. прийняла Міжнародну конвенцію про стандарти підготовки, дипломування моряків та несення вахти (Конвенція ПДНВ), що, за визначенням фахівців, становить один з найяскравіших прикладів міжнародної правової уніфікації стандартів професійної підготовки та дипломування моряків [3]. Уведені стандарти покращують координацію дій членів екіпажу, сприяють їх порозумінню з береговими службами, що відіграє неоціненну роль під час критичних ситуацій у морі

З метою подолання мовного бар'єру як останнього фактору стримування мобільності фахівців морського транспорту в умовах сучасного міжнародного торговельного флоту, що, як відомо, представлений багатонаціональними, а отже багатокультурними і багатомовними екіпажами, рішенням ІМО англійську мову визнано робочою мовою морської галузі. Наступними кроками в утвердженні англійської мови в якості домінуючої на робочому місці були процес стандартизації морського словника та затвердження стандартних морських фраз для спілкування на морі – *Standard Marine Communication Phrases (SMCP)*. Схвалені морськими адміністраціями держав-членів ІМО в 2001 році «Стандартні фрази для спілкування на морі» були затверджені рішенням

Асамблеї ІМО і дотепер залишаються чинними й обов'язковими для спілкування в режимі «судно – судно» або «судно – берег» [2].

Написані в чіткій відповідності до вимог конвенції ПДНВ, *Стандартні фрази* являють собою добірку окремих фраз, що стосуються повсякденних професійних обов'язків і екстремальних ситуацій на судні, як-от: надання метеоданих; забезпечення прибуття, стоянки та відбуття судна; запит щодо буксирування; повідомлення про розлив нафти, зіткнення суден, доставку небезпечних вантажів та ін. Тож, їх засвоєнню за вимогою ІМО приділяється суттєва увага під час навчання англійської мови майбутніх моряків, що певною мірою гарантує безпеку плавання.

Серед інновацій, які створюють нову парадигму сучасної мовної освіти для майбутніх моряків, – проект INTERMAR [1], як прагнення розширення можливостей ефективної взаємодії членів міжнародних екіпажів. За наявності англійської робочої мови на борту розроблену *стратегію багатомовного порозуміння* експерти розглядають як бонус, тобто додатковий засіб підвищення ефективності комунікації, аргументуючи тим, що розуміння іншої мови та культури сприяє покращенню людських стосунків, підвищенню добробуту моряка і, взагалі, є неоціненним для багатомовних, поліетнічних екіпажів ХХІ століття. Підвищуючи обізнаність моряків щодо інших мов і культур, такі знання сприяють їхній більшій відкритості у спілкуванні, уможлиблюють реалізацію багатьох соціальних контактів з професійних та побутових питань, яких більшість з них раніше уникали через певні мовні й культурні бар'єри.

Саме *Стандартні фрази* і взято за основу розробниками проекту INTERMAR у якості «ідеальних інструментів» для вивчення інших мов. Крім того, одночасне формування та розвиток англомовної професійної комунікативної компетентності та міжмовної комунікативної компетентності розглядається як процес взаємно сприятливий з точки зору позитивного впливу на ефективність спілкування під час міжнародного рейсу і, як наслідок, підвищення рівня безпеки на борту.

У рамках проекту INTERMAR створено нові й адаптовано чинні навчальні матеріали з англійської мови професійного спрямування (*Maritime English*) для користування ними, як дистанційно, тобто на Інтернет-платформах [1], так і під час аудиторних занять. У розроблені навчальні тематичні модулі інтегровано матеріали, спрямовані на підвищення обізнаності моряків щодо існування певних відповідностей у споріднених мовах балтійської, германської, романської, частково слов'янської груп.

Засвоєння курсу передбачається у змішаному режимі на основі поєднання дистанційного навчання з традиційними аудиторними заняттями. Цінність курсу полягає в тому, що завдяки своїй гнучкій структурі він може бути адаптований до будь-яких географічних, національних, культурних та інституціональних контекстів. Більшість сценаріїв пристосовано до двох режимів навчання: віртуального – в соціальних мережах для комунікативної взаємодії багатомовної аудиторії, та реального – в навчальній аудиторії.

Література

1. INTERMAR Project Website <http://www.intermar.ax/>
2. Standard Marine Communication Phrases. [Електронний ресурс] – Режим доступу: .
3. STCW. International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers, 1995 (amended in 2010). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www./seaprogramms/STCW95.pdf>

УДК 378.147.041:61

ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕКСТИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ

Петрушова Н.В.,

к.філол.н., доцент кафедри загального і слов'янського
мовознавства та іноземних мов

Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка;

Люлька В.М.,

к.філол.н., доцент кафедри іноземних мов та українознавства
Полтавської державної аграрної академії;

Кравченко В.Л.,

к.філол.н., доцент кафедри англійської та німецької філології
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка.

Одним із напрямків модернізації сучасної вищої школи є впровадження компетентнісного підходу, націленого на забезпечення студента не тільки теоретичними знаннями, але й досвідом для вирішення практичних завдань. Нагальною є потреба переглянути підходи до процесу навчання взагалі та до вивчення іноземної мови зокрема. Досягнення високого рівня володіння іноземною мовою є запорукою успіху, майбутньої вдалої кар'єри студента, професійною необхідністю.

Професійно-орієнтоване навчання іноземним мовам – це навчання, в центрі якого є «потреби студентів у вивченні іноземної мови з орієнтацією на особливості майбутньої професії, спеціальності» [1, с. 5]. Такий підхід передбачає поєднання процесу вивчення іноземної мови з розвитком особистісних якостей студентів, знанням культури країни мови, мова якої вивчається та здобутті професійно-орієнтованих знань з даної мови. Практична мета професійно-орієнтованого навчання передбачає досягнення студентами непрофільних спеціальностей такого рівня іншомовної професійно-орієнтованої комунікативної компетенції, який дозволить їм використовувати іноземну мову під час своєї професійної діяльності, тобто вільно володіти професійною

термінологією під час комунікації. Завдання ж викладача полягає в організації процесу навчання таким чином, щоб забезпечити потреби студента кожної спеціальності.

Одним із найважливіших видів навчальної діяльності під час професійно-орієнтованого навчання стає читання текстів на професійну тематику. У даному випадку читання – це не лише вид тренування мовленнєвої навички, але й спосіб сприйняття інформації щодо країни, мова якої вивчається, засіб вивчення професійної лексики та термінології. Як зазначає О.А.Рощупкіна, професійно-орієнтований текст – це «комунікативна одиниця, призначена для формування конкретних умінь і навичок студентів на певному етапі навчання. Текст є структурно-семантичною функціонально зумовленою єдністю речень, організованою з дидактичною метою в смисло-змістовному, мовному і композиційному відношеннях, що містить професійно-значущу для студента інформацію» [2, с. 72]. Подібні навчальні тексти можна зустріти як у підручниках, посібниках, так і у вигляді науково-популярної літератури, що може бути використана у якості текстів для домашнього читання. Головним на етапі відбору даних навчальних матеріалів є їх відповідність комунікативним запитам студентів, професійна значущість, актуальність проблематики, інформаційна насиченість та новизна, автентичність і доступність, відповідність рівню володіння студентами іноземною мовою.

За обсягом подібні професійно-орієнтовані тексти не повинні бути великі за обсягом, але достатніми, щоб забезпечити повторюваність термінології. Доцільним є також поступове збільшення їх обсягу, бажаний взаємозв'язок, послідовне ускладнення та використання екстралінгвістичних засобів підтримки інтересу до матеріалу – малюнків, креслень, графіків тощо.

Отже, для навчання читання майбутнього фахівця своєї справи, нагальною є необхідність використання професійно-орієнтованих текстів під час аудиторних занять, для домашнього та самостійного читання. Дані тексти

повинні бути актуальними, доступними та відповідати комунікативним та пізнавальним інтересам студентів.

Література

1. Образцов П. И. Профессионально-ориентированное обучение иностранному языку на неязыковых факультетах вузов / П. И. Образцов, О. Ю. Иванова. – Орел: ОГУ, 2005. – 114 с.

2. Рощупкина О. А. Професійно орієнтований текст як засіб навчання іноземних студентів / О. А. Рощупкина // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. – 2014. – Вип. 24. – С. 70–79.

УДК 378:37.032+316.46

GRAMMAR FEATURES OF ACADEMIC WRITING IN MEDICAL ENGLISH: TENSE CHOICE IN RESEARCH ARTICLES

Pisotska O.O.

PhD, Associate Professor of the Department of Foreign Languages with Latin and Medical Terminology, Ukrainian Medical Stomatological Academy, Poltava

Lysanets Yu.V.

PhD, Associate Professor of the Department of Foreign Languages with Latin and Medical Terminology, Ukrainian Medical Stomatological Academy, Poltava

Bieliaieva O.M.

PhD, Head of the Department of Foreign Languages with Latin and Medical Terminology, Ukrainian Medical Stomatological Academy, Poltava

Academic writing in English possesses a number of features and norms that are different from those of Ukrainian [1; 2; 3; 4]. Therefore, it is crucial for medical

professionals to master the skills of academic writing in English to be able to produce effective English language discourse and thus share their knowledge and findings with fellow researchers from all over the world [6]. The aim of this paper is to examine the grammar features of research articles (RAs) which may cause difficulties for non-native speakers of English. The findings of our analysis are represented in Table 1.

Table 1

Tense choice in research articles

Structural elements of research	Tense(s)	Examples
Introduction	Present simple tense	Diabetes mellitus is a group of diseases associated with metabolic disorders <...> Its pathogenesis involves both genetic and environmental factors. The long-term persistence of metabolic disorders can cause susceptibility to specific complications and also foster arteriosclerosis.
Relevance and novelty	Present perfect tense	Later prospective studies have proved that lowering this trigger to $10 \times 10^9/L$ in stable patients with cancer is still safe. <...> Some case reports have described platelet normalization <...> Other authors have noted that the latency period ranges from 3.5 to 33 years.

Structural elements of research	Tense(s)	Examples
Methods	Past simple tense	We <u>studied</u> the effects of a melatonin-aluminum oxide-polymethylsiloxane complex (complex M) on the expression of apoptosis regulators. <...> We <u>examined</u> clinical outcomes in 8399 patients with heart failure and reduced ejection fraction according to history of diabetes mellitus and glycemic status. Patients with a history of diabetes mellitus <u>had</u> a higher risk of the primary composite outcome of heart failure. The benefit of valsartan compared with enalapril <u>was</u> consistent across the range of HbA1c in the trial.
Diagrams and figures	Present simple tense	Table 1 above <u>demonstrates</u> the success of cloning in various animal species. Figure 2 below <u>shows</u> methylation in mouse 2-cell embryos.
Results	Past simple tense	Overall, 2907 patients <u>had</u> a history of diabetes mellitus. Results <u>indicated</u> that the median follow-up in patients with normal HbA1c <u>was</u> 26 months, and it <u>was</u> 27 months in both patients with pre-diabetes mellitus and diabetes mellitus.
Discussion	Present simple tense	This study <u>has</u> 3 key findings. First, although <u>it is known</u> that the prevalence of diabetes mellitus is high in patients with HF-REF, it <u>seems</u> that both pre-diabetes mellitus and undiagnosed diabetes mellitus <u>are</u> also common in these patients. Second, non-diabetic dysglycemia <u>is associated</u> with a substantially increased risk of adverse outcomes.

Structural elements of research	Tense(s)	Examples
Conclusion	A combination of tenses	Recent interventional trials <u>have shown</u> that lifestyle modifications and/or antidiabetic medications have metabolic benefits, such as reducing postpartum diabetes, but these interventions <u>were</u> not as effective as they <u>were</u> in the non-gravid population. Type 2 diabetes mellitus <u>is</u> still rare in childhood and adolescence, but recent reports <u>indicate</u> an increasing prevalence around the world possibly due to increasing prevalence of obesity in children and adolescents. <u>It is becoming</u> increasingly clear that obese children and adolescents with clinical signs of insulin resistance <u>should be screened</u> for type 2 diabetes mellitus.

Thus, the proposed system of organizing the material aims to facilitate memorizing of grammar structures and avoiding errors in their use. The results of the research have been integrated into the 1st edition of *Medical English for Academic Purposes* (by Yu. Lysanets, O. Bieliaieva, M. Melaschenko) [5], which focuses on improving the writing skills in RAs. The study of potential difficulties, which Ukrainian medical professionals may face in the process of writing English RAs, is important for developing the guidelines to eliminate possible mistakes and avoid misunderstanding in medical communication. It is crucial for medical professionals to be aware of peculiarities of academic writing in English so that they are able to produce effective RAs which will be accepted by peer-reviewed journals.

References

1. Беляєва О.М. Функціонально-змістовні та функціонально-стильові характеристики наукових текстів / О.М. Беляєва // Інновації в освіті, науці та

виробництві: матеріали шостої Всеукр. конф. (Полтава, 23–24 квіт. 2009 р.). – Полтава : ШЕП, 2009. – С. 108–110.

2. Bieliaieva O. Grammatical and lexical features of academic writing in English for medical students / O. Bieliaieva, Yu. Lysanets // Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії: матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. (Рівне, 10 грудня 2015 р.). – Рівне, 2015. – С. 233–235.

3. Bieliaieva O.M. Terminological collocations in medical Latin and English: A comparative study / O.M. Bieliaieva, Yu.V. Lysanets, I.V. Znamenska, I.V. Rozhenko, N.M. Nikolaieva // Wiadomości Lekarskie. – 2017. – 70(1). – P. 139–143.

4. Lysanets Yu. Stylistic features of case reports as a genre of medical discourse / Yu. Lysanets, H. Morokhovets, O. Bieliaieva // Journal of Medical Case Reports. – 2017. – 11(1). – 83. doi: 10.1186/s13256-017-1247-x

5. Lysanets Yu. Medical English for Academic Purposes / Yu. Lysanets, O. Bieliaieva, M. Melaschenko. – Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2018 – 312 p.

6. Morokhovets H.Yu. Developing the professional competence of future doctors in the instructional setting of higher medical educational institutions / H.Yu. Morokhovets, Yu.V. Lysanets // Wiadomości Lekarskie. – 2017. – 70(1). – P. 101–104.

УДК371.134: 811.111

**USER-CENTERED DESIGN FOR HYBRID FOREIGN LANGUAGE
LEARNING COURSES: BASIC PRINCIPLES AND PECULARITIES**

Plotnikov Yevhen

PhD in Education, associate professor, Department of Applied Linguistics

Nizhyn State Mykola Gogol University

Hybrid (or blended) learning is not a new concept in the field of computer assisted language learning. A model that can be roughly defined as a certain mixture of face-to-face and asynchronous learning [4] has been in use as long as the notion of CALL first emerged in the practice of foreign language teaching. Due to a number of reasons a combination of classroom work and out-of-school online exercises or other activities gains increased appeal and distribution. For example, Goertler, Bollen and Gaff [1] suggested that such reasons as spacial and financial savings for the institution; improvement of the quality of instruction; access to a wider range of students; engagement of the new generation learners into a learning mode they know; flexibility; articulation; logistical issues; as well as general learning trends can positively influence the implementation of hybrid learning.

Effective implementation of hybrid courses demands sound theoretical background in both technological and pedagogical aspects of their design. This paper provides a brief overview of some key principles and considerations underlying the design of hybrid courses which are used as a tool and medium of foreign language teaching.

The process of language learning in itself requires authentic communication and constant practicing, the activities that can be realized through interaction with people (either teachers or peers), language materials and learning environments, including technological tools. User-centered design is one of the possible approaches to interactive systems development that can be successfully used to achieve this goal not least because of its focus on “the users, their needs and requirements” [2]. According to the ISO standards user/human-centered design is based upon several distinctive principles, some of which are essential for language learning, namely: active user participation; clear understanding of tasks and user needs; iteration of design items and multi-disciplinary / multi-topic architecture. The key objective of user-centered design is usability, which in case of hybrid language learning environments can be achieved through

- accurate presentation of material (in linguistic and technological terms);

- multimediality and hypermediality;
- extensive support of user activities.

Neumeier [3] points out that creation of hybrid learning environments for language learning and teaching purposes is guided by a set of parameters describing and conceptualizing their design. They may be grouped into the following categories: 1) mode; 2) model of integration; 3) distribution of learning content and objectives and assignment of purpose; 4) language teaching methods; 5) involvement of learning subjects; 6) location. If we take into consideration this scheme, we may notice that every parameter mainly correlates with user-centered design and needs to involve a certain degree of user-centeredness. In most cases user-centered design can be realized through appropriate technological structure and instructional scaffolding in the form of support provided to learners on their way to develop personal autonomous learning strategies.

References

1. Goertler S. Students' readiness for and attitudes toward hybrid FL instruction [Электронныйресурс] / S. Goertler, M. Bollen, J. Gaff Jr // CALICO Journal. – January, 2012. – Vol. 29, No. 2. – P. 297–320. – Режимдоступу : <http://www.equinoxpub.com/journals/index.php/CALICO/article/view/23730/22585>
2. ISO 9241-210: 2010, Ergonomics of human-system interaction – Part 210: Human-centred design for interactive systems [Электронныйресурс]. – 2010. – Режим доступа : <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:9241:-210:ed-1:v1:en>

УДК 378:372.881:81

PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE TRAINING AS THE FACTOR OF SUCCESSFUL FUTURES OF THE OIL & GAS INDUSTRY

Pochtakova I.V., Khlivetska Y.P.

English Teachers,
Poltava Oil and Gas College of
Poltava National Technical Yur Kondratyuk University

Today, in the context of a comprehensive modernization of education, the issue of improving the quality of training of future specialists in all fields of activity, in particular, in oil and gas, is particularly relevant. With the growing interest in English in Ukraine, the training of highly skilled specialists is aimed at the fluency of the future skills of a foreign language. In modern conditions, such professional foreign language training is impossible without using of innovative educational pedagogical technologies. This aspect is an integral part of the professional training of technical students at Poltava Oil and Gas College of Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University. Modern youth better perceives educational material on electronic media than in printed form. In addition, the use of modern technology provides the development of creative abilities of future professionals.

In the context of broad international relations with other countries, it is important to communicate with foreign specialists, to develop professional-business and personal contacts with foreign partners, colleagues, to read various publications in a foreign language, which can't be achieved without the use of innovative technologies. Educational institutions are increasingly coming to a conclusion about their expediency in studying a foreign language in their specialty [2].

The process of studying a foreign language should be based on an approach that determines the use of appropriate teaching methods and technologies aimed at developing the student's linguistic abilities and forming his foreign-language, professionally oriented competence. Learning a foreign language can't be separated from the professional field of activity and is an integral part of the value. Modern society puts forward such a value as professionalism, for the skill of the higher class, for professional growth. Foreign language training, besides other values, helps to take

foreign experience, contributes to the development of the oil and gas industry in Ukraine [4].

Specificity of professional activity determines the peculiarities of practical mastering of foreign language communication. In the conditions of expanding international cooperation, a specialist requires the ability to speak foreign professional competence. This aspect also determines the relevance of the theme that the study of a foreign language is really an opportunity for professional growth, a willingness to be fully acquainted with the new, most effective achievements in a particular field [3]. After all, the state needs highly qualified specialists with knowledge of foreign languages, professionals willing to participate in international cooperation and form a new attitude towards Ukraine in Europe and in the world. To communicate with foreign partners, to present the results of their scientific researches, to participate in joint projects provides the specialist with a foreign language competence. Such components are guarantors of continuous professional growth and self-education.

At Poltava Oil and Gas College of Poltava National Technical University, students are proficiently studying foreign languages for professional purposes. In this they are assisted by modern information technologies. A striking example of this is the resource for specialists in the fuel and energy complex SPE. This is the largest organization that serves managers, engineers, scientists and other professionals from around the world in the oil and gas sector.

History begins at the American Institute of Mining Engineers (AIME). This facility was founded in 1871 in Pennsylvania, USA, to develop the production of metals, minerals and energy resources through the use of technology. The oil and gas committee soon became an oil department of the institute, membership grew, and interests among participants were clearly delineated among mining, metallurgy, and oil specializations. In 1957 the organization was formally established as a SPE, which is part of the Institute of Mining Engineers. In 1985, SPE became a separate organization.

It collects, distributes and exchanges technical knowledge in the field of exploration, development, production of oil and gas resources and related technologies,

giving specialists from different countries the opportunity to enhance their technical knowledge and professional competence through the possession of foreign communication skills.

SPE is a place for all modern professionals in the oil and gas industry, regardless of residence, experience or training. The Strategic Management Plan has been translated into several languages. SPE offers two types of membership: professional and student.

Among the recent events taking place at the initiative of the SPE, can be called, the International Fuel Congress, held from October 25 to 28, 2017 in the Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas. Demonstrating the professional level and the ability to speak a foreign language on professional scientific issues, at this congress, a student of Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University on the topic "Preserving oil and petroleum products in the complex of geotechnical conditions of Ukraine" delivered a speech in English.

Participation of students in various programs of this kind Poltava Oil and Gas College of Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University considers the concept of free possession of young specialists in foreign languages as an instrument for integration into the Ukrainian and world scientific space. The professional activities of specialists in the oil and gas industry are carried out in oil companies, where, in most cases, foreign languages are the language of communication. In this context, the priority component of professional training of specialists is the formation of their foreign-language communicative professional competence for their professional growth. Conducting public speeches in a foreign language, presentations become decisive in professional activities, meet the requirements of the labor market, facilitate the career growth of specialists not only in the oil and gas industry, but also in other.

Foreign-language professional competence of a future specialist in the oil and gas industry is a complex formation that enables its ability to communicate in the process of foreign-language, professionally oriented communication, as well as create and manage discourses on oil and gas professional topics [1]. The essence of foreign

language professional competence of a future specialist in the oil and gas industry is revealed at a certain level of possession of foreign language, speech, socio-cultural and professional knowledge, skills and abilities that make it possible to use language skills depending on the situation of professional communication. The topic of formation of foreign language professional competence of future specialists in the oil and gas industry is extremely relevant [2].

Consequently, an important role for the development of the state belongs to skilled personnel who can understand the importance of studying a foreign language as an opportunity for professional growth and self-realization in the modern world. It should be noted that modern innovative technologies of teaching a foreign language allow not only to develop the intellectual and creative abilities of future specialists, but also their professional orientation.

References

1. Програма з англійської мови для професійного спілкування / Г.Є. Бакаєва, О.А. Борисенко, І.І. Зуєнок та ін. — К.: Ленвіт, 2005. — 199с.

2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред.. українського видання С.Ю. Ніколаєва. — К.: Ленвіт, 2003. — 273с.

3. Жижко Т. Інтенсифікації професійної підготовки студентів: системній підхід. Вища освіта України. — К.: «Педагогічна преса», 2004. — №1. — с. 92-96.

4. Секрет І. В. Іншомовна професійна компетентність. [Електронний ресурс]/ І.В.Секрет.— Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc/Sekret.pdf/>

5. Сура Н. А. Іншомовна професійна компетентність: головні принципи та компоненти процесу навчання професійно орієнтованого спілкування / Н. А. Сура // Вісн. Луган. держ. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. —2003. — No 4. — С.190-192.

УДК 378:37.032+316.46

**STUDENTS COGNITIVE ACTIVITY APPROACH IN FOREIGN
LANGUAGE TRAINING COURSE**

Rozhenko I.V.,

Teacher of the Department of Foreign Languages with
Latin and Medical Terminology
Higher Medical Educational Institution of Ukraine
"Ukrainian Medical Stomatological Academy"

Cognitive interest development three basic stages to a foreign language, another language and cultural environment in the learning process are investigated. The first stage, primary knowledge mastery is characterized by the practical novelty of the material being studied and the skills formation beginning. The cognitive interest at this stage mainly depends on teacher's ability to present study material methodically and creatively, emotionally stimulate the learner's cognitive aspirations and his desire to get acquainted with the new socio-cultural environment. The second stage is characterized by the emergence of a sustained interest in the studied subject as a whole or its individual components (subject to the preliminary motives and needs formation). Teaching active methods are especially necessary here. At the third stage cognitive interest in a foreign language becomes an individual value orientation integral part, enters into life plans and goals system. In all three stages, the most effective means students cognitive activity approach is teaching methods activation. The teaching of a foreign language in a non-linguistic university has always had its own specifics. However, in the modern world, the role of studying this subject has significantly increased. It becomes an integral part of specialist future activity. Consequently, the approach to learning a foreign language in a non-linguistic institution becomes

professionally-oriented. This type of training involves working on specific texts and topics for the development of oral speech, the field vocabulary study, professional orientation.

Personality-oriented approach is one of the components that contribute to the professionally-oriented learning tasks implementation. It supposes the flexibility of setting goals, creating psychologically comfortable conditions for revealing the creative abilities of trainees, taking into account students personal interests and needs, making it not an object of the learning process, but an active subject of cognitive activity. It affects the selection of material, methodological organization stimulates the use of modern educational technologies and, as a result, increases the effectiveness of the learning process. It is important to interest the student to participate in the conference. After all, the significance of this participation is multifaceted. It increase professional background level, creative and research abilities development, portfolio replenishment, acquisition of public speaking skills, working with the audience. Teacher's work while preparing a student for a scientific-practical conference consists of several stages. Help in choosing a topic. The teacher is offered only possible variants. The teacher can give approximate possible topics for the reports. These topics should stimulate students' creative imagination in choosing the topic of research that interests them. Students who find it difficult to choose the topic can be provided with advisory assistance. At the same time the teacher should rely on the real interests of the student. Assistance in drawing up a calendar schedule for preparing for the conference and an approximate plan of action. Teacher's advice on the optimization of work on the report and presentation. Particular interest is the use of Internet technologies in teaching a foreign language to students .This area is very extensive. Internet testing, on-line counseling, computer business games and many other methods. The problem of raising the level of higher education in Ukraine calls for the improvement of educational technologies that should promote the development of students' creative abilities, increase their interest in learning a foreign language and the level of their professional training. When choosing methods to activate the cognitive activity of

students in the process of learning a foreign language, it is necessary to focus on the stage of instruction and the standing educational task. It sometimes makes sense to apply a combination of different methods. The process of professionally oriented learning should be not only productive, but also exciting.

УДК 378.147.88

BENEFITS OF USING WEB 2.0 TOOLS IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING

Rudenko S.I.,

English Teacher,

Poltava Oil and Gas College of

Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

The digitalization of education systems is presented as a possible way to match the concerns of knowledge based economy with those of an information society. To meet this double challenge, education systems are asked to shift from a ‘traditional school’ to an ‘Education 2.0’ model, introducing innovative pedagogies through the use of ICT devices characterized by interactivity and multimediality [1].

Today, new opportunities for foreign language teaching are provided through emerging technologies, such as Facebook, wikis, blogs, Skype, MUVE, and other synchronous and asynchronous online tools. These technologies incorporate all forms of communication between individuals and among groups via networked computers. According to Prensky (2001), students born after 1980 are "digital natives" because they have grown up with digital media and spend a great deal of time engaging new digital technologies and the Internet. Based on Prensky's definition, our current university students surely fall into the digital native category [2].

List of Web 2.0 Tools for Language Teaching

www.blendspace.com : Blendspace is a kind of a content curation tool. It is an easy-to-use tools for creating lessons including multimedia elements in a few minutes. It allows teachers to create a lesson by combining a great variety of resources.

www.padlet.com : Padlet, a virtual notice board, can be used in a variety of ways depending on the creativity of the language teacher. Unlike real notice-boards, padlet allows students to post stickies with multimedia elements. Teachers and students can also export "the digital wall" they created in a variety of formats including pdf, image, csv., etc. and share it via social media sites.

scoop.it : Scoop.it is a content curation tool by which you can publish online publications like an online magazine. Language teachers can use this tool in a variety of ways including classroom projects. It is so simple to create a professional-look online magazine.

www.livebinders.com : Livebinders is a tool that is used for compiling internet resources. You can organize them in a variety of formats. Language teachers can determine different web pages and their content in multiple formats in line with the objectives of the lesson. In other words, teachers can prepare a guided tour on the internet related to the subject of the lesson.

google drive (forms, documents) : Google drive is a cloud-based storage service for storing all kinds of documents. Teachers can use form and document sections of google drive in a variety of ways. They can create quizzes and lessons including multimedia elements by using google forms. They can also use document section of google drive for collaborative projects.

vialogues.com : Vialogues is a tool for creating a video-based discussion. Language teachers can use this tool to create lessons around video. Teachers can also add polls and quizzes and comment on the video lesson. Students can post comments related with the video.

www.voxopop.com : Voxopop is a web based audio tool that allows users to record their speaking on a given topic. Teachers can use this tool especially for discussions. It

is an engaging tool for developing speaking skills of the students using voice recorded answers on a given discussion topic. Other students can also listen to these voices recorded answers of their classmates. It can also contribute to participation of those students who are shy or unwilling to participate in the class discussions [3].

To summarize it briefly, we may state that the efficiency of students' self-directed English learning is based on the integrated development of their informational, learning and foreign language communicative competences, and on the improved learning materials based on using Web 2.0 technologies in educational process. The incorporation of Education 2.0 principles and techniques into academic setting leads to increase of educational potential which is reflected in a general positive impact on students' achievement and increased motivation, autonomy, engagement, positive attitude toward their studies. Moreover, it allows enhancing critical thinking and decision-making abilities. It is to be noted that there is great potential for using Web 2.0 technologies for student learning as they provide information to help educators with actual classroom ideas to achieve specific learning goals and contribute to personal learning network maintenance [4].

However, in order to achieve increased students' performance and efficiency of students' self-directed learning it is necessary to develop and practice pedagogy and instructional strategy, along with the use of Web 2.0 technologies. This problem needs further research to analyze the ways in fostering and benefiting student learning through Web 2.0 tools.

References

1. "Collaborative Learning," Wikipedia, [Online]. Available: http://en.wikipedia.org/wiki/Collaborative_learning. [Accessed 2013].
2. E. Barkley, P. Cross and C. H. Major, Collaborative Learning Techniques: A Handbook for College Faculty, Jossey-Bass, 2004.
3. Erben, T. (2013). Calling All Foreign Language Teachers. Hoboken: Taylor and Francis.

4. Hargadon, S., (2008), Web 2.0 Is the Future of Education. [Online] Available: <http://www.stevhargadon.com/2008/03/web-20-is-future-of-education.html> (October 4, 2014)

УДК: 81-13

INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE CONTEXT OF ESP

Samofalova O.V.

English language teacher

Department of English Language for Specific Purposes №1

National Technical University of Ukraine

«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

During the last few decades, technology has been rapidly developing and its great influence is noticeable in people's everyday life: personal, social, professional, and, undoubtedly, educational one. Due to this phenomenon, the modern world has immeasurably narrowed. Today it is possible to overcome huge distances in a matter of hours, to receive information from the never before accessible sources, to receive messages immediately from the other part of the Earth and interact with people in distant locations as never before.

Many emerging technologies have deeply integrated into students' life. Nowadays IT has an enormous importance in assisting students to get new information, knowledge and experience. Using the social networking websites, such as «Facebook», «Twitter», «Instagram» and others, takes a heavy toll on the language learning process. Being a part of this environment students are not afraid of making mistakes writing posts, comments and messages in English, because they know that they can also meet many non-native speakers in the net and communicate with them. Online technologies provide opportunities to learn anywhere, anytime and from anyone. This flexibility is

essential for non-traditional learners and helps them to continue the professional development [1, p. 10].

However, not only students are involved in the learning process, the teachers are the very important participants as well. Today the efficient and dedicated teachers are tend to use different software, tools and applications to create the positive classroom interaction and to make their students motivated in learning foreign language. This approach is essential especially in English for specific purposes learning. ESP is designed to meet the specific needs of the learners, ESP makes use of the underlying methodology and activities of the specialism it serves, therefore it is centered not only on the language (grammar, lexis, register), but also the skills, discourses and genres appropriate to those activities [2, p. 281]. Thus, the ESP teacher must always remember about students' needs and their future profession, should keep in his mind the question «Why does this learner need to learn foreign language?» [3, p. 6] and build the lesson according to these requirements.

Therefore, new technologies can facilitate greater the learning process and the classroom interaction. The main challenge that needs to be coped with, is the implementation of these new technologies. The resolution of this issue depends on the teacher's role in the classroom setting. In the context of ESP, the teacher's role varies according the lesson's objectives, outcomes and other factors. To guide the learning process, the teacher may act as a language trainer, an educator, a tutor, an instructor, a facilitator, an observer, an assistant and so on. Multimedia teachings enrich teaching content and decrease the «teacher-centered» teaching pattern, fundamentally improving class efficiency towards «student-centered» one [2, p. 283].

With the help of computers, world web, various mobile applications, YouTube, TED, different profession-oriented blogs, webinars, podcasts, presentations, the ESP teacher is able to create an authentic surrounding and real life situations in the classroom. Consequently, students are dived into the natural language environment; they become a part of the English-speaking community. As a result, learners start to formulate their thoughts and express their ideas and feelings in English, where the role

of the language in communication becomes clear. Moreover, students can widely use IT during their homework activity, making projects, searching for information or even mailing with the teacher.

In conclusion it should be said, that digital technologies in themselves do not mean an enhancement of the quality of learning and teaching, and it goes without saying that quality of content must remain paramount, but IT can be an essential enhancement to make the language learning process «student-centered» [1, p. 18]. Nowadays IT is an irreplaceable tool both for teachers in providing positive language learning process and for students in studying and personal development. And the more tools you have for learning, the more opportunities you possess.

References:

1. High Level Group on the Modernisation of Higher Education. Report to the European commission on new modes of learning and teaching in higher education – Luxembourg, 2014. – 68 p. – (Luxembourg: Publications Office of the European Union).
2. Husaj S. The role of «IT» in «ESP» learning / ShqipeHusaj. // Mediterranean Journal of Social Sciences. – 2014. – P. 280–286.
3. Module 1 – What is ESP? Certificate in Vocational English Language Teaching (CiVELT) –British Council, 2013. – 22 p.

УДК 811.161.1

О ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО

Сокаль М.А.

к. филол. н., доцент кафедры славянского языкознания

Южноукраинского национального педагогического

университета имени К.Д. Ушинского, г. Одесса

Пропедевтике профессиональной подготовки первокурсника как будущего учителя-словесника, созданию научной основы для дальнейшего изучения профессиональных дисциплин, для специальной филологической – теоретической и прикладной, методической подготовки студентов, формированию их профессионально-ценностных ориентаций служит курс «Введение в специальность».

Задачи курса многочисленны и разнообразны: раскрыть сущность филологии как комплекса гуманитарных наук, осветить этапы её развития; ввести студентов в славистическую проблематику; дать представление о научных основах лингводидактики и методики преподавания русского языка, литературоведения и методики преподавания литературы; выявить требования современного общества к профессии учителя-словесника; формировать первоосновы научной культуры студентов. В целом курс должен содействовать становлению профессиональной компетентности студентов филологического факультета.

При подготовке зарубежных студентов из неславянских стран к преподаванию русского языка как иностранного актуализируются задания введения обучаемых в проблематику славистики и формирования представления о методике преподавания русского языка как иностранного. Они могут быть решены в процессе изучения тем «Славянская филология» и «Лингводидактика. Методика преподавания языка» содержательного модуля «Филология как комплексная наука и теоретическая основа методик преподавания языка и литературы».

В теме «Славянская филология» рассмотрение вопросов, связанных с характеристикой славянских народов и государств, происхождением письменности у славян, классификацией и характеристикой славянских языков (в первую очередь – восточнославянских) позволяет углубить лингвострановедческую подготовку студентов-первокурсников, расширить и

систематизировать их представления об изучаемом иностранном (в данном случае – русском) языке.

Филологически ценными являются сведения о праславянском и старославянском языках, создающие минимальную основу для изучения исторической грамматики русского языка.

Реализации культурологической составляющей процесса обучения инофонов способствует визуализация археологических сведений о славянах в процессе знакомства с экспозицией Одесского археологического музея НАН Украины. Составить более полное представление о памятниках славянской письменности, утверждении кириллического письма позволит посещение Одесской национальной научной библиотеки, где хранятся уникальные старославянские тексты – Охридские листки и Хиландарские листки. Подобного рода внеаудиторные мероприятия, связанные с профессиональной подготовкой студентов, способствуют формированию у них познавательной мотивации. Они, в частности, помогают студенту определиться в выборе темы индивидуального исследовательского задания и дают пример для наследования формы его презентации.

Содержательное наполнение темы «Лингводидактика. Методика преподавания языка» ориентировано на создание у обучаемых общего представления о методике преподавания русского языка как иностранного и факторах (лингвистических, психологических, методических), определяющих специфику подобного обучения языку; на лингвистическое обоснование данной методики, понимание принципов преподавания русского языка иностранцам.

THE IMPORTANCE OF LEARNERS' AGE, LEVEL, LEARNING STYLES AND ABILITIES IN ESL TEACHING

Sokyrska O.

Candidate of philological sciences,
senior lecturer, the Department of Technical English №2
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky KPI"

As is known, foreign language knowledge is an essential component of interpersonal communication, necessary for successful international and intercultural contacts. English language teaching is constantly evolving and developing and remains very ambitious and **relevant** task due to peculiarities of its acquisition which involves various difficulties.

Therefore, the **aim** of this paper is to outline the main issues and aspects that should be taken into consideration in order to facilitate the language acquisition.

Having analyzed students' way of responding to teaching methods which were applied in my teaching practice, it can be concluded that the quality of learning can be improved taking into account such aspects as heterogeneity of the group in terms of the level, age, learning styles and abilities.

There are no homogeneous groups in term of **level of language proficiency**. **It is always** difficult to make weak and strong students be equally involved in the lesson since weaker learners feel the lack of confidence during speaking activities. Also, weaker students need more time to cope with each task whereas stronger ones leave the others far behind and are bored to wait for them.

We need to take our students' *age*, needs and skills into consideration when we decide what and how to teach. Thus, when all learners in the group are roughly the same age they have similar knowledge background and tend to learn fast. However, we should take into consideration the needs of students of different age. It is advisable to

plan and organize activities which appeal to students' common background knowledge and help to activate lexis related to the topic, practice and produce the language in friendly atmosphere.

Another important factor is understanding the differences in students' *learning style*. Students' learning style refers to the preferential way in which the student absorbs, processes, comprehends and retains information. Individual learning styles depend on cognitive, emotional and environmental factors, as well as one's prior experience. According to J. Edge, we mustn't see the learners in front of us as language learning machines; they may have many other things on their minds. Nor is language learning is just an intellectual process. All the teachers have to be sensitive to social distinctions and they have to try to be open to the personal needs, learning purposes and learning styles of individuals [1, p.10].

The students' responses to lessons are caused mainly by the differences in their learning styles. For instance, some students are fond of visual and kinesthetic learning as they like handouts with pictures and matching activities. Also, there are students who cope with writing answers to the questions and writing the reports, however avoid speaking activities or students who tend to work independently avoiding participating in group discussions and prefer to be guided by a teacher while learning new material.

The learner's *ability* is the factor which affects students' output at the final stage of the lesson. Some of students easily grasp new information and freely participate in group discussions while others are passive listeners due to the lack of confidence and the need of pair work. Thus, grading tasks for different abilities learners facilitates the work and allows to save time (e.g. when reading for details the weaker students find names and dates while stronger students – names, dates, places, results of official reports and other details of the stories).

The key to successful achieving of the lesson aims is not only thorough planning, proper activities or well-paced delivery of the material. There are other important ingredients influencing the effectiveness of the lesson. Students have a right to expect that teachers have the deep knowledge of the subject and the topic of the lesson. A

good rapport is one more key element of effective lesson. Discussion related to the topic at the beginning of the lesson help to create positive and enjoyable atmosphere. Also, students will respect teachers who try to reach all the students in a group rather than concentrating on those who are eager to answer. So, being even-handed is an essential thing.

Having analyzed the learning issues above, it can be concluded that the results of learning depend on different factors. Varying classroom activities is important to cater learners with different learning styles. A teacher should balance the activities to suit the learning styles and abilities of students with different level of language proficiency.

References

1. Edge J. Essentials of English Language Teaching / Julian Edge. – London: Longman, 1993. – 142 p.

УДК 378 + 37.0

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Танько Н.Г.

ст. викладач кафедри іноземної філології та перекладу

Полтавського національного технічного
університету імені Юрія Кондратюка

У наш час в розробці проблеми інтерактивного навчання іноземних мов існують певні ускладнення, зокрема недостатня розробленість теоретичних основ використання форм та методів інтерактивного навчання; відсутність методичного забезпечення застосування інтерактивного навчання у вищих навчальних закладах; недостатнє комплексне використання різних форм, методів і засобів інтерактивного

навчання в органічному поєднанні з традиційними; певна інертність викладачів вищої школи щодо впровадження інтерактивного навчання іноземних мов, яке залишається для них сферою передового педагогічного досвіду. Отже, розробка теоретичних і практичних засад інтерактивного навчання в цілому й зокрема в сфері викладання іноземних мов – об'єктивна необхідність сьогодення.

Проблема інтерактивного навчання іноземних мов досліджується в творчості Г. Вороніної, Я. Колкера Н. Коряковцевої, В. Сафонова, П. Сисоєва, Є. Пасова, Є. Полат, В. Фурманової, І. Якиманської та ін. Учені стверджують, що інтерактивність є одним із основних критеріїв добору методів викладання іноземної мови (поряд із відповідністю змістові, професійною та практичною зорієнтованістю) [2, с. 145-148]. Так, О. Крупченко зауважує, що під інтерактивністю розуміється взаємодія всіх мотивованих учасників процесів професійно орієнтованого іншомовного навчання у певній конкретній галузі знань [4, с. 82-83].

Інтерактивне педагогічна взаємодія, яка організовується в ході вивчення іноземних мов характеризується високим ступенем інтенсивності спілкування його учасників, їх комунікації, обміну діяльностями, зміною та різноманітністю їх видів, форм і прийомів, цілеспрямованою рефлексією учасниками своєї діяльності й взаємодії. Інтерактивна педагогічна взаємодія, реалізація інтерактивних педагогічних методів спрямовані на зміну, вдосконалення моделей поведінки й діяльності учасників педагогічного процесу.

Провідними ознаками й інструментами інтерактивної педагогічної взаємодії є: полілог, діалог, мисленнєва діяльність, смислотворчість, міжособистісні суб'єкт-суб'єктні відносини, свобода вибору, створення ситуації успіху, позитивність і оптимістичність оцінювання, рефлексія та ін.

У практиці викладання іноземної мови активно застосовуються інтерактивні методи. Для розвитку здібностей студентів до міжкультурної іншомовної комунікації викладачами використовуються: метод рольової гри (ситуативні й наскрізні імітаційні ігри з професійною спрямованістю); метод вирішення ситуаційних завдань («case-study»); метод проектної діяльності (проекти,

презентації); метод інтеркультурних тренінгів (аналіз міжкультурного спілкування – «cultureassimilator»); метод навчальних станцій; діалогічний метод (діалог-полілог, діалог-дискусія, тематичні й позиційні дискусії на професійно значущі теми) та ін.

Ефективність інтерактивного навчання іноземних мов у вищій школі підвищується при виконанні таких педагогічних умов: професійно-педагогічна компетентність професорсько-викладацького складу навчальних закладів; професійна спрямованість викладання іноземної мови, включаючи створення квазіпрофесійних ситуацій на навчальних заняттях; реалізація особистісно орієнтованого й діяльнісного підходів; здійснення міжпредметної інтеграції; мотивація студентів, що забезпечує їх перехід в позицію суб'єкта діяльності. Використання інтерактивного навчання може бути технологічною характеристикою окремого навчального або позааудиторного заняття з іноземної мови. У той же час в інтерактивному режимі можна проводити серію або всі заняття.

Використання інтерактивного навчання іноземних мов спонукає викладача до постійної творчості, вдосконалення, модернізації, професійного та особистісного зростання, розвитку. Адже ознайомлюючись із тим чи іншим інтерактивним методом, викладач визначає його педагогічний потенціал, ідентифікує відповідно до особливостей студентів та запланованого дидактичного змісту, співвідносить зі своєю індивідуальністю.

Література

1. Воронина Г. И. Педагогико-краеведческий и социокультурный аспекты профессиональной компетенции учителя иностранного языка / Г. И. Воронина // Языковое образование в национально-культурном наследии: исторические традиции, современность, взгляд в будущее. –М.: АПК и ППРО, 2001. – С. 124–126.
2. Колкер Я. М., Устинова Е. С., Еналиева Т. М. Практическая методика обучения иностранному языку: учеб. пособие / Я. М. Колкер. –М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 264 с.

3. Коряковцева Н. Ф. Современная методика организации самостоятельной работы, изучающих иностранный язык. – М.: Аркти, 2002. – 175 с.

4. Крупченко А. К. Становление профессиональной лингводидактики как теоретико-методологическая проблема в профессиональном образовании: дис. доктора пед. наук: спец. 13.00.08 / А. К. Крупченко. – Москва, 2007 – 503 с.

5. Пассов Е. И. Культуросообразная модель профессиональной подготовки учителя: философия, содержание, реализация / Е. И. Пассов. – М., 2001. – 48 с.

6. Полат Е. С. Новые педагогические технологии в системе образования / Е. С. Полат. – М.: Владос, 2001. – 221 с.

УДК 378.371

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Таран З.М.

ст. викладач кафедри романо-германської філології

Полтавського національного педагогічного

університету імені В.Г. Короленка

Швидкі зміни у політичному та економічному житті українців зумовлюють необхідність трансформації системи навчання вищої школи. Основні пріоритети сучасності – це підвищення рівня фахових умінь майбутніх спеціалістів, які б могли освоїти світові досягнення своєї галузі. Тому, актуальним питанням для кожного викладача є аналіз та вибір найефективніших методів навчання іноземної мови.

Вивчення досвіду вітчизняних та зарубіжних методик навчання, дає свої позитивні результати. Розробки найбільш раціональних методів навчання

іноземної мови висвітлювались у працях: К. Ганшина, Г. Китайгородської, І. Грузинської, О. Беляєвої, Н. Гез, П. Гальперіна, О. Леонтєва, Ж. Гамперз (John J. Gumperz), Д. Хаймес (D Hymes), Дж. Брунер (J. Bruner) та ін. Деякі відомі методи були названі прізвищами їх авторів: метод Пальмера, Ладос, Фриза, Берліца, Уеста і т.д. [5]. Серед різних методів (граматико-переказного, лексико-перекладного, природного методу (безперекладного), свідомого навчання мови, методів наочності у семантизації лексики та ін.) провідним став *комунікативний метод*.

Згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти, основним принципом викладання іноземної мови є створення комунікативної компетенції, яка включає:

1. Мовленнєву компетенцію (уміння правильно й доцільно використовувати набуті знання);
2. Мовну компетенцію (сукупність знань з теорії мови);
3. Соціокультурну компетенцію (знання звичаїв, традицій, особливостей країни, мова якої вивчається, з метою повного розуміння носіїв мови) [3, с. 210].

Методика навчання комунікативній компетенції розроблена Г. Китайгородською вважається найбільш досконалою, так як формує у студентів уміння, які пов'язані з процесами отримання інформації: впізнання і розуміння слів і речень, об'єднання їх значень у смислове ціле, – тобто, навички, необхідні для розуміння смислової структури тексту і розвитку усного мовлення [2]. Вона спонукає до індивідуальної активізації навчання іноземної мови, спрямованої на ефективну практику «зацікавленого спілкування-навчання» студента і викладача. Основним завданням викладача – це формування у студентів вмінь та навичок вільного володіння усіма видами мовленнєвої діяльності (аудіюванням, говорінням, читанням, письмом). Для більш швидшого засвоєння нового матеріалу та для закріплення набутих знань, створюються спеціальні програми, які дозволяють органічно комбінувати різні дисципліни.

О. Беляєва стверджує, що у вищих закладах освіти інтегративні зв'язки простежуються на усіх рівнях [1, с. 15].

Однією із сучасних методичних інновацій у вищій школі є впровадження *комп'ютерних технологій та методу проектів*, який сприяє формуванню у студентів комунікативної компетенції. Комп'ютерні технології дозволяють задіяти майже усі органи чуття, поєднуючи друкований текст, графічне зображення, рухоме відео, фотографії та аудіозаписи, створюючи «віртуальну реальність» справжнього спілкування. Доведено, що застосування мультимедійних матеріалів та комп'ютерних мереж скорочує час навчання майже втричі, а рівень запам'ятовування через одночасне використання зображень, звуку і тексту зростає на 30-40 відсотків [4, с. 220].

Таким чином, застосування комунікативної методики з використанням інноваційних методів навчання іноземної мови сприяє активізації творчого і наукового потенціалу студентів, що впливає на підвищення якості знань.

Література

1. Беляєва О. Інтегративність як системоформувний принцип професійної лінгводидактики / О. Беляєва // Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки. – Черкаси : ЧНУ імені Богдана Хмельницького. – 2009. – Вип. 149. – С. 106–109.
2. Китайгородская Г. А. Принципы интенсивного обучения иностранным языкам / Г. А. Китайгородская // Иностранные языки в школе. – 1988. – № 6. – С. 4.
3. Таран З.М., Грищенко Л.І. Особливості навчання іноземної мови за фаховим спрямуванням у вищому навчальному закладі / З.М. Таран, Л.І. Грищенко // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: збірник статей II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. – Полтава: Вид-во «Астроя», 2017. – С. 208–213.

4. Таран З.М. Застосування інноваційних методів навчання при викладанні іноземних мов/ З.М. Таран // Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах». – Полтава, 2016. – С. 219-220

5. Johns, Ann M. Text. Role and Context. Developing Academic Literacies / Ann M. Johns. – N.Y.: Cambridge University Press, 1997. – 188 с.

УДК 378.147:81'243-051]:316.61

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ, ЩО ВИВЧАЮТЬ ІНОЗЕМНУ МОВУ

ШИБА А.В.

к. пед. н., доцент кафедри англійської мови
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Значимість соціокультурної компетентності обумовлена можливістю налагодження дружніх стосунків з представниками інших національностей і є фактором сприяння професійного розвитку для низки спеціальностей, зокрема вчителя.

Мова завжди була основним засобом засвоєння людиною інформації про оточуючий світ. Вона також виступає «засобом категоризації культурного досвіду, думок та поведінки мовця. Тож, мова та культура найбільш тісно переплітаються на рівні семантики, коли вокабуляр відображає культуру тих, хто нею спілкується» [3].

Дуже важливо знайомити студентів з культурою інших народів не відокремлено, а в комунікативному контексті. Єва Анужене звертає увагу на те,

що навчальні матеріали мають відобразити культурний стан та соціальні фактори сьогодення, які спостерігаються в іншій державі [2].

Соціокультурна компетентність є складовою комунікативної компетентності. Є. Солер та М. Джорда визначають її як прагматичні знання мовця, а саме знання та уміння вірно донести повідомлення, відповідно до певних соціальних та культурних контекстів спілкування [3]. Автори наголошують на важливості врахування соціального контексту, культурних факторів та стилістичних відповідностей при здійсненні акту спілкування та навчання мови.

Навчання іноземної мови доцільно організовувати з урахуванням теорій видатного американського вченого С. Крашена, оскільки це дасть можливість формувати комунікативну, а відповідно і соціокультурну, компетентність природно [2]. Добре відомі і широко застосовуються в навчальному процесі такі його гіпотези: гіпотеза засвоєння та вивчення, гіпотеза редагування, гіпотези стосовно подачі матеріалу та природного порядку і гіпотеза про афективний фільтр.

Вкрай важливими в контексті нашого дослідження є гіпотеза про засвоєння та вивчення іноземної мови і гіпотеза про зниження афективного фільтру. Вчитель має розмежовувати поняття вивчення та засвоєння мови. Вивчення – свідомий процес, що спостерігається під час цілеспрямованого заучування правил чи слів. Під час засвоєння, опанування мовою відбувається природно, на підсвідомому рівні і тому є бажанішим. Формування соціокультурної компетентності повинно відбуватися в умовах, наближених до реального автентичного спілкування.

Створенням сприятливих умов має сприяти подоланню афективного фільтру, що заважає ефективному засвоєнню матеріалу. Для подолання невпевненості, боязні зробити помилку дуже необхідно стимулювати мотивацію студента і впевненість в собі та своїх силах.

Вивчення іноземної мови повинно починатися з бажання, зацікавленості студента. Педагогічні спостереження доводять, що студенти з високим рівнем мотивації та впевненості демонструють значно вищі рівні ефективності навчання іноземної мови. Мотиваційний етап у навчанні іноземної мови відповідає за готовність студента до вивчення нового матеріалу, а також до здійснення комунікації.

Завдання вчителя – підібрати такі завдання для студентів, що сприятимуть їх мотивації та позитивному ставленню до вивчення іноземної мови, підвищуватимуть інтерес до навколишнього світу, культури та традицій іншого народу. У нагоді стане читання та аудіювання аутентичних текстів, перегляд документальних фільмів про різні аспекти життя в країнах, мова яких вивчається.

Навчання повинно носити проблемний характер, стимулювати зацікавленість іншою культурою та реаліями життя. Наші спостереження показують, що підготовка проєктів студентами є теж дуже цікавим та мотиваційним видом роботи, який сприяє зниженню афективного фільтру у процесі засвоєння мови.

Інтерактивні види діяльності сприяють комунікації між студентами. Симуляції, дебати та дискусії корисні також для формування соціокультурної компетентності студентів, адже будь-яку тему (як наприклад, традиції, звичаї, особливості певного регіону країни, питання релігії, гендерний аспект тощо) можна розглядати з різних точок зору.

Тож, формування соціокультурної компетентності нині є вкрай актуальним, оскільки допомагає адаптуватися до змін у суспільстві, сприйняти соціальні та культурні особливості іншої нації та сприяє професійному розвитку майбутнього вчителя.

Література:

1. Anužienė I. Socio-cultural competence (self) development. Vocational training: research and realities [Electronic resource] / Ieva Anužienė. – Access mode:

Available at <https://www.degruyter.com/view/j/vtrr.2015.26.issue-1/vtrr-2015-0006/vtrr-2015-0006.xml>

2. Krashen S. Second language acquisition and second language learning / Stephen D. Krashen. – University of Southern California: Pergamon Press Inc, 1981. – 150 p.

3. Soler E., Safont-Jorda M. Intercultural Language use and language learning / Eva Alcon Soler, Maria Pilar Safont Jorda. – Springer Science+Business Media B.V., 2008. – 287 p.

УДК 378:811

МЕТОДИКА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ АВІАЦІЙНИХ ФАХІВЦІВ

Шульга А.К.

доцент кафедри авіаційної англійської мови
Харківського національного університету
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

За вимогами Міжнародної організації цивільної авіації (ІСАО) льотчики та авіаційні диспетчери повинні вміти вести радіообмін англійською мовою та використовувати мовні навички у професійній діяльності. У цьому контексті володіння англійською мовою визначається як мовна складова професійної компетентності майбутнього фахівця та є частиною загальної професійної підготовки.

Змішане навчання як поєднання он-лайн навчання, традиційного та самостійного навчання створює якісно новий підхід до навчання, що трансформує звичний шлях викладання іноземної мови. Реалізація концепції змішаного навчання як процесу передбачає створення комфортного освітнього

інформаційного середовища, системи комунікацій, що представляють всю необхідну навчальну інформацію [1, с.13]. Методику змішаного навчання можна віднести до методик навчання іноземних мов професійного спрямування, що спираються на комунікативний підхід. Методика вдало поєднує процес безпосереднього особистого спілкування із взаємодією он-лайн завдяки системам комп'ютерного навчання мов, які допомагають створити віртуальне навчальне середовище, що значно підвищує якість навчання та допомагає майбутнім льотчикам та авіаційним диспетчерам опрацювати необхідний матеріал під час проходження довготривалої навчальної практики за межами університету.

Використання дистанційної системи Moodle в якості засобу для формування іншомовної професійної компетентності курсантів університету пояснюється не лише тим, що ця платформа електронного навчання признана найпопулярнішою в освітніх системах багатьох країн світу. Moodle надає доступ до численних ресурсів, які необхідні курсантам для вивчення професійно орієнтованої англійської лексики, надає нові можливості щодо вивчення дисципліни – можна не лише в будь-який час переглядати необхідний матеріал в режимі он-лайн, а і пройти тестування, перевірити свої знання з предмету, ознайомитися з додатковими джерелами, які відповідають пройденим темам, та виконати творчі завдання. Ті, хто навчаються, мають можливість роботи з навчальними матеріалами в такому режимі та обсязі, який підходить безпосередньо їм. Послідовне виконання практичних та контрольних завдань, а також підтримка з боку викладача забезпечують ефективне засвоєння знань [2, с. 26].

Основне завдання викладача в моделі змішаного навчання – це грамотно скласти курс і розподілити навчальний матеріал, маючи на меті розвиток навичок самостійного навчання та самоконтролю, зробити процес навчання більш активним з боку курсантів, надати їм більше цікавих і пізнавальних можливостей для навчання. [3, с. 21 - 22]

Змішане навчання вчить організовувати і планувати роботу самостійно, незалежно отримувати і аналізувати знання, шукати і відбирати інформацію, приймати рішення, формувати навик презентації проєктів, займатися самоосвітою. Комбінація традиційного та дистанційного навчання дозволяє використовувати сильні аспекти навчального середовища для досягнення навчальної мети, тим самим підвищуючи якість освітнього рівня та оптимізуючи навчальний процес.

Модель змішаного навчання у вищому навчальному закладі формується як система та дозволяє викладачеві застосовувати нові методи і форми організації навчання, а робота курсантів з електронними ресурсами як для вивчення теорії, так і для виконання практичних завдань, дозволить більш цілісно сприймати курс з авіаційної англійської мови, що стане запорукою успішного складання тестування з іноземної мови за вимогами ІСАО.

Література

1. Чередниченко Г.А. Модель змішаного навчання і її використання у викладанні іноземних мов / Г.А. Чередниченко, Л.Ю. Шапран // Матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. «MoodleMoot Ukraine 2015. Теорія і практика використання системи управління навчанням Moodle» (Київ, 21 – 22 трав. 2015 р.). – К.: КНУБА, 2015. – С. 19 – 23.

2. Петрова Н.В. Використання системи Moodle у дистанційному навчанні / Н.В. Петрова // Матеріали III Всеукр. наук.-практ. Інтернет - конф. молодих учених та студ. «Новітні інформаційно-комунікаційні технології в освіті (ІСТЕ – 2015)» (Полтава, 18 – 19 лист. 2015 р.) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Вінниц. держ. пед. ун-т імені Михайла Коцюбинського, ВНЗ Укоопспілки ПУЕТ [та ін.]. – Полтава: Астроя, 2015. – С. 25 – 27.

3. Кривонос О. Змішане навчання як основа формування ІКТ – компетентності вчителя / Олександр Кривонос, Ольга Коротун // Наукові записки. – Випуск 8. – Серія: Проблеми методики фізико-математичної і

технологічної освіти. Частина 2. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. – С. 19 – 23.

Секція 2 «ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ПЕРЕКЛАДУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ»

УДК 378.811

USING INNOVATIVE TECHNOLOGY EFFECTIVELY TO TRANSFORM ENGLISH LANGUAGE LEARNING AND TEACHING

Дорош О.Ю.

Доцент кафедри авіаційної англійської мови

Харківського національного університету

Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

There's no doubt about it, **technology integration** is currently one of the hottest buzzwords in education and there is a big focus of educators implementing technology in their classrooms.

Despite the fact that we are living in the “age of technology,” many teachers still remain uncomfortable with the idea of integrating it into classrooms. This is due to several factors, including lack of preparation and tools, negative perceptions about technology in general and a lack of buy-in regarding the effectiveness of classroom technologies.

At the same time, modern technology learning tools can significantly improve the efficiency of English language learning. Utilizing and combining graphics, video,

and audio can address varied styles of learning in a more effective way and be a tremendous support to English language learners. Finding a way to infuse technology into instruction not only helps English language learners acquire a second language, but also enhances motivation and confidence (Lacina, J., 2004).

Let's first consider the specific of technology integration for English language learners (ELLs) and also highlight some useful tools that maximize those benefits for our students.

Benefits of technology integration in English education are obvious: it increases student engagement and motivation, offers mobility, teaches students valuable tools for the future. Tehnology could be a time saver for teachers as well. Moreover, it promotes learner independence and provides students access to target culture.

For effective technology integration in English language classroom, various valuable and convenient modern technology tools could be used. Let's consider several the most significant technology tools that proved to be efficient while English language teaching.

1. One way to improve inclusion and differentiation in the classroom is to implement one of learning management systems (LMS) into lessons. A learning management system (LMS) is a software-based platform that facilitates the management, delivery, and measurement of an organization's corporate eLearning programs.

Although technology can be found and is used in almost every classroom the majority of teachers use technology for their own productivity but did not facilitate students' use of technology to enhance learning.

Using LMS (for example Moodle, Open edX platforms) by students allows them to study at their own page, get the access to materials from any place and at any time. Teachers significantly benefit by giving students actually more learning materials than they can actually provide during the class hour.

Learning management systems allow teachers actively inetract with students, receive feedback as well as give feedback to students on operational basis. Assessment

of home assignments can be organised in several ways, for classroom with numerous students peer review can be organised using this technology tool.

2. Modern English teachers have the ability to use computers and the numerous web pages and applications available within them. The concept which allows students to bring their own computer for learning purposes is called Bring Your Own Device (BYOD) strategy. This allows students to work at their own pace and on their own level, also builds engagement and motivation within learning because students may be grouped around project-based learning activity while learning. An example of applications that can be found on computers and can be used to differentiate instruction to promote learning and motivation within ELL students are power point, web pages, digital story books, and glogsters.

3. One modern strategy that is being used in the classroom is the idea of “flipping the classroom.” Teachers would not be able to flip their classrooms without the use of a computer and applications such as Skype. This program can be heavily used to practice speaking activities, build bridges with other countries in real time, communicate with native speakers all across the globe. Teachers use this program in hopes to use class time to better meet student needs in speaking practice, be able to clarify confusion and strengthen understanding on topics during class, instead of using the time to lecture notes to students with no interaction or implementation of the information within the lesson.

4. By using multimedia technology to incorporate pictures or video (eg. FluentU, Storybird, etc.) into the lesson, the teacher can provide students with the necessary contextual cues to understand new concepts. Visual information can provide the necessary bridge or scaffold between everyday language and more difficult academic language (Cruz M., 2004). In addition, technology allows students to show what they have learned in multiple ways — offering a more accurate assessment of their growth.

5. English language learners can use online dictionaries like Lingvo, Lexipedia, Ninja Words and Snappy Words to develop vocabulary skill. Snappy Words is a visual dictionary and thesaurus which can be utilized for demonstrative purpose. Quizlet is a flashcard creator. It includes many learning games like scatter and space race which

make to memories more words easily and interestingly. Word Bucket and Wordclouds indicate the more frequently used words by their Font size and colour. Both help to memorize the frequently using words effectively (Suresh P., 2015).

6. Forms of social networking such as discussion boards can be beneficial for English language learners since they “encourage students to collaborate with others and participate in experiential learning experiences” (Lacina, J., 2004). Discussion boards can create a platform for students to be actively engaged in academic and social English while outside of the classroom environment. There are several social networking programs available on the Internet, such as Dave’s ESL Café, Classroom 2.0, and Moodle. Edmodo is a free social networking program that provides “an intuitive way for teachers and students to stay connected in a safe and secure learning environment” (Edmodo, 2017).

English language learners in particular benefit from the reinforcement of vocabulary and concepts through pictures, graphics and video. They also benefit from being able to use technology to express themselves. Technology helps English language learners find a voice, easing the transition to a new language (Gerlach, J. M., 1994). To help students learn as much as possible and to demonstrate that knowledge, we need to fully and creatively use what advances in technology have to offer.

References

1. Cruz M. (2004). From the secondary section: Can English language learners acquire academic English? *The English Journal*, 93(4), 14-17.
2. Edmodo. (2017). <https://www.edmodo.com/> . Retrived from Edmodo.
3. Gerlach, J. M. (1994). Is this collaboration?, *Collaborative learning:Underlying processes and effective techniques*, New direCollaborative learning:Underlying processes and effective techniques, New directions for teaching and learning.
4. Lacina, J. (2004). Promoting language acquisition: Technology and English language learners. *Childhood Education*, 81(2), 113-115.
5. Suresh P. (2015). Acquisition of language skills through virtual learning.

BLENDED LEARNING ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД ВИКЛАДАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

викл. Ефендієва С.М.

викл. Чуприна К.С.

викл. Ніколаєва Н.М.

кафедра іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична

стоматологічна академія»

Нині навчально-виховний процес набуває значно більшої ефективності за рахунок популяризації інноваційних методів у віртуальний інформаційний простір освітнього процесу. Викладачі вищих навчальних закладів активно працюють над вдосконаленням процесу засвоєння знань і навичок. Інновації в освітній галузі практично неможливі без використання інформаційних технологій, адже сучасні освітні процеси не можуть відбуватися без залучення широкого спектра інформаційних ресурсів, розвитку вмінь пошуку, обробки й презентацій інформації [1].

Загальновідомо, що Blended Learning (змішане навчання) – освітня концепція, в рамках якої студент набуває знань очно з викладачем (face-to-face), самостійно (self-study) і он-лайн (computer). Такий підхід дає змогу контролювати час, місце, темп і шлях вивчення матеріалу. Змішана освіта дозволяє поєднувати традиційні методи та інноваційні технології і не передбачає радикального відмовлення від традиційного навчання, оскільки очне навчання дозволяє набувати важливих мовленнєвих та соціокультурних навичок.

Мета нашого дослідження – окреслити інноваційні технології та методи, поєднані в Blended Learning, обґрунтувати результативність застосування змішаного навчання викладачами вищих навчальних закладів.

Нами виявлено, що дослідники пропонують дотримуватись головних принципів використання підходу: «розділяти роль викладача і роль технологій»,

оскільки ці ролі не замінюють одна другу, а доповнюють; «навчати, використовуючи даний підхід», означає використовувати засоби, які як найкраще підходять потребам студентів; «використовувати технології, щоб доповнити та надати новий імпульс очному навчанню», необхідно прийняти до уваги, що очне навчання є цілком провідною моделлю; «мати на увазі, що справа не в програмі, яку обирає викладач, а в тому, як нею користуватись», використовувати для індивідуального або самостійного навчання в аудиторії [3].

По суті освітня парадигма Blended Learning може бути застосована до різних аудиторій. Вважається, що підхід Blended Learning є особливо ефективним в практиці викладання англійської мови, оскільки він передбачає потребу у спілкуванні, необхідність в он-лайн реферуванні наукових журналів, перегляді автентичних відеороликів, візуальному запам'ятовуванні термінів, інтерактивності, що сприяє запам'ятовуванню. Слід мати на увазі, що Blended Learning поєднує три частини: дистанційне навчання (Distance Learning), навчання в аудиторії (Face-To-Face Learning) та навчання через Інтернет (On-line Learning).

Матеріали здійсненого дослідження дозволяють згрупувати недоліки підходу Blended Learning: потребує технічної підтримки і певних затрат на створення відеоматеріалів, завантаження навчальних програм і тестів; недостатній рівень володіння технологіями; недосконала ІТ грамотність, залежність від техніки, доступу до он-лайн режиму. Викладачі залишаються ключовими мотиваторами, що зумовлює головну мету в управлінні професійним розвитком майбутніх кадрів, необхідно усвідомити, що змішана освіта не усуває з процесу навчання їх авторитет і не перетворює педагога на технічних операторів освіти [2].

Усе це свідчить про те, що упровадження інноваційної методики Blended Learning потребує модернізації нормативно-правової бази вищої освіти та додаткових інвестицій в розробку необхідного навчального контенту, підготовки необхідних кадрів. Процес удосконалення підготовки майбутніх фахівців в умовах сучасної освіти досить складний та обумовлений адекватністю

поєднання інноваційних та традиційних технологій у процесі навчальної діяльності студентів цілям і завданням освітньої системи у ВНЗ України.

Література

1. Беляєва О. М. Електронна лінгводидактика: виникнення, проблеми і перспективи / О. М. Беляєва // Інноваційні інформаційні технології у вищій медичній освіті : матер. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, 5 квіт. 2012 р. / М-во охорони здоров'я України, ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія». – Полтава : Вид-во ВДНЗУ «УМСА». – С. 5–6.

2. Ефендієва С.М. Застосування найбільш ефективних інновацій в практиці викладання англійської мови на сучасному етапі в системі професійної підготовки студентів / С.М. Ефендієва // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. – Budapest, 2017. – V(55), Issue 127. – P. 12–15.

3. Blended learning. University of Cambridge [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cambridgeol.org/what-we-do/current/blended.html>.

УДК 81'42

ДО ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ЖАНРІВ ЮРИДИЧНОГО ДИСКУРСУ

Павліченко Л.В.

асистент кафедри англійської філології

та міжкультурної комунікації

Інституту філології

Київського національного університету

імені Тараса Шевченка

Як у лінгвістиці, так і в юридичній науці визначається велика кількість жанрів, диференційованих на підставі різних критеріїв. Проте досі не існує

інтегративної, всеосяжної класифікації жанрів юридичного дискурсу. Найбільш поширеними є класифікації, що розподіляють жанри за видами галузей права, за функціональним критерієм, за комбінованим критерієм функцій і формально-структурної організації.

Основним лінгвістичним параметром класифікацій юридичного дискурсу за галузями або інститутами права [6, с.102] є відмінність їхньої термінології [3].

На нашу думку, критерії належності до певних інститутів або галузей права є не стільки жанровим, скільки видовим, оскільки в межах кожного члену класифікації, у свою чергу, виокремлюється низка відповідних жанрів.

Іншим поширеним критерієм жанрової класифікації юридичного дискурсу є функціональний. Зокрема, визначається три основні функції юридичного дискурсу – прескриптивна, переважно дескриптивна з елементами прескрипції і виключно дескриптивна [4].

Іншою класифікацією, що базується на функціональному критерії (доповненим формально-структурним) [5, с. 139-141], є поділ юридичних текстів на: 1) оперативні правові документи, що створюють і модифікують юридичну дійсність (скарги, петиції, статути, контракти, волевиявлення), написані виключно формальною юридичною мовою і мають жорстку структуру; 2) роз'яснювальні документи (не є структурованими, але дотримуються певної традиційної форми): експертний висновок, підручники, листуванні між адвокатом і клієнтом; 3) персуазивні документи: меморандуми про наміри тощо, які є найменш стандартизованими в аспекті як форми, так і мовного втілення.

Інші дослідники виділяють, окрім визначених, інформативну функцію, аргументативну і декларативну функцію [1].

Функціональний критерій, якщо до нього не залучаються додаткові критерії, є не досить чітким (через можливість визначення додаткових функцій,

їх взаємного накладення), про що свідчить можливість віднесення одного жанру до різних функцій.

Отже, наведені класифікації є, скоріше, жанровими таксономіями текстів, але, зважаючи на те, що будь-який дискурс маніфестований в тексті і здійснюється лише на основі тексту як своєї знакової маніфестації, таке розмежування є, на наш погляд, умовним.

Власне дискурсивними є класифікації жанрів, що базуються на критеріях дискурсивної (комунікативної) ситуації, специфіки (статусу) комунікантів – насамперед, представників правової системи, і форми комунікації.

Відповідно до подвійного критерію стилю (рівня формальності) і усної або писемної форми відтворення юридичні жанри поділяються на: а) стандартизовані писемні; б) стандартизовані усні, сконструйовані; в) формальні писемні; г) формальні усні сконструйовані; д) консультативні усні сконструйовані; е) консультативні усні спонтанні; ж) непідготовлені усні спонтанні [2].

Отже, допит, скажімо, диференціюється як жанр дискурсу досудового слідства; переважно дескриптивний жанр з елементами прескрипції; жанр з елементами жанрової гібридності, оскільки реалізує, водночас, інформативну і аргументативну функцію. Допит є реалізацією повноважень слідчого у форматі усталених сценаріїв стратегічно-рольової поведінки і належить до консультативних усних сконструйованих жанрів.

Література

1. Крапивкина О.А., Непомилов Л.А. Юридический дискурс: понятие, функции, свойства // Гуманитарные научные исследования. – 2014.

№ 9 [Электронный ресурс]. URL: <http://human.snauka.ru/2014/09/7855> (дата обращения: 26.01.2018).

2. Danet, Brenda. 1985. Legal Discourse. T. A. Dijk. Handbook of Discourse Analysis. London: Academic Press, 1 Goodrich, Peter. 1992. Legal Discourse. Houndmills: Macmillan. 34-152.
3. Mattila, E. S. Heikki. 2013. Comparative Legal Linguistics. Language of Law, Latin and Modern Lingua Francas. Ashgate Publishing Limited.
4. Šarčević, Susan. 2000. New approach to Legal Translation. The Hague: Kluwer Law International.
5. Tiersma, M. Peter. 1999. Legal Language. Chicago: University of Chicago Press.
6. Varo, A. Enrique, and Brian Hughes. 2002. Legal Translation Explained. St. Jerome Publishing: Manchester.

УДК – 373.2

**ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ
ЛІНГВОДИДАКТИЧНОГО ТЕСТУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ У СФЕРІ
НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ**

Козьміна Н.А.

старший викладач кафедри англійської мови технічного спрямування №1
Національного технічного університету України «Київського
політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського»

Лінгводидактичне тестування є потужним інструментом, який орієнтує обидві сторони процесу навчання на постійне спостереження за динамікою зростання та сформованістю мовної компетенції. Завдяки стандартизованій процедурі перевірки та компактній письмовій формі тест дозволяє значно оптимізувати використання аудиторного часу, контролюючи одночасно розвиток всієї групи, що навчається [1, с. 40]. Важливим моментом є загалом

позитивне ставлення тестованих до даної форми контролю, оскільки вона є найбільш об'єктивною, тобто виключає суб'єктивність оцінювання, та чітко оформленою. Структурований зміст тестів дозволить надалі вдосконалювати їх форму і прискорити процес переходу на комп'ютерне тестування.

Таким чином, переваги, які надає лінгводидактичне тестування, включають можливість проводити перевірку рівня сформованості лексичних знань, вмінь та навичок у всієї групи студентів одночасно, що значно економить аудиторний час. Диференціація та індивідуалізація тестових завдань дає змогу зробити його більш ефективним [3, с. 54]. Компактна письмова форма завдань тесту, забезпечує необхідну повноту охоплення тестуванням знань та вмінь, що підлягають контролю. Іншими перевагами тестування є економічність перевірки його результатів завдяки використанню бланків-відповідей та ключів, простота проведення тестування та визначення оцінки, можливість використання комп'ютерних програм та технічних пристроїв, універсальність, охоплення контролем усіх етапів навчального процесу [4, с. 6].

Ми вважаємо, що в процесі лінгводидактичного тестування компетенцій у сфері навчання іноземним мовам дуже важливим є поступовий перехід до використання комп'ютерних технологій. Даний тип тестування відкриває перспективні напрямки підвищення якості навчання. Це відбувається завдяки тому факту, що система контролю стає більш досконалою; комп'ютерні тести виключають негативні прояви, які можуть призвести до конфронтації між вчителем і студентами та, як результат, мотивація студентів до навчання значно підсилюється в умовах співпраці вчителя і студентів [2, с. 29 – 31]. Також тести в комп'ютерній формі мають ряд переваг перед традиційними тестами на паперових носіях. Їх переваги включають такі аспекти як об'єктивність, економічність, моментальний зворотний зв'язок. При використанні комп'ютерних технологій в тестуванні практично повністю виключається можливість списування, підказки. При досить великому банку завдань кількість варіантів тесту стає практично необмеженим. [2, с. 30].

Найбільш ефективна така форма контролю є при освоєнні лексики, що особливо важливо при навчанні студентів-спеціалістів в нелінгвістичному вищому навчальному закладі.

Література

1. Коккота В. А. Лингводидактическое тестирование / Вальмар Александрович Коккота. — М.: Высшая школа, 1989. — 127 с.
2. Лисютина, О.Г. Лингводидактическое тестирование в дистанционном образовании студентов нелингвистических вузов // Вопросы прикладной лингвистики. — Сб. науч. тр. — М.: Изд-во РУДН, 2009. — 155с.
3. Федотова Л. О. Оценка качества начального профессионального образования/ Л. О. Федотова, Е. А. Рыкова. — М.: Издательский центр «АПО», 2000. — 114 с.
4. Spolsky B. Introduction: Linguists and Language Testers // Approaches to Language Testing [Papers in Applied Linguistics. Advances in Language Testing Series:2] / B. Spolsky (ed.). Arlington, Va., 1978. — 209 p.

УДК 81'25=111=161.2:378.147

THE USE OF INTERNET RESOURCES IN TEACHING PRACTICAL TRANSLATION

Кузьміна К.А.

канд. філол. наук, доц. кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

Informational technologies penetrate into every sphere of our life including the system of education. Therefore it is important for a teacher of translation and foreign languages to be able to select the appropriate material from the Internet and use it

during classes. This material may include articles and electronic books on various topics, context dictionaries, documentaries, online lectures, language webinars, language examination materials. In this paper we would like to suggest you the example of work with online lectures during interpreting/translation classes.

Internet lectures offered by professors from various American and European universities are very rich material in terms of making students exposed to the so called “perfect” literary foreign language, various pronunciations within this language, different fields of human knowledge, which is of particular importance to future interpreters as they are supposed to deal with various subject-matters in their professional life. Besides, in working with such lectures students get more acquainted with the mentality, way of life, habits of speakers’ cultures.

We offered University second year students majoring in English and translation to listen to and translate an excerpt from the lecture by a quite known American psychiatrist Bruce D. Perry on “Social and Emotional Development in Early Childhood” [1]. This lecture was offered in relation and in addition to the topic “Career development” that students were studying at the moment in the framework of the discipline syllabus (The name of the discipline is “Practical Translation from English”). In the lecture the speaker warns us about the modern tendency to neglect the importance of social and intergenerational relations in the emotional development of human beings and human civilization in general. He says that there are parts of human brain that are responsible for our ability to form relations and that the ignorance of this fact, especially in the early childhood, may severely damage our emotional health.

Before doing the task the teacher introduced students to the topic of the lecture connecting it with the whole material they were studying at the moment, and gave them the essential vocabulary to learn and to use in doing further tasks. The chosen excerpt which may be from 10 to 20 minute duration was divided into smaller parts of about 4 minute duration each. After listening to the first mini-part students were asked to summarize it in English with the help of the teacher’s leading questions. Then students listened to this fragment once again to interpret it consecutively phrase by phrase into

Ukrainian. After listening to the whole excerpt students may be offered to discuss in English the relevant vocabulary, interpreting peculiarities of the offered text, and the subject-matter raised by the lecture.

When selecting audio lectures as teaching material for junior students teachers must make sure that they are interesting to today's students, thought and debate provoking, concern general human knowledge, contribute to expanding students' intellectual and spiritual horizons and vocabulary.

Our teaching experience has shown that today's even second year students of English Departments have rather good comprehension skills and cope with the task of understanding and interpreting such lectures well enough. This can be explained by the high level of language education at Ukrainian schools nowadays, which goes in line with current social and economic trends, and the increase in the opportunity of many students to travel and to undergo educational internships at various European universities. This is the main reason why today's university teachers should be up to the mark and be always creative in inventing methods of teaching both translation and languages.

The abovementioned lectures as well as similar lectures and presentations can be downloaded from Youtube portal with the help of the program "Uummy Video Downloader".

Reference

1. Perry Bruce D. Social and Emotional Development in Early Childhood: Video Lecture [Electronic Resource]. – Access mode: <https://www.youtube.com/watch?v=vkJwFRAwDNE>

ПРОБЛЕМА КЛАСИФІКАЦІЇ ПОМИЛОК У ПИСЬМОВОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Максименко Л.О.

к. пед. н., доцент, доцент кафедри англійської мови і перекладу
Київського національного лінгвістичного університету

Створення методики формування компетентності у письмовому перекладі вимагає визначення критеріїв оцінювання її сформованості. Таким чином, оцінка якості перекладу стає актуальною проблемою навчання студентів письмового перекладу. Майбутній перекладач повинен мати повноцінне уявлення про критерії якості перекладу, що дозволить йому оцінювати як власну роботу, так і роботу своїх колег.

Категорія якості активно обговорюється в сучасних перекладознавчих дослідженнях. З огляду на те, що переклад наразі дедалі більше розглядають як продукт і вид діяльності, перекладознавці роблять спроби розробити універсальні критерії оцінки його якості. Ця проблема згадувалася у низці праць деяких авторів (І.С. Алексєєвої, Л.К.Латишева, Л.Л. Нелюбіна, Л. М. Черноватого, Т. Д. Пасічник, Я. Г. Фабрічної тощо).

Відсутність єдиних вимог до перекладу, проблема з визначенням прагматичного ефекту перекладу, різне розуміння завдань перекладацької діяльності, конфлікт між мовною нормою і змістом, поєднання різних функціональних стилів у межах одного тексту, необхідність урахування суто практичних завдань змушують викладачів перекладацьких факультетів застосовувати усереднений підхід, який не завжди забезпечує повну об'єктивність.

Як справедливо зазначає Д. Жиль [2, с.251 – 262], проблема оцінки якості перекладу має подвійне значення: прагматичне і педагогічне. З одного боку, споживач перекладацьких послуг націлений на задоволення своїх потреб за

прийнятну ціну, що передбачає відповідність якості певним стандартам. З іншого боку, переклад, як у реальній, так і в навчальній ситуації, є процесом формування та вдосконалення перекладацької компетентності.

Аналітичне моделювання науковцями (Х. Бюлер, Д. Жиль, И. Курц Л. Мік, Б. Мосер-Мерсер, Ф. Пёхакер тощо) проблеми оцінки якості перекладу дало змогу встановити, що 96% перекладачів-практиків визнають смислову точність провідним критерієм високоякісного перекладу.

Результати опитування споживачів перекладацьких послуг дозволили дійти цікавого висновку, що для професіоналів важливі смислова точність і адекватне використання термінології, а для споживачів найбільш істотним є закінченість і логічна зв'язність повідомлення мовою перекладу. Подальші дослідження виявили, що переваги того чи іншого критерію якості перекладу можуть залежати від національних, гендерних, вікових, соціальних, професійних характеристик реципієнтів.

Як засіб міжмовної комунікації, переклад не має повної тотожності з оригіналом. Основними причинами, через які не завжди досягається лексична й інформаційна відповідність між текстом оригіналу і текстом перекладу, можна вважати відмінності в структурі мови, культурні відмінності та невідповідність жанрово-стилістичних форм, у нашому випадку англійської й української мов. Ці об'єктивні труднощі створюють проблеми під час перекладу та призводять до виникнення перекладацьких розбіжностей (невідповідностей). Однак розбіжності не завжди є помилками. Тому, перекладознавці намагаються класифікувати помилки за ступенем їх «ваги»: спотворення, неточності, пропуски. У таких класифікаціях основна увага звертається не стільки на передачу інформації, скільки на формальну відповідність тексту перекладу оригіналу.

Забезпечення об'єктивного оцінювання навчальних перекладів студентів, яке пов'язане з реалізацією принципу функціональної або динамічної еквівалентності, тобто передачі змісту оригіналу таким чином, аби забезпечити

збіг усіх суттєвих ознак тексту перекладу з інтенцією автора оригіналу, є важливим аспектом формування фахової компетенції майбутніх перекладачів.

Вітчизняний вчений Л.М. Черноватий [1, с. 258 – 262], досліджуючи проблему оцінювання навчальних перекладів майбутніх перекладачів, визначив три типи помилок: 1) помилки, що несуттєво змінюють зміст оригіналу; 2) помилки, що можуть суттєво змінювати зміст оригіналу; 3) помилки, що суттєво змінюють зміст оригіналу. Перший та другий типи помилок виникають переважно через зловживання дослівним перекладом, змішування схожих за формою або значенням слів, невмотивовані пропуски або додавання слів, зміну логічних зв'язків понять у реченні оригіналу тощо. Помилки третього типу дослідник пояснює незнанням слова або словосполучення, внаслідок чого фіксувалися випадки невірної виведення значення слова з контексту, застосування дослівного перекладу замість словникового відповідника, невдалі контекстуальні заміни. Траплялися також випадки невірної визначення функції слова, або невдалого вибору словникового відповідника певного слова.

Отже, дослідження феномену перекладацької помилки вимагає глибокого багатоаспектного аналізу, що дозволить розробити критерії оцінки якості студентських перекладів. Насамперед, необхідно визначити відносну вагу кожного типу та виду помилок для розробки шкали об'єктивної оцінки письмових робіт майбутніх перекладачів. Також важливо виявити причини появи помилок того чи іншого типу та ознайомити з ними студентів. Це допоможе в подальшому відокремлювати вдалі перекладацькі рішення від помилкових та сприятиме розвитку умінь саморедагування і самоконтролю.

Література

1. Черноватий Л.М. Проблема оцінювання письмових робіт майбутніх перекладачів/ Леонід Черноватий // Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. – № 848. – 2009. – С. 257–262.

2. Gile, D. Lesfautesdetraduction: uneanalysepédagogique / D.Gile// Meta. 1992. Vol. 37 (2). P. 251–262.

UDK 371.315:811.111'255

INTERDISCIPLINARY APPROACH TO STUDYING TRANSLATION PROCESS

Strilets V.V.

PhD, Associate Professor, Postdoctoral student,
Department of Foreign Languages Teaching Methodology
and Information and Communication Technologies,
Kyiv National Linguistic University

Increasing role of translation in cross-cultural communication raises scholars' interest in the issue of translation essence, which they view from different perspectives related to such fields of study as language teaching methodology, psycholinguistics, and cognitive linguistics.

Language teaching methodologists have not clearly determine the place of translation in the system of language skills. L. Chernovatyi suggests regarding translation as a type of mediation stating that the translation process significantly differs from the process of any language activity primarily by its specific dual nature, namely the use of receptive (reading) and productive (writing) skills [3, p. 43]. On the other hand, the Common European Framework of References defines mediation as a communicative language activity performed when a language user "is acting as a channel of communication between two or more persons who for some reason or another cannot communicate directly [4, p. 66]". However, this publication does not provide appropriate descriptors for translation proficiency level.

The degree of re-productivity / productivity is another controversial issue, which is currently being discussed. As a translator is not supposed to express his/her ideas,

written mediation can be considered a purely re-productive activity. However, a more thorough analysis of translation process allows for revealing elements of productivity at the planning and editing stages. Thus, translation implies re-productivity in conveying source text author's thoughts and productivity in choosing translation techniques and language/speech means for creating a target text.

Psycholinguists try to describe psychological processes occurring during translation, which they characterize as a complex speech activity implying forming and formulating thoughts by means of speech [1, p. 133]. The subject of this activity is the thought of the source text author, and its product is a target text directly related to its result – achieving faithfulness and equivalence. Means of translation are language units of the languages involved. Translation actions and transformations are ways to implement translation activity.

Cognitive linguists study translator's cognitive processes, which determine source text understanding, choice of language and speech means and their application when producing target text. L. Kushnina introduces the notion of "translation space" describing it as an open system, which includes a source text, an author with his/her cultural background, a translator with his/her cultural background, a target text, a recipient, translation process participants' worldviews, their intentions, presuppositions, values, ideas, mindsets etc. [2, p. 80]. Scholars use the idea of frame-based knowledge structuring to describe the peculiarities of reality cognition and reflection in the translator's mind. Cognitive linguists' treating translation as a complex cognitive, mental, creative activity proves the productive nature of translation and the importance of background and subject matter knowledge as components of translation competence.

To sum up, studying translation process from interdisciplinary perspective involving findings in the fields of language teaching methodology, psycholinguistics, and cognitive linguistics will allow for developing process-oriented translation training relevant for achieving expected learning outcomes.

References

1. Зимняя И. А. Лингвопсихология речевой деятельности / И. А. Зимняя. – Москва: Московский психолого-социальный институт, Воронеж: НПО «МОДЭК», 2001. – 432 с.
2. Кушнина Л. В. Языковая личность переводчика в свете современных научных парадигм / Л. В. Кушнина // Вестник ПНИПУ. Проблемы языкознания и педагогики. – 2016. – №4. – С. 75–85.
3. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю «Переклад» / Л. М. Черноватий. – Вінниця: Нова книга, 2013. – 376 с.
4. Council of Europe. Common European Framework of References for Languages: learning, teaching, assessment. – Cambridge: Cambridge University Press, 2001. – 260 p.

Секція 3 «АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА»

УДК 811.112.2'282–044.965

ДІАЛЕКТИ ТА СТРАТИФІКАЦІЯ МОВНИХ ОДИНИЦЬ НА ТЕРИТОРІЇ НІМЕЧЧИНИ

Астахова С.А.

викладач кафедри іноземної філології та перекладу

Полтавського національного технічного

університету імені Юрія Кондратюка

Сасенко Л.В.

ст.викладач кафедри іноземної філології та перекладу

Полтавського національного технічного

У мові відображені знання народу про світ. "Мова народу — це його дух, і дух народу — це його мова" [1, с. 4]. У ній акумулюється духовна енергія народу. Вона є головною ознакою і символом нації.

Кожен знає, що берлінець говорить інакше, ніж мюнхенець, гамбуржець – по-іншому, ніж рейнландець, шваб інакше, ніж фриз, баденець, будь він алеманом або рейнським франком, інакше, ніж люксембуржець, і вже, звичайно, ніхто не сплутає сакса з балтом. Всі вони пишуть літературною німецькією, проте говорять на відповідних діалектах. Літературна німецька утворює щось на зразок компромісу між діалектами. Такі слова, як *aufpassen*, *Block*, *Fliese*, *Quatsch*, спочатку були надбанням нижньонімецьких діалектів, що, наприклад, таке слово, як *aehnlich* походить з середньонімецького діалекту, слово *Huegel* походить зі східносередньонімецького, а слово *Kneipe* є верхньосаксонським внеском у літературну мову, слово *Fesch* - це дитя Відня, *der Radau*, *die Faxen*, *der Rollmops* - слова берлінського походження; *die Gemse*, *der Foehn*, *das Heimweh*, *der Putsch* вирости в Альпах. З прикладів такого роду можна скласти довгі списки, вони могли б показати, що жоден діалект не був забутий, коли мова йшла про те, щоб створювати літературну мову [4, с. 4].

Актуальність цієї проблеми полягає у наступному:

- діалекти слугують для розуміння процесу історичного розвитку мови: у діалектах часто зберігаються архаїзми, необхідні для відтворення широкого мовного руху;

- діалекти слугують для встановлення взаємовідносин між історією мови та історією народу, так як діалектні факти часто дають можливість простежити, як пересувалися племена і народи в далекій давнині;

- діалекти слугують для розуміння різноманіття слів, звуків і форм сучасної мови, для практичного врахування особливостей місцевої мови.

Літературна німецька мова була сформована з верхньо-південнонімецьких та верхньо-середньонімецьких діалектів. Літературна мова - це унормована мова суспільного спілкування. Розрізняються письмово-книжна й усно-розмовна форми літературної мови, виникнення, співвідношення й взаємодія яких підкоряються певним історичним закономірностям [3, с.352].

Літературна мова має над-діалектний характер, стабільні літературні норми у граматиці, лексиці, вимові.

Система функціональних стилів німецької мови включає в себе літературну мову (Schriftsprache, Standardsprache, Hochdeutsch), що зближуються з літературною нормою, побутово-розмовна мова (Umgangssprache), регіональні, побутово-розмовні мови (берлінська, північнонімецька, верхньо-саксонсько-тюрінгенська, вюртемберзька, баденська, баварська, пфальцьська, гессенська), численні напівдіалекти і власне територіальні діалекти [3, с. 97].

Регіональні і навіть місцеві діалекти різняться один від одного і літературної німецької мови настільки, що в деяких випадках непорозуміння робить спілкування неможливим:

Satz: Er ist vor vier oder sechs Wochen gestorben. Schleswigisch: He is fr veer oder sähs Week'n dod blöw'n. Holsteinisch: He is voer veer oder ss Weeken dod blewen. Sächsisch: Aorr is vaorr vier aber sechs Wuchn gestorm. Südbairisch: Er ischt vor viar odr säx Wocha gstorba .

Саме в таких випадках на допомогу приходять літературна німецька мова. Різниця між названими «регістрами» німецької мови можна побачити на наступному прикладі:

- літературна форма розмовної мови - Hat dir (der) Josef denn gestern Mittag wirklich nicht Adieu gesagt?;
- діалект міста Бад Емс (Рейнланд-Пфальц) - Ei, hot d de Jussep da gist wommendch wklisch nit Adsch gesot?;
- побутово-розмовна мова тієї ж місцевості - Ei, hat di de Jsef dan gestn Middch wiklisch nit Adsch gesacht?

Діалект як одна з форм прояву німецької мови існував задовго до формування єдиної національної літературної. Отже вивчення німецьких діалектів та їх особливостей завжди буде залишатися актуальною проблемою як для перекладача, так і для звичайного туриста. Знання цих особливостей може допомогти уникнути непорозуміння та полегшити спілкування з місцевими жителями.

Література

1. Гумбольдт В.фон. О различии строения человеческих языков и его влияния на духовное развитие человеческого рода // История языкознания XIX и XX веков в очерках и извлечениях. – М., 1960. – Ч.1. – 416 с.

2. Девкин В.Д. Особенности немецкой разговорной речи. – Москва, 1965. – 327 с.

3. Домашнев А.И., Копчук Л.Т. Особенности диалектно-литературного взаимодействия в национальных вариантах немецкого языка // Лексика и лексикография. – М., 2000. – 386 с.

4. Звегинцев В. А. О научном наследии Вильгельма фон Гумбольдта // Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию. М., 1984. – 322 с.

УДК 371+81'246.2(71)

ВПЛИВ ШКІЛЬНОЇ БІЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ДВОМОВНИЙ ПРОСТІР КАНАДИ

Балацька Л.П., Олексів Г.Д., *Шийка Ю.І.

старший викладач кафедри іноземних мов, *к. пед. н., доцент кафедри
прикладної лінгвістики

Національного університету «Львівська політехніка», Львів

Глобалізаційні процеси кінця ХХ - початку ХХІ століття трансформують окремі суспільні групи, об'єднуючи їх в одне ціле, багатомовне і багатокультурне суспільство. Таким чином володіння двома чи більше мовами розглядається уже не як додаткова перевага індивіда, але як необхідність для повноцінного функціонування у сучасному суспільстві, отримання необхідних даних чи акумулювання нових знань у багатомовному інформаційному просторі. Володіння двома чи більше мовами не тільки надає можливості вільної комунікації чи позбавляє мовного бар'єру під час туристичних подорожей, але й допомагає іммігрантам не опинитися на окраїні суспільства. Окрім того білінгвальна освіта знайомить індивідів з культурою, сприяє вихованню толерантності і сприйняття, запобігає створенню стереотипів, а також допомагає зберегти мови корінного населення, їхню культуру і традиції.

Поняття білінгвізму (двомовності) стало об'єктом дослідження низки вітчизняних та зарубіжних учених. Ф. Бацевич у «Словнику термінів міжкультурної комунікації» трактує білінгвізм як здатність індивіда чи лінгвокультурної спільноти по чергово використовувати дві мови для забезпечення комунікативних потреб [1]. Л. Зайцева визначає білінгвізм як особливий стан суспільного життя, при якому спостерігається і визнається функціонування та існування двох мов у межах однієї держави. Появу такої ситуації зумовлює етнічна неоднорідність суспільства, існування у межах держави кількох етносів, які розмовляють рідними мовами. Узагальнюючи вищесказане можна констатувати, що у сучасному світі фактично немає одномовних держав [2].

У Канаді існування двох державних мов сприяє швидкому розвитку білінгвальної освіти. Науковці й освітяни розробили низку навчальних програм для вивчення англійської мови у франкомовних провінціях та французької в англомовних. До таких програм відносять навчальну програму французької (англійської) імерсії та її підтипи – рання, середня та пізня імерсії, навчальну програму поглибленого вивчення французької мови, навчальну програму

інтенсивного вивчення французької мови тощо. Окрім того, існують навчальні програми для корінного населення, які спрямовані на вивчення корінними жителями державної мови та підтримку й розвиток рідної мови та культури. Численні національні меншини Канади заохотили створення не лише франко-англійських білінгвальних навчальних програм, але й англо-українських, польських, німецьких, китайських, пенджабських, японських тощо. Двомовне навчання у Канаді застосовується на рівні дошкільних, загальноосвітніх та вищих навчальних закладів.

К. Бейкер, один з найвідоміших учених в галузі білінгвальної освіти, говорить про те, що інколи термін «білінгвальна освіта» використовується для того, щоб описати освіту учнів, які уже володіють двома мовами, або вивчають додаткові мови [1]. Однак деякі учні, що вивчають додаткові мови уже володіють мовою чи мовами більшості, що використовується у суспільстві. Це можуть бути іммігранти, біженці, представники корінного населення, члени груп національних меншин чи навіть члени більшості населення, що вивчає домінуючу мову в школі. Білінгвальна освіта – це освіта, в умовах якої навчання проводиться більше ніж однією мовою, а інколи навіть більше ніж двома [3].

Білінгвальні навчальні програми відрізняються від традиційних мовних навчальних програм, згідно з якими вивчають другу чи іноземну мову. У більшості випадків ці традиційні програми передбачають вивчення другої чи іноземної мови як окремої навчальної дисципліни, тоді як білінгвальні освітні програми використовують мову як засіб для навчання, тобто білінгвальні навчальні програми подають матеріал за допомогою другої, а не рідної мови учнів [4].

Отже, сучасна білінгвальна освіта нерозривно пов'язана із освітою іммігрантів (США, Велика Британія, Канада), збереження національної різноманітності (бретонська мова у Франції), делегування влади регіонам (Уельс, Каталонія), відновлення мов (корінне населення Америки, Маорі в Новій Зеландії), інтернаціоналізму (білінгвальна освіта в Японії) і освіти людей

з вадами слуху (через білінгвальні програми, що використовують мову жестів та мову більшості) [4]. Білінгвальна освіта також асоціюється з політичними дебатами про елітне домінування та контроль, питаннями про соціальний порядок та усвідомлене потенційне руйнування мовних меншин [4].

Література

1. Бацевич Ф. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич. – К.: Довіра, 2007. – 205 с.
2. Зайцева Л.С. Білінгвізм як мовне та соціальне явище [Електронний ресурс] / Л.С. Зайцева // Теоретические и методические проблемы исследования языка. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/6_NITSB_2010/Philologia/59619.doc.htm.
3. Baker C. Foundations of Bilingual Education and Bilingualism: 5th edition / C. Baker // Multilingual Matters, 2011. – 589 p.
4. Garcia O. Bilingual Education in the 21st Century: A Global Perspective / O. Garcia // John Wiley & Sons, 2011. – 496 p.

УДК 811.111'42

ТИПОВІ ЗАСОБИ АКТУАЛІЗАЦІЇ АКСІОЛОГІЧНОГО ЗМІСТУ КРИТИЧНИХ ЗАУВАЖЕНЬ В АНГЛОМОВНИХ НАУКОВИХ СТАТТЯХ З ПЕДАГОГІКИ

Балацька О.Л.

к.філол.н., доцент, доцент кафедри іноземної
філології та перекладу

Полтавського національного технічного
університету імені Юрія Кондратюка

З-поміж актуальних проблем сучасного мовознавства важливе місце займає вивчення англomовного наукового дискурсу [4; 6 і т. д.], його жанрів [2; 4 та ін.], провідним із котрих вважається наукова стаття [2; 6], що зазвичай містить такий важливий для розвитку наукової думки компонент, як критику [3; 5]. Утім, незважаючи на наявність у науковій літературі розвідок, присвячених аналізу засобів актуалізації аксіологічного змісту критичних зауважень у цілому [1], особливу увагу слід приділити дослідженню засобів вираження негативної оцінки у критичних зауваженнях у наукових статтях з окремих дисциплін, зокрема педагогіки.

Аналіз фактичного матеріалу дав змогу прийти до висновку про те, що негативна оцінка у критичних зауваженнях в англomовних наукових статтях з педагогіки може бути виражена як в експліцитний, так і імпліцитний спосіб.

Експліцитний спосіб вираження негативної оцінки вимагає використання оцінних маркерів – лексичних та / або лексико-граматичних засобів [1].

Лексичні засоби, котрі використовуються у критичних зауваженнях в англomовних наукових статтях з педагогіки, включають типові для реалізації негативної оцінки у статтях зазначеного типу мовні одиниці, серед яких найчастіше використовуються **іменники** (43,04 % від усіх експліцитних лексичних засобів актуалізації негативної оцінки) (*confusion, deficiency, difficulty, disadvantage, error, gap, imbalance, lack, limitation, misinterpretation, problem, setback, weakness* та ін.), **дієслова** (30,38 %) (*fail, lack, misguide, miss, misunderstand, misuse* тощо) та **прикметники** (20,25 %) (*limited, naïve, poor, problematic, unclear* і т.д.), наприклад:

(1) *Misunderstanding these topics leads to misuse of study results by policymakers, physicians, and others.*

Лексико-граматичний тип актуалізації аксіологічного змісту критичних зауважень в англomовних наукових статтях з педагогіки утворюється за кількома зразками, які є або можуть бути зведені до структури загально-заперечного

речення [1], і загалом включають заперечення за допомогою застосування негаторів присудка та додатка.

Заперечення *присудка* (75 % від усіх зареєстрованих лексико-граматичних засобів) в англійських наукових статтях з педагогіки здійснюється за допомогою негатора – заперечної частки *not (n't)* за двома моделями: 1) заперечення складеного дієслівного присудка (66,7 % від усіх критичних зауважень, в яких використовується заперечення присудка), котре зазвичай реалізується у таких модифікаціях, як: модальне дієслово + *not* + основне дієслово (41,67 %); допоміжне дієслово *do* у формі теперішнього або минулого часу + *not* + основне дієслово (18,75 %); 2) заперечення складеного іменного присудка (33,3 %): дієслово *be* у формі теперішнього або минулого часу + *not* + іменна частина, подана прикметником або пасивним дієприкметником. Натомість заперечення *додатка* (18,75 % від усіх лексико-граматичних засобів) із використанням заперечного займенника *no*, здійснюється за однією моделлю: (формальний) підмет + *be, etc.* + *no* + додаток, приміром:

(2) *High school graduates seem to have **no understanding** of what constitutes experimental design and have difficulty grasping the concept of random sampling.*

Імпліцитний спосіб вираження негативної оцінки в критичних зауваженнях в англійських наукових статтях з педагогіки (26,39 %) реалізується за допомогою використання автором статті: прикметників позитивної семантики в порівняльному ступені в поєднанні з модальними дієсловами, що вказують на необхідність подальшої розробки проблеми (18,6 %); модальних дієслів, що вказують на необхідність здійснення подальших дій (11,62 %); дієслів, що позначають необхідність здійснення подальших дій (6,98 %) та інших мовних одиниць позитивної чи нейтральної семантики, котрі в сукупності в контексті надають висловленню негативного оцінного значення:

(3) *While this study suggests the link between EI and stress may be worth pursuing, much work **remains** to be done to fully explore the relationships between emotional intelligence and stress in students in various health professions.*

Таким чином, було встановлено, що експліцитний спосіб вираження негативної оцінки у критиці в англomовних наукових статтях з педагогіки має більшу питому вагу, ніж імпліцитний. При цьому, що стосується експліцитного вираження негативної оцінки, слід зауважити, що лексичні засоби актуалізації аксіологічного змісту критичних зауважень в англomовних наукових статтях з педагогіки застосовуються набагато частіше, ніж лексико-граматичні.

Література

1. Балацька О. Л. Дискурсивні властивості критики в англomовній науковій статті: автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 – германські мови / Олена Леонідівна Балацька; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2013. – 20 с.
2. Яхонтова Т. В. Лінгвістична генеалогія наукової комунікації / Яхонтова Тетяна Вадимівна. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – 420 с.
3. Fagan A. The use of critical speech acts in psychology and chemistry research papers / A. Fagan, P. Martin Martin // *Iberica*. – 2004. – No. 8. – P. 125–137.
4. Hyland K. *Academic Discourse: English In A Global Context* / Ken Hyland. – Bloomsbury, 2009. – 256 p.
5. Salager-Meyer F. Rhetorical evolution of oppositional discourse in French academic writing / Françoise Salager-Meyer // *Hermes, Journal of Linguistics*. – 2000. – No. 25. – P. 23–48.
6. Swales J. M. *Genre Analysis: English in Academic and Research Settings* / J. M. Swales. – Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1990. – 260 p.

**АДРЕСАТНІ ЗАЙМЕННИКИ В УКРАЇНСЬКОМУ, РОСІЙСЬКОМУ,
АНГЛІЙСЬКОМУ І НІМЕЦЬКОМУ ДИСКУРСІ**

Безугла Л.Р.

д. філол. наук, професор, професор кафедри німецької філології та перекладу
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Мета доповіді – встановлення формальних і функціональних відмінностей у історичній динаміці адресатних займенників української, російської, німецької і англійської мов з позицій історичної дискурсології – із залученням діахронічного, лінгвопрагматичного та соціокультурного підходів.

Перед початком християнської ери існували два адресатних займенника: 1) 2-га о. од. (*tu, ты, thou, du*) вживалась за умов звернення до одного адресата, 2) 2-га о. мн. (*vi, вы, ye, ir*) – у разі звернення до двох і більше адресатів. Звертання у 2-й о. мн. виникло з латинської величальної множини (*Pluralis majestatis*) – Римські імператори називали себе у 1-й о. мн. (*Nos*), викликаючи звернення до себе у 2-й о. мн. (*Vos*) (див. [5, с. 4]). Практично одразу таке звертання перейшло з латини у французьку мову (*tu – vous*), звідти – у німецьку (9 ст.), англійську (13 ст.) і в інші мови. За адресатними займенниками закріплюється соціально-регулятивна функція.

В українській мові ввічливе звертання уперше зафіксоване в грамотах XIV ст. [1, с. 131]. Займенник *Ви* був запозичений як соціально маркована форма із польської культури [3, с. 57] в умовах інтенсивного впливу західних мов на українську в литовську (XIV-XVI ст.) і польську (1569-1654) добу.

У російській мові розповсюдження ввічливого звертання розпочалося в часи Петра I. Специфіка його полягала в тому, що займенник *Вы*: 1) був привнесений згори, 2) спочатку слугував для вираження не соціальної дистанції, а ступеню освіченості й високого стилю. Соціальною ознакою звертання стало в 19-му ст. [2, с. 122].

Система українських і російських адресатних займенників є відносно стабільною, на відміну від системи англійських і німецьких займенників.

В англійській мові розвиток іде від одного займенника *du* давньоанглійського періоду через опозицію *thou – ye / you* середньоанглійського періоду до єдиної форми *you*. У творах Дж. Чосера і У. Шекспіра *ye / you* є соціально маркованим, а *thou / thee* вживається як емоційно-оцінне, виникає «презирливе» *thou* [5, с. 172]. Ця обставина, а також той факт, що в 16-му ст. *you* (форма непрямого відмінку, яка витіснила форму називного відмінку *ye*) здатне замінити *thou* у всіх типах комунікативних ситуацій, є передумовами для наступного витіснення останнього.

Становлення єдиного звертання в англійській мовній спільноті має два напрямки: 1) популяризація *you*, зумовлена розвитком у мовній свідомості англійців принципів рівності й демократії; 2) негативне конотування *thou* за рахунок негативного ставлення суспільства до квакерів (*Quaker, Religious Society of Friends*), які, спілкуючись один з одним, вживали тільки *thou*.

Розповсюдження ввічливого звертання в німецькій мові почалось раніше, ніж в англійській – у 9-му ст., однак проходило повільніше, що було зумовлено роздробленістю Німеччини й відсутністю мовного центру, яким у Англії був Лондон. У німецькому мовленнєвому спілкуванні 17-18 ст. конкурували одразу декількох форм. Новий соціальний прошарок – буржуазія – на початку 17-го ст. запозичив у аристократії титули *Herr* і *Frau* та почав вживати нове звертання у 3-й о. од. *Er / Sie*, яке потіснило в етикетному спілкуванні традиційне *Ihr*. Але наприкінці 17-го ст. аристократія надає цьому звертанню значення зневаги, висунувши в якості альтернативи поважливе звертання в 3-й о. мн. – *Sie*. Крім форм *du, Ihr, Er / Sie, Sie* у 17-18 ст. вживались новоутворення *Dieselben, Hochderselbe, Höchstderselbe*, які не були прийняті нижчими прошарками й отримали розповсюдження тільки в епістолярному жанрі.

У 18-му ст. серед учених-германістів розгорнулася полеміка з цього приводу [5, с. 243]. Проти займенника *Sie* виступав Я. Гримм, однак саме цей

займенник виявився найбільш прийнятною формою ввічливого звертання. Вибір *Sie* був зумовлений мовною ментальністю німців: вони побачили в займеннику *Sie* можливість поєднання двох якісних характеристик увічливості, які притаманні формам *Ihr* і *Er*: *Ihr* «множинує» адресата, *Er* встановлює дистанцію, а *Sie* уможливорює і те, й інше [4, с. 201].

Відмирання займенника *du* за аналогією з англійським *thou* не було можливим у Німеччині завдяки новому значенню солідарності, яке виникло у 18-му ст. у мовленні руху «Буря й натиск» і формувалося під впливом ритуалу «посвячення в брати» [5, с. 233]. Під час студентської революції кінця 60-х рр. ХХ ст. у ФРН дружнє *du* пережило новий виток розвитку.

У сучасному дискурсі використання німецьких, українських і російських займенників зумовлено двома опозиціями значень: «довірливість – формалізм» і «солідарність – дистанція». Різниця у вживанні ввічливої форми визначається такими критеріями, як ступінь знайомства, ступінь формальності, особистісні стосунки між комунікантами, вік, освіта і соціальний статус. У німецькій мовленнєвій культурі провідну роль відіграє ступінь знайомства, в українській і російській – вік. Крім того для українського й російського дискурсу типовим є так зване нересипрокове звертання та індивідуальне варіювання форм.

Література

1. Бевзенко С.П. Історія української мови. Морфологія / С.П. Бевзенко, А.П. Грищенко, Т.Б. Лукінова та ін. – К. : Наукова думка, 1978. – 539 с.
2. Бенаккьо Р. Новый тип человеческих отношений: обращение на Вы в петровскую эпоху // Логический анализ языка. Образ человека в культуре и языке. – М. : Индрик, 1999. – С. 114–123.
3. Миронюк О. М. Історія українського мовного етикету: звертання / О.М. Миронюк. – К. : Логос, 2006. – 167 с.
4. Adler M.K. Naming and addressing. A sociolinguistic study / M.K. Adler. – Hamburg : Buske, 1978. – 281 p.

5. Finkenstaedt Th. You und thou. Studien zur Anrede im Englischen. – Berlin : de Gruyter, 1963. – 301 S.

УДК 811.111.81'42

**ПОРІВНЕВИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ У РУСЛІ
КОМУНІКАТИВНОЇ СТИЛІСТИКИ ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ**

Блинова І.А.

докторант кафедри філософії мови,

порівняльного мовознавства та перекладу

Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, м. Київ

Наразі, у зв'язку з досягненнями новітнього етапу філологічної науки, з'явилися і успішно реалізуються нові, раніше не вживані підходи до аналізу художніх текстів (дискурсів) різної літературної приналежності за родом – як, наприклад, методи і методики *комунікативної стилістики* художнього тексту (дискурсу).

У той же час при розгляді ряду сучасних прозових творів – не тільки з метою більш повного їх інтерпретування, а й для більш адекватного осягнення вкладеного в художній текст смислу – в ряді випадків, на наш погляд, доцільно спиратися і на ті підходи до аналізу художнього тексту, які в даний час сприймаються вже як традиційні. Залежно від глибини проникнення в зміст художнього тексту (дискурсу) і від обсягу врахування літературознавчого аналізу розрізняють три види лінгвістичного аналізу: 1) лінгвістичне коментування; 2) повний порівневий і частковий лінгвістичний аналіз; 3) лінгвопоетичний розбір тексту [2, с. 228].

Методика рівневого аналізу прозового твору, що розроблена у 70-ті роки минулого століття, на нашу думку, не втратила своєї актуальності й на сучасному етапі філологічного знання. *Рівневий (порівневий) лінгвістичний*

(лінгвопоетичний) аналіз художнього тексту (дискурсу) найдоречніше застосовувати в тих випадках, коли вже при поверхневому знайомстві з прозовим твором зрозуміло, який (які) з рівнів прозового мовлення бере участь (беруть участь) у натуральному вираженні естетичної функції найбільш виразно і багатогранно: саме з нього (з них) і слід починати розгляд художньо-естетичної своєрідності твору словесної творчості [3, с. 3].

Матеріалом нашого дослідження слугують англomовні прозові твори малих форм найвидатнішого письменника сучасної літератури Кевіна Баррі (1969), що входять до збірки оповідань «Темрява вкриває острів» (“Dark Lies the Island”) [4]. Сучасній прозі, англomовній зокрема, притаманна специфічна комічна модальність, яка є засобом вираження авторської позиції й оцінки. Зміст категорії комічного становить сукупність її варіантів, серед яких провідне місце посідає іронія.

Під *іронією* у нашому дослідженні будемо розуміти, услід за А. О. Беляковим, вид комічного, для якого характерним є вживання слова, словосполучення чи речення в значенні протилежному тому, що виражається в ньому безпосередньо з метою внесення критичності, оціночної характеристики предмета чи явища [1, с. 98–100]. Як доводять наші спостереження, іронія функціонує на рівні *глибинного смислу* тексту, що являє собою узагальнений, не прив’язаний до окремих мовленнєвих складових, зміст, і є витвором численних підтекстових смислів, відбитих у мовленнєвій тканині цілого тексту.

Наголосимо: реалізуючи притаманну будь-якому художньому тексту естетичну функцію, одиниці різних рівнів, які складають прозову структуру, здатні нести естетичне навантаження різного ступеня, тому рівні мови і рівні прозового мовлення збігаються не в повному обсязі.

Текстова реалізація іронії як макрофігури (її вживання в широкому контексті, в певній текстовій єдності) на глибинному рівні відбувається за рахунок сукупності мовностилістичних засобів її вираження на певних мовленнєвих рівнях (фонетичному, графічному, морфологічному,

словотвірному, лексико-семантичному, фразеологічному, синтаксичному, стилістичному, концептуалізуючому) або їх перетині як у структурі авторської оповіді, так і в мовленні персонажів.

Як показав аналіз, найбільш показовим рівнем функціонування тропів, фігур мовлення і стилістичних прийомів для реалізації іронічного смислу художнього тексту є *лексико-семантичний*. Разом з тим продуктивними мовностилістичними засобами є епітет, гіпербола, мовна гра та її різновид каламбур, зоонімічна метафора, парадокс, зевгма, антитеза.

Не менш акцентним при порівневому лінгвістичному аналізі прозового дискурсу є *графічний* рівень. Письменник послуговується такими продуктивними засобами реалізації іронічного ефекту: графонами, нетиповим використанням пунктуаційних знаків, незвичним розташуванням рядків і знаків, зміною розміру шрифту літер/слів, виділенням слів/фраз особливим шрифтом, що сприяють зоровій актуалізації найбільш концептуально значущої для читача інформації.

Література

1. Беляков А. А. Объем и содержание категории комического / Беляков А. А. // Стереотипы лингвокультуры : коллективная монография; отв. Ред. М. В. Пименова. – К. : Изд-ий дом Д. Бураго, 2013. – С. 90–103.
2. Данилевская Н. В. Методы лингвостилистического анализа / Н. В. Данилевская // Стилистический энциклопедический словарь русского языка / [под ред. М. Н. Кожинной]. – М. : Флинта : Наука, 2006. – С. 221 – 230.
3. Зайцева И. П. Стихотворение Инны Кабыш «И всяк беспомощен и сир...» (опыт лингвопоэтического анализа) / И. П. Зайцева // Русская филология : Вестник Харьковского национального педагогического университета имени Г. С. Сковороды. – 2016. – № 2 (57). – С. 3–9.
4. Barry Kevin. Dark Lies the Island [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://knigogid.ru/books/403658-dark-lies-the-island/toread>

КОНЦЕПЦІЯ «КУЛЬТУРНОЇ ГРАМОТНОСТІ» Е. ГІРША ЯК СПРОБА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ФОНОВИХ ЗНАНЬ

Грінченко Н.О.

к. філол. наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Полтавського національного технічного
університету імені Юрія Кондратюка

Соціокультурний компонент комунікативної компетенції та його складові у різний час і різні автори називали по-різному: фонові знання (Є. М. Верещагін, В. Г. Костомаров, Федоров А. В.), фонові інформація (В. С. Виноградов), вертикальний контекст (Ахманова О. С.). Розмаїття концепцій та підходів до термінологічного визначення основ соціокультурного компоненту розглянуто у статті Т. В. Ганічевої «Фонові знання у структурі професійно-орієнтованої перекладацької компетенції майбутніх філологів» [1].

Однією з перших спроб систематизації фонових знань у американському науковому дискурсі належить Еріку Дональду Гіршу молодшому (*Eric Donald Hirsch, Jr.*). У 1987 році, Гірш, на той час професор Університету Вірджинії, написав книгу *Cultural Literacy: What Every American Needs to Know*. у якій виклав своє розуміння концепції «культурної грамотності» [2].

Дослідник розкритикував формалістичні теорії грамотності, що у більшій мірі були зосереджені на розвитку навичок читання академічних текстів, ніж на механізмах їх розуміння та розшифровки спільних культурних кодів. Основною метою Гірша було визначення феномену «культурної грамотності» як перемінного об'єму інформації, збереженого у колективній пам'яті, та виявлення ключових культурних елементів, які мав засвоїти кожен американський студент для того, щоб у подальшому мати змогу ефективно функціонувати у суспільному культурному просторі. Фонові знання вчений називає «інтелектуальним капіталом людини», оскільки вони необхідні для адекватного монокультурного

спілкування й охоплюють основні принципи суспільно-політичного устрою, базові математичні та мовні поняття, обізнаність з ключовими історичними подіями у світі та визнаними творами образотворчого мистецтва, музики, літератури тощо [2]. На думку Е. Гірша, людина, яка не володіє ключовими концептами певної культури, «втрачає шанс стати повноправним учасником соціокультурного буття широкого загалу» (*переклад мій – Н. Г.*) [2, с. 15]. Разом з тим, дослідник зазначає, що культурна грамотність перевищує рівень повсякденних знань, але знаходиться нижче експертного рівня спеціалістів різного фаху.

На думку Е. Гірша 80% корпусу культурної грамотності людини складає основна, незмінна протягом більше ніж 100 років, інформація. Наразі решту, 20%, становлять новітні, так звані «периферійні» знання, що можуть змінюватися з плином часу [2].

На структурно-семантичному рівні у роботах Е. Гірша зазвичай виявляються три рівні культурної грамотності. Це універсальні поняття зі світової історії та культури, географії, природничих наук, спорту, які повинні знати всі люди, незалежно від національності: Біблія, олімпіада тощо. До другого рівня належать поняття, що належать історичній пам'яті народу: етнокультурні поняття, топоніми, імена реальних персонажів вітчизняної історії, літературних героїв та їхні висловлювання.. Зміст цього рівня культурної грамотності також складають прислів'я, крилаті фрази, в яких закладено загальнолюдський досвід, виражений національною мовою. Третій рівень співвідноситься з периферійними званнями, оскільки представлений реалії сучасної культури (тут і зараз) [2].

У 1988 разом з колегами (*William G. Rowland, Michael Stanford*) Е. Гірш створює перший «Словник культурної грамотності», що містив 5 тисяч ключових понять і був призначений в основному для внутрішньої національної комунікації. Наступні видання словника, зокрема редакція 2002 року (*Cultural Literacy Eric Donald Hirsch, Joseph F. Kett, James S. Trefil*), налічували вже

близько семи тисяч концептів з 23 галузей знань, хоча деякі з цих галузей стосуються однієї і тієї ж сфери, але у різні часові рамки, наприклад: галузі 17 і 18 – всесвітня історія до та після 1550 року, галузі 19 і 20 – історія США до та після 1865 року.

Незважаючи на різні точки зору відносно лінгвістичної чи екстралінгвістичної природи фонових знань, потрібно акцентувати увагу на їх складній, динамічній, багаторівневій системі, яка включає як універсальні, так і специфічні знання, що стосуються різних сферах життєдіяльності людини та здобуті емпіричним або опосередкованим шляхом. Переклад як основний інструмент міжмовного та міжкультурного спілкування забезпечує адаптацію культур, зокрема, шляхом адекватної передачі вербальних репрезентацій фонових знань.

Література:

1. Ганічева Т. В. Фонові знання у структурі професійно-орієнтованої перекладацької компетенції майбутніх філологів / Т. В. Ганічева // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки . – 2009 . – Вип.15 . – С. 40-48.

2. Hirsch, E.D. Cultural Literacy: What Every American Needs to Know / E.D. Hirsch. – NY: Vintage Books, 1988. – 253 p.

УДК 81'21

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ

Дем'янчук Ю.І.

Кандидат економічних наук

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Проведено чимало наукових експериментів, що ставлять за мету дослідження процесу писемного перекладу. Частина з них виконана в руслі корпусної лінгвістики. Важливими в цій сфері є роботи М. Уілкінсона, В. Н. Шевчука, Н. В. Владимова і Р. К. Кошкіна, де корпус електронних текстів розглядається як засіб виявлення і усунення чинників, сукупність яких веде до похибок перекладу. Дослідники А. А. Віланденберк, Н. Беляєва, В. П. Захаров, С. А. Коваль, Ю. М. Марчук, В. Ш. Рубашкін, В. В. Риков, Л. В. Ричкова, А. Я. Шайкевич особливу увагу приділяли спеціальному корпусу текстів. Такий корпус є багаторівневою системою багаторазового використання, що дає змогу здійснювати різні операції в ході вирішення конкретних дослідницьких завдань.

У дисертаційному дослідженні «Принципы и методы гармонизации терминологии на основе корпуса специальных параллельных текстов (на материале документов ООН)» [1] Віланденберк А. А. корпус спеціальних параллельних текстів розглядає як адекватну базу для гармонізації термінології відповідної предметної сфери, зокрема офіційних документів. Дослідниця робить висновки відносно стилістичних особливостей перекладу юридичних документів:

1. Для забезпечення семантичної однозначності правового документа і точності його юридичних формулювань в спеціальному двомовному та багатомовному словнику підлягають фіксації стійкі багатоконпонентні термінологічні словосполучення;

2. Функціональна класифікація термінів права вимагає виділення номінацій уточнюючих і регулюючих термінів;

3. На відміну від наукових і науково-технічних текстів в правовому тексті особливу роль відіграють терміни – модальні дієслівні терміносистеми, що є засобом вираження прагматичної спрямованості тексту, а також уточнюючі терміни – прийменникові терміносполучення як засіб необхідної конкретизації правової норми.

Варте уваги дисертаційне дослідження Груздєва Д. Ю. [2] «Электронный корпус текстов как эффективный инструмент переводчика», де автор досліджує потенційні можливості використання електронного фахового корпусу текстів при перекладі військово-технічних текстів НАТО. На думку дослідника, помилки найчастіше трапляються у вживанні лексичних конструкцій. До них належать: проблеми лексико-граматичної сполучуваності, орфографічні, пунктуаційні труднощі й проблеми, пов'язані з вибором оптимальної граматичної конструкції. Інший лінгвіст Вадяєв С. Є. [3] в дисертації «Лингвистические принципы построения и использование корпуса текстов для исследования официально-делового стиля современного немецкого языка: На материале электронного корпуса DER» вперше детально описав лінгвістичну концепцію і на її основі розробив технологію побудови німецько-російського паралельного корпусу текстів, а також наочно представив можливості використання німецькомовного субкорпусу ПКТ для досліджень в стилістичній сфері. В межах роботи детально представлена методика автоматичної побудови паралельних текстів німецькою та російською мовами, а також здійснено практичне застосування німецького субкорпусу ПКТ “DER” для виявлення специфіки вживання модальних дієслів в текстах офіційно-ділового стилю сучасної німецької мови (на прикладі документів ООН).

Таким чином, на розробки багатомовних корпусів тексту, суттєво впливали вироблення перекладацької тактики з офіційними документами. Оскільки більшість корпусів були створені в 90-х рр. ХХ століття, то їх стилістична якість доволі низька. Що стосується перекладу сучасних міжнародних документів, то потрібно враховувати доповнюючі морфологічні, лексикографічні та стилістичні елементи, які додаються до сучасних багатомовних корпусів.

Розглянувши каталог базових дисертаційних та монографічних досліджень, актуальним для застосування (серед багатомовних спеціалізованих корпусів тексту) можемо вважати НКРМ (Національний Корпус Російської Мови), на

основі якого перекладацька робота з юридичними та офіційними документами дає можливість виявити позитивні мовні показники та алгоритми.

Література

1. Виландеберк А. А. Принципы и методы гармонизации терминологии на основе корпуса специальных параллельных текстов: На материале документов ООН : Дис. ... канд. филол. наук : 10.02.21 : СПб., 2005. – 266 с.

2. Груздев Д. Ю. Электронный корпус текстов как эффективный инструмент переводчика: дис. ... канд. филол. наук. М.: ВУ, 2013. – 274 с.

3. Вадяев С. Е. Лингвистические принципы построения и использования корпуса текстов для исследования официально-делового стиля современного немецкого языка: На материале электронного корпуса DER: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 «Германский языки» / С. Е. Вадяев. Нижний Новгород, 2005. – 22 с.

УДК 811. 111' 01' 373. 45 (= 15)

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ДЖЕРЕЛА ЗАПОЗИЧЕНЬ ІЗ КЕЛЬТСЬКИХ МОВ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ПЕРВІСНОГО КОТАКТУВАННЯ ЛЮДСТВА У ДАВНЬОАНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Карлова В.О.

аспірант

Національного педагогічного університету

ім. М.П. Драгоманова

На початку V ст. Римська імперія в північній Європі переживала занепад. Галлія, зараз Франція, була завойована племенами, де варварські мови були германського походження [4, р. 3]. Не є дивним той факт, за словами А. Бауга і Т. Кейбла, що завоювання кельтського населення Британії англосаксами започаткувало наступні змішування двох народів і співіснування їх мов, таким

чином – знаходимо в давньоанглійській мові численні приклади слів, які англосакси чули у мові місцевого населення та асимілювали їх. Залишається очевидним, що кельти ні в якому разі не були знищені повністю, окрім деяких місцевостей, велика їх кількість поступово адаптувалася в новій культурі [3, р. 67].

Кельтські запозичення можливо умовно розділити на дві групи: *періоду завоювання* та *періоду поселення*. Важливо зазначити, що вплив кельтської мови на англійську є невеликим, не більше ніж 20 слів в давньоанглійський період можливо залишилися із невеликою ймовірністю кельтського походження. Проте, незважаючи на цю кількість, їх потрібно розділити на дві групи: ті, які *англосакси вивчили при повсякденному контакті* із корінним населенням; лексичні одиниці, *представлені ірландськими місіонерами* на півночі. Форма слова передавалася усним шляхом, головним чином були асимільовані слова із найбільшою частотністю вживання, а письмо було пов'язане із релігійною діяльністю і було більш-менш успадковане. Найпоширенішими словами були: *binn (basket, crib), bratt (cloak) та brocc (brock or badger)*; *група слів географічного характеру, яка не мала великого значення в досвіді англосаксонами на континенті – crag, luh (lake), cumb (valley) і torr (outcropping or projecting rock, peak), два останніх в основному як елементи назв місцевості; ймовірно слова dun (dark colored) та ass (ultimately from Latin asinus)*. Слова другої групи, які прийшли в англійську із кельтським християнством, нечисленні [3, р. 69].

Кельтські мови (континентальний кельтський, острівний кельтський, британський (мова кельтів на о. Британія), гойдельський, гельський чи ірландсько-кельтський не значно вплинули на лексичний склад давньоанглійської мови [Кельтська міфологія, с. 5–6].

У більш ранній час деяка кількість кельтських (бриттських) слів увійшла в давньоанглійську мову у зв'язку з англо-саксонським завоюванням і заселенням Британії в V–VI ст.. Низка давньогерманських власних імен також представляють собою, напевно, чи прямі запозичення із кельтського чи кальки кельтських слів: гер. *Segi-mērus*, кельтс. *Sego-māros*, тобто “Победослов” (обидва в латинській

інтерпретації; нововерхньонім. *Siegmār*). Однак багато подібних імен були створені в більш пізній час і лише за загальним принципом і окремим складом підлягають групі старих кельто-германських імен (такі імена на –tīk, як латинізовані готські *Ermana–r ī cus* – “Германарих”, точніше “Ерманарик”, давньоангл. *Ælf–r īc* – “Елфрік”) [2, с. 192].

Ранні запозичення в давньогерманських мовах, серед яких налічується деяка кількість запозичень в германській мові – основу включаючи і такі, основи яких не можуть бути точно окреслені з достатньою впевненістю. Проте існують дані про походження цих запозичень із Східної Європи чи Близької Азії. Сюди належать, наприклад, давньоінд. *hampr*, давньоангл. *hæper*, давньонім. *hanaf* – “конопля” (новоангл. *hemp*, новонім. *hanf*): порівнюючи рос. “конопля”, грец. *kannabis* – лат. *cannabis*, які також являються запозиченими (так, грекам конопля стала відома лише в часи Геродота, V ст. до н. е.) [2, с. 197].

Р. Хог погоджується із дослідженнями А. Бауга і Т. Кейбла, що назви місцевостей, королівство Кент, наприклад, належить до нортумбрійських королівств *Deira* та *Bernicia*, які походять від кельтських племенних назв. Інші райони зберігають досьгодні сучасні залишки ранніх кельтських назв. *Devonshire* вміщує в першій частині племенну назву *Dumnonni*, *Cornwall* означає “*Cornubian Weish*”, колишня держава *Cumberland* (зараз частина *Cumbria*) – це “*land of the Cymry or Britons*” [5, р. 112; 3, р. 68–69].

Інші кельтські елементи виникають частіше або рідше в таких словах, як: *cumb* (*a deep valley*) в назвах *Duncombe*, *Holcombe*, *Winchcombe*; *torr* (*high rock, peak*) в *Torr*, *Torcross*, *Torhill*; *pill* (*a tidal creek*) в *Pylle*, *Huntspill* та *brocc* (*badger*) в *Brockholes*, *Brockhall* та ін. [3, р. 68–69].

Таким чином, можна сказати, що кельтські мови вплинули також на подальше формування давньоанглійської мови; визначено лише два етапи запозичень – це період завоювання та поселення. Джерелами слів є географічні назви та назви місцевостей, які повністю адаптувалися і зберегли свою форму у сучасній англійській мові.

Література

1. Кельтская мифология. Энциклопедия / Перевод А. Голов, С. Голова. М.: Эксмо, 2002. 640 с.
2. Смирницкий А.И. Древнеанглийский язык / под ред. В.В. Пасека. М.: Филологический факультет МГУ им. М.В. Ломоносова, 1998. 307 с.
3. Baugh Al., Cable T. A history of the English language. L.: Pearson, 2002. 447 p.
4. Corbett Jh., Hough C. Beginning Old English. New York: Palgrave Macmillan. 251 p.
5. Hogg R. An introduction to Old English. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2002. 163 p.

УДК 81:1

ЕКСТРАЛІНГВАЛЬНІ ФАКТОРИ В ЕКОЛОГІЇ ПІВДЕННО-АФРИКАНСЬКОГО ВАРІАНТУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Клочко С.О.,

канд. психол. наук., доцент кафедри іноземної філології

Хмельницький національний університет

Факт поширення у світі англійської мови є предметом багатьох наукових дискусій, які наприкінці ХХ століття спричинили появу нових понять на кшталт: «світові англійські мови» (від англ. «*world Englishes*»), «нові англійські мови» (від англ. «*new Englishes*»), «постколоніальна англійська» (від англ. «*Postcolonial English*») та ін. (переклад наш – С.К.). На перший погляд, суть перелічених понять зводиться до одного – позначення варіантів англійської мови як продуктів мовної глобалізації. Проте вищезазначені терміни не можуть вважатися синонімами, оскільки між ними є суттєві відмінності. Розглянемо їх.

Поняття «світові англійські мови» було вперше вжито в працях Б. Качру, присвячених класифікації варіантів англійської мови за національними та регіональними ознаками (наприклад, британська англійська, американська англійська, нігерійська англійська, новозеландська англійська та ін.) [1]. Ми поділяємо думку Е. Шнайдера про те, що це поняття є найбільш широким за змістом [2, с. 29].

Словосполучення «нові англійські мови» вперше з'явилося у 1984 р. у дослідженнях Платта, Вебера та Хо на позначення варіантів англійської мови, які розвивалися у статусі *другої* мови на територіях Африки та Азії (наприклад, індійська англійська).

Термін «постколоніальна англійська» (запропонований Е. Шнайдером у 2007 році) позначає варіанти англійської мови, які розвивалися на територіях колишніх Британських колоній (наприклад, Південно-Африканська англійська) та формувалися під впливом особливих для тих територій соціальних та історичних умов [2, с. 8, 29]. Зауважимо, що більшість варіантів англійської мови були сформовані саме в умовах колоніальної політики Великої Британії, починаючи з XVII ст.

Південно-африканський варіант англійської мови (ПАА), виникнення якого пов'язано з поселеннями британців на території південної Африки наприкінці XVIII – початку XIX ст., наразі є гетерогенним за сутністю, оскільки включає такі різновиди, як *White South African English*, *Black South African English*, *Indian South African English*. ПАА є єдиним із постколоніальних варіантів, який лінгвісти не уналежнюють однозначно ані до зовнішнього, ані до внутрішнього кіл Качру [1]. Дотепер залишається невизначеним статус англійської мови для більшості громадян ПАР: національна мова чи друга мова? Примітно, що південно-африканський варіант англійської мови завжди перебував у особливому багатокультурному еколінгвістичному середовищі.

Ситуація ускладнюється, з одного боку, багатомовністю регіону, а з іншого тим, що територія нинішньої ПАР у різні часи та за різних обставин заселялася

представниками етнічно- та соціально різних мовних спільнот, для яких англійська мова мала різну значущість. На території Кейпського регіону, яка була колонізована голландцями наприкінці XVII ст., спочатку панувала голландська мова. У наступному столітті вона, так само як і сформований внаслідок мовних контактів африкаанс, була пригнічена англійською мовою – мовою двох різних груп британських колонізаторів земель Кейпу та Наталю. Той час (тобто XVIII ст.) і можна вважати початком формування Південно-Африканського варіанту англійської мови.

Особливо наголосимо на важливості історичного факту соціальної гетерогенності британських колоністів. Перша хвиля іммігрантів прибула у 1820 р. до Кейпу; це були представники робітничого класу із провінційних південно-східних регіонів Великої Британії, а також із Шотландії та Уельсу. Другу хвилю іммігрантів (до землі Наталь, 1848 р.) склали англійські аристократи, відставні офіцери й освічені жителі великих міст країни. Відповідно, різні комунікативні навички цих двох груп і сформували основу сучасного Південно-Африканського варіанту англійської мови. Пізніше до колонії прибували представники Індії, Греції, Португалії та інших країн і залишали свій відбиток на стані колоніального варіанту англійської мови, так само, як і місцеві діалекти.

Аналіз процесу становлення та подальшого розвитку ПАА потребує інвентаризації та глибокого вивчення екстралінгвальних факторів, які вплинули та продовжують впливати на мовну систему ззовні.

Вивчення взаємодії між мовою та її оточенням наразі є слушним у площині відносно нового міждисциплінарного напрямку лінгвістичних студій – еколінгвістики. Екологія мови (в нашому випадку – ПАА) спрямована на інтегрування в єдину теорію надбань різних наук, у поле зору яких так чи інакше потрапляє мова (історія, соціологія, етнолінгвістика, культурологія та ін.). Саме міждисциплінарний вимір наукових досліджень сприятиме синтезу накопичених фрагментів знання у єдине ціле та уможливить прогнозування щодо подальших векторів розвитку досліджуваної мовної системи.

Література:

1. Kachru, Braj B. World Englishes and Applied Linguistics. Languages and Standards: Issues, Attitudes, Case Studies. Anthology Series 26. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED347791.pdf> (Last accessed 28.01.2018).
2. Schneider, Edgar W. Postcolonial English. Varieties around the world / E. W. Schneider. – Cambridge University Press, 2007. – 367 p.

УДК 81'255.2:6

НАУКОВА СТАТТЯ ЯК МОВЛЕННЄВИЙ ЖАНР

Коломієць С.С.

к. пед. н., доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Кулезньова С.С.

ст. викладач кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Поняття мовленнєвого жанру є одним з найважливіших понять прагмалінгвістики, завдання якої було чітко визначене Джефрі Лічем. На його думку, воно полягає у визначенні і описі відношень між значенням одиниць та ілокутивною силою, тобто впливом суб'єкта мовлення на адресата [5, с.11].

Термін «мовленнєвий жанр» був введений філологом Бахтіним М. М. у 1953 році. Проте, незважаючи на численні дослідження мовленнєвого жанру як лінгвістичної категорії (Ф.С. Бацевич, Т.В. Шмельова, Т.В. Радзієвська, М.Н. Кожина, О.Я. Шмельова) не існує єдиної точки зору на виділення найбільш суттєвих характеристик цього поняття і, відтак, універсальної дефініції.

Бахтін М.М. визначає мовленнєвий жанр як комунікативну категорію репрезентації мовного коду, одиницею мисленнєво-мовленнєвої діяльності, яка забезпечує здійснення інтерактивної діяльності між комунікантами [1, с. 8].

В дефініції Бацевича Ф. С. мовленнєвий жанр розглядається як базова одиниця комунікації, «мовленнєве ціле, складний синтез повідомлень (мовленнєвих актів), об'єднаних комунікативною тактикою адресанта, моделлю адресанта і адресата, комунікативною метою, комунікативним смислом, специфічною жанровою тональністю... це складова дискурсу, типовий спосіб побудови мовного коду, пов'язаний із певними ситуаціями і створений для передачі певного змісту (комунікативного смислу)» [2, с. 54].

Базуючись на наведених дефініціях дамо робоче визначення наукової статті як мовленнєвого жанру.

Наукова стаття як мовленнєвий жанр є складним синтезом повідомлень наукового змісту, об'єднаних комунікативною метою аргументовано довести гіпотезу, концепцію, теорію, забезпечуючи здійснення наукової інтерактивної діяльності між комунікантами.

Шмельова Т. В. визнала комунікативну мету найважливішим параметром, за яким протиставляються різні типи мовленнєвих жанрів. За цим параметром мовленнєві жанри поділяють на [4]:

- інформативні (надання інформації чи запит на її отримання, згода чи незгода, підтвердження чи заперечення), їхньою комунікативною метою є різні операції з інформацією;

- імперативні, метою яких є забезпечення виконання чи невиконання чогось; ця мета досягається за допомогою рекомендацій, наказів, порад, інструкцій, розпоряджень, прохань, обіцянок, заборон;

- етикетні, до яких належать вибачення, подяка, висловлення співчуття, привітання; їхня мета — виконання дії, передбаченої етикетом;

- оцінні (похвала, докір, схвалення, несхвалення), мета яких — вплинути на учасників спілкування шляхом порівняння їх якостей або вчинків зі встановленими нормами у суспільстві. [4, с. 90-94]

Згідно цієї класифікації наукову статтю можна одночасно віднести до інформативного та оцінного мовленнєвих жанрів.

При цьому на особливу увагу заслуговує ключовий для наукового дискурсу момент, як аргументативний ефект оцінки, що характеризує наукову статтю як мовленнєвий жанр. На думку С.В. Гавенка коли адресат отримує аксіологічно марковану інформацію про особу/явище/подію, він неодмінно демонструє власне ставлення до теми, погоджуючись із думкою мовця чи ні. Якщо реципієнт приймає висунуту тезу, то оцінює її як таку, що має для нього цінність.

Аргументатор, тобто мовець, так само може використовувати оцінні значення, щоб підвести читача до позитивної оцінки позиції, яку він доводить, тобто є змога м'яко експлікувати оцінні ідеї, надавши їм форму лінгвістичної аргументації. [3]

У підсумку зазначимо, що наукова стаття як мовленнєвий жанр, робоче визначення якої надається в цій розвідці, потребує більш детального дослідження в аспекті розгляду наукових статей технічної, природничої та гуманітарної спрямованості.

Література:

1. Бахтин М.М. Проблемы речевых жанров / М.М.Бахтин // Эстетика словесного творчества. – М. : Искусство, 1986. – 445 с.
2. Бацевича Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич. – Київ: Довіра, 2007. – 205 с.)
3. С.Гавенко. Анализ аргументативного эффекта оценочной семантики в естественном языке (на материале американских текстов) [Электронный ресурс]/С. Гавенко. – Режим доступа: <http://www.dialog-21.ru/Archive/2001/volume1/18.htm>

4. Шмелёва Т. В. Модель речевого жанра / Т. В. Шмелёва // Жанры речи. – Саратов: Колледж, 1997. – №1. – С. 88-99.10, с. 90-94]:

5. Leech Jeffrey. Principles of Pragmatics / Jeffrey Leech. - London: Longman, 1983. – 250 pp.

УДК 81'282

ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА

Кошлата А.В.

викладач кафедри іноземної філології та перекладу,
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

Гендерні відмінності - це певні фізичні та психічні відмінності між чоловіками та жінками. Протягом багатьох років було проведено багато досліджень, присвячених вивченню джерел цих відмінностей, їх висвітлення та їх впливу на різні проблеми та процеси. Цікаво відзначити, що практично в усіх галузях навчання були зусилля, спрямовані на виявлення відмінностей між чоловіками та жінками. Навчальна література з психології, біології, медицини, освіти, менеджменту, маркетингу тощо, містить багато досліджень, проведених у межах цієї теми. Мова не є винятком, і гендерним дослідженням приділялася значна увага при вивченні мови. Браун представляє чотири теоретичні позиції для вивчення мови та гендерних особливостей та згадує вчених, які вивчили широкий спектр тем та питань, пов'язаних з цією теорією (МакКей, Сандерленд, Таннен, Холмз, Лакофф та ін.).

В останні роки концепція гендеру була також зосереджена на деяких дослідженнях у галузі перекладознавства, і ряд дослідників досліджували цю тему (Саймон, Фон Флотов, Чемберлен, Штраус, Стейт). За словами Фона Флотова (2001), питання гендеру та перекладу можна дослідити в історичних

дослідженнях, теоретичних міркуваннях, питаннях ідентичності. Незважаючи на те, що в більшості досліджень, присвячених поняттю «гендер» у перекладі, розглянуто питання про гендерну ідентичність перекладачів та його вплив на їх переклади, дане дослідження стосується взаємозв'язку між статтю перекладача та статтю оцінювача роботи цього перекладача. Оскільки предметом даного дослідження є перекладачі, можна сказати, що дослідження несвідомо стосується концепції оцінки перекладу.

Таким чином, дане дослідження спрямоване на вивчення того, чи існує взаємозв'язок між статтю перекладача та оцінювачем роботи перекладача.

Кілька досліджень показали значні відмінності між чоловіками та жінками. В якості причин цих були запропоновані такі розбіжності: фізичні, психічні, поведінкові та інші. Майже в усіх дисциплінах ці відмінності були предметом багатьох досліджень. Марк наводить такі відмінності між чоловіками та жінками:

- Середньостатистичний чоловік вищий і важчий, ніж середньостатистична жінка.
- Жінки більш чутливі до звуків, ніж чоловіки.
- Чоловіки мають більші серця та легені, а їх більш високий рівень тестостерону приводить до отримання більшої кількості еритроцитів.
- Жінки менше страждають від серцево-судинних захворювань.
- Чоловіки та жінки обробляють інформацію по різному через відмінності у ділянці мозку.
- Середньостатистичний чоловік краще виконує тести на виявлення просторових та математичних здібностей, тоді як жінки краще виконують тести на виявлення словесних здібностей та пам'яті.
- Жінки легше виражають свої емоції і відчують їх більшу інтенсивність.
- Чоловіки набагато краще візуалізують тривимірний об'єкт, ніж жінки.

Враховуючи ці відмінності існує також величезна кількість наукових і експериментальних досліджень, які дозволяють досліджувати та демонструвати

відмінності. Еглі та Карлі стверджували, що жінки мають певні переваги в типовому стилі лідерства, але зазнають певних недоліків з упереджених оцінок своєї компетенції як лідерів, особливо в чоловічих організаційних контекстах. Мулак зробив дослідження щодо гендерних переваг для мовного використання та стверджував, що такі переваги функціонують таким чином, що відповідають стилістичним перевагам, що відрізняють національну культуру. Лунсфорд досліджував роль гендеру в етичних судженнях і дійшов висновку, що оцінювачі жінок роблять більш етичні судження. Стівен Колбранн порівнював навички управління чоловіками та жінками-оцінювачами та зробив висновок, що в цьому відношенні чоловіки краще, ніж жінки.

Протягом всієї історії різноманітні мовні відмінності між чоловіками та жінками були предметом значної кількості досліджень. Протягом багатьох років дослідники намагалися дослідити відмінності між тим, як чоловіки та жінки вивчають мову і як вони використовують мову та спілкуються.

Таким чином, в даному дослідженні також розглядається одне з цих пов'язаних з мовою розбіжностей, тобто співвідношення статі оцінювача перекладу та статі перекладача цього перекладу. Основною метою цієї статті було з'ясувати відповідь на це питання, чи може стать оцінювача перекладів впливати на його рейтинг перекладу, який виконує перекладач чоловічої та жіночої статі. Крім того, в майбутньому слід проводити дослідження щодо гендерних відмінностей у процесі перекладу або тлумачення.

Література

1. Lunsford, D.L. 'Ethical Judgments: Does Gender Matter?', *Teaching Business Ethics*.— 2000. — vol.4, no.1. Retrieved from: www.ingentaaccount.com
2. Mark. 'Difference between male and female structures (mental and physical)'. — 2007. Retrieved from: www.steadyhealth.com
3. Mulac, A. Bradac, J.J, Gibbons, P. 'Empirical support for the gender-as-culture hypothesis. An intercultural analysis of male/female language differences', *Human*

communication Research. – 2000. – vol. 21, no. 1. Retrieved from: www.wileyinterscience.com

4. Simon, Sh. *Gender in Translation: Cultural identity and the politics of transmission.* – 1996.

12. Von Flotow, L. 'Gender in Translation: The Issues Go on'. – 2001. Retrieved from: <http://www.orees.concordia.ca/numero2/essai/VonFlotow.html>

УДК 821.111.–3(73).09

МАРГІНАЛЬНІ ОБРАЗИ У РОМАНІ Е. Л. ДОКТОРОУ

«ГОМЕР І ЛЕНГЛІ»

Кравченко А.С.

викладач кафедри іноземної філології та перекладу

Полтавського національного

технічного університету імені Юрія Кондратюка

Термін «маргінал» в кінці 1920-х років запровадив американський соціолог Роберт Парк для позначення ситуації неадаптації іммігрантів до нових соціальних умов. Надалі поняття маргінальності увійшло в культурологію, філософію і літературознавство. Маргінальність (від лат. *margo* — край) — граничне положення соціальної життєдіяльності людини щодо домінуючої тенденції свого часу або загальноприйнятої філософської або етичної традиції [6, с. 7]. Образ маргінального героя, який є феноменом літератури другої половини ХХ ст., пройшов довгий історичний шлях в західноєвропейській літературі, починаючи з античних часів і закінчуючи епохою модернізму, яка передуює епосі постмодернізму.

Наукова новизна дослідження полягає в здійсненні аналізу роману Е. Л. Доктороу — «Гомер і Ленглі» (“Homer and Langley”) з метою визначення

специфіки образів маргінальних героїв в даному творі. У статті простежуються мотив відчуження від суспільства, що впливає на проблематику та філософічність вищеназваних творів. Робота дає матеріал для теоретичних обґрунтувань стосовно закономірностей сучасного літературного процесу та для більш повного осмислення розвитку світової літератури.

Коли навколишній світ ігнорує душевні пориви людини, тоді перемагає безумство та гине особистість. Саме такі ключові мотиви розвиває Е. Л. Доктороу у своєму романі «Гомер і Ленглі» (2009) про долю братів Кольєр. В його романі події, які визначають життя братів, – відображення подій, які, визначили долю їх покоління. Кольєри живуть в особняку своїх батьків, які померли в 1918 році. Пережите на війні спричиняє появу в Ленглі душевної хвороби накопичення речей. Гомер грав імпровізовані мелодії для німого кіно, чим заробляв на життя, а виникнення звукового кінематографу значно вплинуло на його майбутнє. У своїй ізолюваності, брати Кольєр поступово наблизились до стану «на межі», який наклав вирішальний відбиток на їхній спосіб життя. В інтерпретації Е. Л. Доктороу і в проникливому викладі подій Гомера Кольєр навіть рокове накопичення речей в домі братів йде паралельно з накопиченням епохальних подій в світі за стінами їхнього дому. Газети та книги, які збирає Ленглі Кольєр, молодший брат Гомера, повинні слугувати основою створення універсальної, вічно актуальної газети, яка в свідомості Ленглі має охопити одним виданням все американське життя [2, р. 31]. Письменниця Джойс Керол Оутс називає роман «пригніченою, споглядальною та нечутливою оповіддю фатального переплетіння долі братів Кольєр, які стають жертвами власної свідомості» [3, р. 80].

Реальні брати Гомер та Ленглі Кольєр стали відомими героями нью-йоркського фольклору середини ХХ століття завдяки бруду в домі. Вони стали прикладом диспософобії – хвороби нав'язливого безпорядку, страху перед викиданням чогось [4, р. 7]. Люди думали, що в будинку сховані скарби родини і почали докучати братам, кидаючи каміння у вікна та стукаючи у двері. Ленглі

забив вікна і двері та навіть поставив пастки, на випадок, коли хтось зайде. Таким способом ще більше ізолюючи себе і брата від суспільства. Але на відміну від паралізованого брата, що був повністю ізолюваний від дійсності, простір свідомості Ленглі в романі все ж трохи пересікається із зовнішнім світом – під час його нічних прогулянок з ціллю збирання їжі на смітниках. Тільки виходив Ленглі зазвичай після опівночі, і його називали «людина-привид». Не дивлячись на те, що їх родина була заможною, Ленглі ходив за залишками з м'ясного магазину та міг пройти велику відстань, щоб купити хліб дешевше. 1947 року Ленглі Кольер попав в пастку зі сміття, яку зробив колись власноруч, і не доніс обід брату, і той помер від голоду. Їх будинок знесли і зараз на його місці створено Парк братів Кольер, до якого, з причини моторошної атмосфери, заборонено заходити з дітьми. Братів зустріла сумна слава «відлюдників Гарлему» [5, р. 280]. Героїв у романі Е. Л. Доктороу зображено як ексцентриків, але з великим співчуттям. Американський критик Майкл Дірде пише про братів: «Вони, здається, є символами як американського матеріалізму, так і американської самотності. Згадуються одинаки Мелвілла, всі покинуті чоловіки та пригнічені жінки з картин Едварда Хоппера» [1, р. 3].

Як висновок, в сюжетній матриці роману простежується мотив відчуження, зображене душевне та фізичне самовигнання головних героїв, передає дух ізолюваної в собі цивілізації. Образам притаманний психологічний стан неприйняття суспільства, маргінальність, відсторонення від світу. Складний і суперечливий духовний світ особистості героїв-маргіналів зображуються в стані напруженої боротьби з оточуючою дійсністю, яка спричиняє в кінці їхню загибель.

Література

1. Alterman E. How E. L. Doctorow Does It / E. Alterman // Daily Beast. – 2009. – September 6. – P. 3 – 4.

2. Doctorow E. L. Homer and Langley / E. L. Doctorow. – N. Y. : Random House, 2009. – 224 p.
3. Oats J. C. Love and Squalor / J. C. Oats // The New Yorker. – 2009. – September 7. – P. 80.
4. Schillinger L. The odd couple / L. Schillinger // New York Times. – 2009. – September 8. – P. 7.
5. Захарова Е. По материалам зарубежной прессы / Е. Захарова, И. Мокин, Л. Хесед // Иностранная литература. – 2010. – № 2. – С. 280 – 286.
6. Маргінал політичний // Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І.О. Поліщук та ін.– Х.: Право, 2015.– 434 с.

УДК 804.0:84.025:804.314

ПРО СТУПІНЬ АСИМІЛЯЦІЇ ЗАПОЗИЧЕНЬ ІЗ ГЕРМАНСЬКИХ МОВ ДО ФРАНЦУЗЬКОЇ БУДІВЕЛЬНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Кузнецова Ю.І.

к. філол. н., доцент кафедри іноземної філології та перекладу

Полтавського національного технічного
університету імені Юрія Кондратюка

Бабаш Л.В.

викладач кафедри іноземної філології та перекладу

Полтавського національного технічного
університету імені Юрія Кондратюка

Збагачення і оновлення лексики будь-якої мови відбувається як за рахунок власно словотвірних або семантичних процесів, так і шляхом іншомовних запозичень.

Є чимало робіт, присвячених різним аспектам запозиченої лексики, проте не існує окремих досліджень іншомовних запозичень у сфері французької будівельної термінології (БТ). Метою нашого дослідження є визначення ступеню освоєння фонетико-графічної форми запозичень із германських мов та їх “натуралізації”, зміни змістовного характеру в бік розширення або звуження семантики запозичення порівняно з мовою-донором.

У корпусі проаналізованих нами запозичень (170 ЛО), які з’являються значне місце (47%) належить термінам, що прийшли до французької БТ із германських мов, тобто з англійської, німецької, голландської. Найчисленнішими є запозичення з британської та американської англійської мов (62,5 % від загальної кількості запозичених германізмів).

Інтегрування термінів-запозичень до французької БТ здійснюється на:

- фонетичному рівні, в тому числі із збереженням графічної форми оригіналу, крім наголосу;
- морфолого-лексичному. На цьому рівні запозичення приймає французькі граматичні ознаки (категорію рода, числа: *le wagon – les wagons*), подекуди дієслівні закінчення (*riper – з гол.*), входить до французьких словотвірних ланцюгів: *drague* □ *dragner* □ *dragage*;
- лексико-синтаксичному.

Лексична асиміляція супроводжується калькуванням, під час якого відтворення структури іноземного слова ведеться засобами рідної мови.

На певній стадії існування в мові, в синхронному плані, запозичення, в залежності від рівня їх інтеграції до мови, виявляють деякі нюанси щодо їх фонетичного та графічного вигляду, граматичних ознак, семантики. Звичайно вирізняють 2-3 категорії запозичень: 1) цілком натуралізовані слова; 2) ксенізми, тобто слова, які відчуються як іншомовні; або: 1) запозичення засвоєні повністю; 2) частково асимільовані; 3) незасвоєні.

Запозичені германізми поділяємо на дві групи: повністю інтегровані (I) – 79,9%; частково інтегровані (II) – 20,1% терміни.

Ознакою термінів I групи є висока асиміляція на фонетичному, графічному, морфолого-лексичному і семантичному рівнях, при якій ЛО не відчувається генетично чужорідною: *brique, digue, bretelle, sonde*, і т. д. До термінів II групи відносимо терміни, які посідають фонетичними і графічними маркерами, що дозволяють відчувати ці ЛО, як запозичення. Це в основному стосується англо-американізмів, для яких такими маркерами є якісно новий для французької мови звук [ŋ]: *parking [parkiŋ]*; та поява нових діграм *ck, ng, sh, oo th, ow, ee* та ін: *bedrock, show-room, bow-window*.

Частково інтегровані запозичення подекуди вимагають додаткової семантизації, оскільки позначають реалії, не притаманні країні мови-рецептора або ступінь їх асиміляції на даному етапі не є достатнім.

Існування запозиченої ЛО в умовах іншої мовленнєвої практики призводить не лише до зовнішніх (фонетичних, структурних) змін запозичення, але й до семантичної еволюції, яка зумовлена як екстралінгвістичними причинами, так і інтралінгвістичними – наявністю таких явищ, як полісемія, метафоризація, метонімізація. В процесі своєї інтеграції до мови-рецептора зміст запозичення піддається розширенню, звуженню, семантичним зсувам. Зміни значень залежать як від давності функціонування запозичень у французькій мові, так і від їх функціонального навантаження [1].

Будівельним термінам-запозиченням властиві всі вказані вище типи семантичних змін, але на їх семантичну еволюцію впливає також факт входження до терміносистеми будівництва та архітектури. Розширення або звуження семантичного обсягу в межах термінологічної лексики відбувається у сфері суто будівельних реалій.

Значна частина запозичених термінів виявляє схильність до збереження основного семантичного обсягу – 59%. Розширення семантичного обсягу вдалося виявити у 14,8% запозичених термінів. До розширення змісту запозичених термінів причетні також такі семантичні процеси, як метафора та метонімія. Такі ЛО, як *bretelle* (з нім.), *godet, bague* (з гол.) одержали

термінологічні значення, відсутні в мові-донорі на час здійснення запозичення, саме завдяки метафоричному перенесенню.

Звуження семантичного обсягу виявлено у 6% термінів – запозичення відбувається за окремими ЛСВ, а не за всією сукупністю.

Отже, результати аналізу демонструють проходження асиміляції германізмів на фонетичному, морфолого-лексичному та синтаксично-лексичному рівнях. Більшість германізмів є повністю інтегрованими (79,9%), частково інтегровані складають 20,1%. З боку семантики германізмам властиве збереження основного семантичного обсягу, розширення, звуження і модифікація змісту внаслідок семантичного зсуву.

Література

1. Федченко Е.Д. Фонетико-графические и семантические особенности англицизмов в современном французском языке : Автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.05 «Романские языки» / Е.Д.Федченко. – Киев, 1990. – 24 с.

УДК 161.2=811.111

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ НАЗВИ ПРОЕКТУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ № 7163 ЗАСОБАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Маркелова А.А.

старший викладач

відділу мовної підготовки

Національної академії прокуратури України

Перекладна ланка правових документів, зокрема проектів законів та законів, постає не лише інтегральною складовою цільового жанру юридичної

літератури, але й невід'ємною гранню професійного документального обміну різних країн, а разом з тим – і важливим штрихом чи навіть центральною рисою у створенні якісного вузькоспеціалізованого правового корпусу. **Мета** наукової розвідки полягає у практичному перекладацькому аналізі специфіки проекту закону на прикладі проекту Закону № 7163 [5] про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях (дата реєстрації: від 04.10.2017). З огляду на зазначену тему, важливим видається ознайомлення з теоретичним доробком таких вітчизняних дослідників-лінгвістів як Л. Л. Славова, І. С. Алексєєва, А. Паршин, В. Провоторов, В. І. Карабан, Г. Е. Мірам, Л. М. Черноватий та інші, у якому вони вказують на винятковість ролі перекладацького аналізу під час роботи з правовими документами. Перекладаючи проект закону, перекладачу слід чітко усвідомлювати сферу застосування правового документу, над яким він працює. Відтворюючи текст проекту закону засобами цільової мови, перекладач апріорі засвідчує вірність перекладу тексту з української мови на англійську, а також посвідчує його правильність і достовірність, адже він / вона усвідомлює, що право законодавчої ініціативи згідно статті № 93 Конституції України у Верховній Раді мають: Президент України, народний депутат України, Кабінет Міністрів України та Національний банк України [1]. Переклад проекту закону може бути і не засвідченим нотаріально, у такому разі, для того, щоб переклад правового документа отримав статус офіційного, і, відповідно, міг бути використаним у роботі – заінтересована особа за власним усним зверненням, а також за клопотанням заінтересованої особи при вчиненні іншої нотаріальної дії, звертається до нотаріуса з метою засвідчення вірності правового документа. Таким чином, сфера застосування перекладу проекту Закону України, здійсненого на англійську мову – стосується визначення особливостей державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово

окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, а також усіх заінтересованих осіб.

Відтворюючи назву проекту закону, перекладачу слід послуговуватись методом дослівного перекладу, підбираючи рівноцінні за ступенем адекватності відповідники. Назву проекту Закону про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях слід відтворити уникаючи генералізації значень чи уточнень. Проект закону має усталений відповідник *draft law*, після якого використовується прийменник *on*. Відтак, розглянемо можливі варіанти відтворення назви проекту Закону. Перекладач посольства України в Румунії пропонує такий варіант перекладу: *On the peculiarities of State policy on ensuring Ukraine's State sovereignty over temporarily occupied territories in Donetsk and Luhansk regions* [2]. На нашу думку, запропонований варіант перекладу, у порівнянні з наступними, є оптимальним, перш за все за рахунок герундію *on ensuring*, і присвійного відмінку в іменникові кластерівській конструкції *Ukraine's State sovereignty*.

Перекладач української мультимедійної платформи Укрінформ усі іменники та іменникові сполучення виділяє на письмі великою літерою: *On the Peculiarities of the State Policy on Ensuring Ukraine's State Sovereignty over Temporarily Occupied Territories in Donetsk and Luhansk Regions* [3]. Перекладачка новинного порталу “Euromaidanpress” Аля Шандра послуговується невдалим контекстуальним відповідником, який є стилістично обмеженим: *restoration* – відновлення. Дане перекладацьке рішення призводить до надлишкових конотацій та подальшого метафоричного переосмислення назви проекту закону. Погляньмо на варіант перекладу: *On the peculiarities of state policy on the restoration of the state sovereignty of Ukraine over the temporarily occupied territory of the Donetsk and Luhansk regions of Ukraine* [4].

Більш того, перекладацька тактика, яка полягає у поєднанні прийомів дослівного перекладу та підбору точних еквівалентів виявилася досить вдалою,

адже перекладачка уникає нагромадження мовних засобів у перекладі і не вдається до перекладацької інтерпретації термінів, водночас вдало послуговуючись точними юридичними еквівалентами англійської мови.

Література

1. Стаття 93 в редакції Закону № 742-VII від 21.02.2014 / Конституція України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page>. – (дата звернення: 03.04.2018).

2. On the Law of Ukraine “On the peculiarities of State policy on ensuring Ukraine’s State sovereignty over temporarily occupied territories in Donetsk and Luhansk regions” / Новини закордонних дипустанов України // Міністерство закордонних справ України. URL: <http://mfa.gov.ua/ua/news-feeds/foreign-offices-news/62541-on-the-law-of-ukraine-on-the-peculiarities-of-state-policy-on-ensuring-ukraines-state-sovereignty-over-temporarily-occupied-territories-in-donetsk-and-luhansk-regions>. – (дата звернення: 04.04.2018).

3. Law of Ukraine “On the Peculiarities of the State Policy on Ensuring Ukraine's State Sovereignty over Temporarily Occupied Territories in Donetsk and Luhansk Regions” comes into force today / Ukrainian multimedia platform for broadcasting. URL: https://www.ukrinform.net/rubric-rss_ticker/2409826-law-of-ukraine-on-the-peculiarities-of-the-state-policy-on-ensuring-ukraines-state-sovereignty-over-temporarily-occupied-territories-in-donetsk-and-luhansk-regions-comes-into-force-today.html. – (дата звернення: 03.04.2018).

4. Ukraine’s draft law on reintegrating Donbas finally says it’s under Russian occupation / Euromaidanpress. URL: <http://euromaidanpress.com/2017/07/13/ukraine-presents-draft-bill-on-reintegrating-donbas/>. – (дата звернення: 03.04.2018).

5. Проект Закону про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в

Донецькій та Луганській областях № 7163 від 04.10.2017. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62638. – (дата звернення: 04.04.2018).

УДК 811.112.2'27

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ WILLKOMMENSKULTUR В НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ВІРТУАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ

Міхіденко К.О.

асистент кафедри германської філології та перекладу

Київського національного університету

імені Тараса Шевченка

Ми живемо в світі образів і організуємо знання про реальність відповідно до сприйняття цих образів. У процесі осягнення свого оточення ми набагато частіше спираємось саме на чуттєве пізнання. Відтак, на етапі сучасних наукових досліджень когнітивної сфери нерідко говориться про "конструювання" радше, ніж про "відображення світу", а також про перекодування реальності у ментальній сфері окремого індивіда в результаті створення ментальних образів – концептів, які здатні видозмінюватися у ході набуття нового досвіду [див.: 1, с. 19; 2, с.43].

Серед широкого ряду дослідників, які присвятили свої наукові праці висвітленню питань когнітивного аспекту комунікативної взаємодії, можна назвати, зокрема, таких науковців, як А. Д. Бєлова, С. А. Жаботинська, А. П. Мартинюк, Дж. Лакофф, Р. Н. Шеппард, М. Шварц та інших.

Залежно від різних напрямів когнітивних досліджень, в аналізі концепту на перший план висуваються різні характеристики цього феномену ментальної системи та відстоюються різні точки зору щодо методик дослідження концепту. Однак для всіх напрямів спільним є погляд на *концепт* як на *одиночку*

структурованого знання індивіда про світ, яка репрезентована мовними одиницями і насичена соціокультурною фоною інформацією. [2, с. 37-39; 2, с. 29-38]. Ці від початку соціально детерміновані образи відображають не лише світогляд, притаманний членам певного соціуму, але й актуальні для них життєві реалії.

Так, у сучасних геополітичних умовах актуальним концептом німецькомовного міжкультурного дискурсу стає концепт WILLKOMMENSKULTUR. Доказом цьому є перманентне використання цього поняття у ЗМІ та політичних промовах і, зрештою, обрання слова "Willkommenskultur" в Австрії словом року у 2015 р..

Починаючи з 90-х років за допомогою концепту WILLKOMMENSKULTUR німецькомовне суспільство позиціонує себе як толерантне мультикультурне суспільство з рівним можливостями для всіх етнічних та соціальних груп. Німецьке державне відомство у справах міграції та біженців визначає поняття ""Культура гостинності" як визнання та прийняття у суспільстві людей, які приїхали до Німеччини [3].

Поняттєве поле концепту складають поняття *Anerkennung*, *Toleranz*, *Inklusion*, *Multikulturalität*, *Vielfalt*, *Freundlichkeit*, *Gastfreundlichkeit*, тощо. Крім того, культура визнання передбачає відмову від поняття *Ausländer* (іноземець) і використання замість нього поняття *Neu-Zugewanderte* (особи, які щойно приїхали), усуваючи таким чином підтекст відокремлення від решти суспільства.

Однак, з другого боку, така політика рівних можливостей та визнання, що впроваджується на офіційному рівні не завжди може бути втілена у реальному житті. Так, зіткнення іноді абсолютно протилежних культурних цінностей та світоглядних аспектів і вимушене співіснування нерідко стає причиною незадоволення та конфліктів між "приймаючою стороною" та "гостями".

Відбувається переосмислення первинного виключно позитивного змісту концепту WILLKOMMENSKULTUR, який відтепер набуває нових поняттєвих ознак з негативною конотацією. Так, гостинність (*Gastfreundlichkeit*)

переосмислюється як утискання культури-господаря (*Einschränkung, Unterdrückung*); прагнення зберегти культурні особливості всіх етнічних меншин – як небажане втручання та навіть загарбування (*Invasion, Islamisierung*). Негативного трактування набувають і поняття *толерантність* та *визнання* як слабкості та нездатності захистити власні норми та принципи:

При позначенні іноземців застосовуються поняття, що підкреслюють їх відокремленість від решти суспільства (*Muslime, Willkommenskinder*) і їх роль гостей, які все ж не мають тих самих прав, що і господарі (*Gäste, Neuankömmlinge*). До поняттєвого поля концепту WILLKOMMENSKULTUR додаються нові поняттєві елементи (*Einwanderungsflut, unkontrollierte Flüchtlings-, und Einwanderungspolitik, Weltfremdheit, Toleranz bis zur Selbstaufgabe, politische Arroganz und Ignoranz*). Цей новий негативний контекст відображає конфліктну природу ідеалізованого позитивного тлумачення концепту WILLKOMMENSKULTUR.

Таким чином, на прикладі концепту WILLKOMMENSKULTUR можна спостерігати динамічну природу ментальних структур та образів, що виникають як продукт осмислення та переосмислення реальності. Так, на фоні сучасних соціально-політичних процесів концепт WILLKOMMENSKULTUR переосмислюється і відображає не лише світогляд та спосіб мислення мовців, але й конфліктні питання та нагальні проблеми у суспільстві.

Література

1. Каменская О. Л. Текст и коммуникация / О. Л. Каменская – М. Высшая школа, 1990. – 152 с.
2. Nonhoff M. Diskurs. Radikale Demokratie. Hegemonie. Zum Politischen Denken von Ernesto Laclau und Chantal Mouffe / M. Nonhoff - transcript Verlag Bielefeld, 2007. – 250 с.
3. Bundesamt für Migration und Flüchtlinge: Willkommens- und Anerkennungskultur [Ел. ресурс], BAMF, 2013. – Режим доступу:

УДК 811.133.1'37-112

ЯВИЩЕ ЕНАНТІОСЕМІЇ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Ніколаєску Е.В.

аспірант,

Національна академія Служби безпеки України, Київ

Енантіосемія – лексико-семантичне явище, при якому одна полісемантична лексема має структурно протилежні семи. Вона проявляється в процесі мовлення на основі протиставлення, протилежності в рамках різних сем, семем, однак обов'язково повинна бути одна спільна сема, що свідчить про полісемію слова як от: *aucun* – 1) ніхто, ніщо; 2) хтось, будь-який, кожен.

Семеми, що утворюють енантіосемію бувають різні: одна вживається в наші дні, інша застаріла, тобто звузилася сфера вживання, або обидві семи активно використовуються в мові. Хоч, власне, енантіосемія вважається «анахронізмом», елементом давніх мов і, зокрема, французька мова запозичила це явище з латини.

Можна сказати, що енантіосемія порівняно недавно стала предметом лінгвосемантичних досліджень. Мовознавці звернули на неї увагу на початку ХІХ ст. Вперше це явище було описане В. І. Шерцлем у 1883 – 1884 рр. у праці «Про слова з протилежними значеннями (або про так звану енантіосемію)». Він дав і назву цьому явищу: від грец. «enantios» – протилежний і «setna» – знак. Пізніше, окремі аспекти цієї проблеми в різних лінгвокультурах у свій час вивчало багато науковців (К. Абель, В. М. Прохорова, Л. Ю. Безсонова, Л.А. Булаховський, В. С. Червоножка, Б. Т. Ганєєв, О. Д. Шмельов, й інші), однак і по-сьогодні вона потребує глибокого прискіпливого аналізу.

Як відомо, будь-яка мова вважається динамічною системою. Лексика є однією з найбільш рухливих областей мови, і функціонування мовної системи багато в чому пов'язане зі зникненням одних слів, появою інших, або зі зрушеннями в значенні самого слова. Французька мова теж є складною динамічною системою, що знаходиться в постійному розвитку, зокрема, їй притаманна здатність збагачувати свою лексику новою семантикою.

І хоч, як зазначалося вище, енантіосемія, за походженням, є явищем старим, успадкованим, сучасне французьке мовлення демонструє широкі можливості контекстуального збагачення в межах опозиції протилежності.

Як свідчить наш аналіз, енантіосемічних лексем, зафіксованих в словниках, небагато. Перш за все енантіосемія розвивається в слові, коли поряд із старою семантикою в ньому розвивається нова, протилежна. Вчений Шмельов Д. Н., вивчаючи значення енантіосемії, загострює увагу на тому, що друге значення іноді витісняє первинне, а іноді обидва значення рівнозначно співіснують. Такий історичний розвиток семантичної структури відбувався, наприклад, у наступних словах: *apparent* – 1) очевидний; 2) вигаданий; *attiédir* – 1) зігрівати; 2) охолоджувати; і, навіть, ідіомах: *soigner qn aux petits oignons* – 1) дбати про когось; 2) жорстоко поводитись з кимось.

Як свідчать приклади, часто денотативне значення залишається тим самим, а змінюється оцінна або емоційно-експресивна конотація.

Лексикологи розмежовують інгерентну (мовну, узуальну) енантіосемію, яка реалізується в поєднанні протилежних значень у слові і знаходить відображення в словниках, і адгерентну енантіосемію, яка не фіксується в словниках, проявляється в конситуативно обумовлених контрастних конотаціях і, як правило, супроводжується іронічною інтонацією.

Явище лексичної енантіосемії більш притаманне розмовному, художньому та публіцистичному стилям. Антонімічність значення енантіосемічної лексичної одиниці виражається за допомогою контексту, однак і знімається теж завдяки ньому. Часто коментар, ремарка, слова автора, що вводить пряму мову,

уточнюють значення слова, тож енантіосемія не є серйозною проблемою для комунікації, адже всі лексичні одиниці нейтралізуються мовною ситуацією, або контекстом: *Amène tes os !* – 1) йди-но сюди; 2) пішов геть, вали звідси.

Більшість дослідників вважає енантіосемію регулярним мовним явищем, стверджуючи, що це явище не вимирає, а навпаки нові приклади цього феномену постійно утворюються, про що свідчать сучасні європейські мови, у тому числі й французька.

Але існують й інші думки: деякі вчені вважають енантіосемію непродуктивним явищем, недоліком мови, з яким треба боротися, і: «чим давніша мова і примітивніший народ, тим частіше зустрічається це явище» [2, с. 259]. Стверджують також, що це явище непродуктивне у сучасній мові і служить головним чином своєрідним реліктом семантики давніх коренів. Зокрема В. І. Шерцль вказував на те, що цей феномен надзвичайно рідко зустрічається та гальмує мову на шляху її розвитку.

Чинниками появи енантіосемії вважають: мовну економію, асиметрію мовного знака, системні відношення в мові та дуалізм людського мислення.

На сьогодні немає єдності думок щодо визначення цього мовного явища: одні (Л. О. Новиков, А. П. Грищенко, М. І. Фомина, Р. О. Будагов, В.І. Кодухов) розглядають енантіосемію як *різновид антонімії*; другі (М.М. Шанський, Н.М. Бобух, В.М. Прохорова) кваліфікують це поняття як *різновид омонімії*, треті, зокрема академік В. В. Виноградов виділив слова з внутрішньою антонімією в окрему групу слів, назвавши їх *омо-антонімами* [1, с. 442 – 443]. Як *прояв полісемії* енантіосемію розглядають Ф. П. Філін, Г. В. Яцковська, Т. О. Федоренко, Ф. С. Бацевич, Т. А. Космеда, І. Пете, В. І. Шерцль, І. В. Смуцинська та більшість французьких дослідників.

Отже, на нашу думку, саме в такій площині доцільно розглядати це мовне явище у наш час.

Література

1. Смущинська І. В. Енантіосемія у сучасній французькій мові: основні проблеми / [І. В. Смущинська, О. О. Бойко] // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики, вип. 21. – К.: Логос, 2012. – С. 440 – 453.

2. Шерцль В. И. О словах с противоположными значениями (или о так называемой энантиосемии) / Викентий Иванович Шерцль // Хрестоматия по истории русского языкознания / под ред. Ф. П. Филина. – М.: Высшая школа, 1973. – С. 259 – 264.

УДК 821-1.1/7.09

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ОСНОВНІ ЗНАЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ БІБЛІЙНО-ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ СЕМАНТИКИ В «УКРАЇНСЬКИХ» ПОВІСТЯХ М. В. ГОГОЛЯ

Павельсва А.К.

к. філол. наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу

Полтавського національного технічного
університету імені Юрія Кондратюка

Оскільки боротьба героїв з нечистою силою є лейтмотивом збірок М. В. Гоголя «Вечори...» та «Миргород» фразеологічні одиниці (ФО), у складі яких є компонент «Бог»/«God» зустрічаються вдвічі рідше, ніж фрази демонологічної семантики – 70 раз проти 141.

Більшість фразеологізмів такого типу є загальноживаними та застосовуються у тексті в традиційних значеннях. Порівн.: «*царство ему небесное!*» [1, с. 33] – «*God rest his soul!*» // «не будет тебе Царствия Небесного, покамест ты будешь сидеть там на коне своем!» [1, с. 143] – «and as long as you sit there on your horse, there will be no *Kingdom of Heaven* for you!» – тут, відповідно, мова йде про побажання (у першому прикладі) та заборону (у

другому) пізнати вічне блаженство в раю, уготоване праведникам. Аналогічно, герої повістей нерідко вигукують «Боже сохрани!», виражаючи небажаність звершення чого-небудь чи хвилювання з приводу здійснення чогось. Порівн.: «Вот это *Боже сохрани!* – говорила Пульхерия Ивановна, крестясь» [1, с. 180] – «“*God preserve us from that!*” Pulkheria Ivanovna would say, crossing herself». Те ж саме значення мають й вигуки «*не доведи Господь*» (= «не приведи Господь») та «*пусть Бог милует кого-л. от чего-л.*». Порівн.: «Эх, *не доведи Господь* возглашать мне больше на крылосе аллилуйя, если бы...» [1, с. 37] – «Ah, *may God never grant me to sing “Alleluia” in the choir again if...*» // «*Пусть Бог милует нас от этого, дитя мое!*» [1, с. 129] – «*May God preserve us from that, my child!*».

Фразема «Слава Богу!» зустрічається у експресивних вигуках персонажів 10 разів, завжди – у значенні – дуже добре, цілком благополучно, в якості вираження відчуття радості, полегшення, задоволення і т.п. Порівн.: «*Слава Богу, ни в одном еще бесчестном деле не был*» [1, с. 119] – «*Thank God, I’ve never yet been part of any dishonorable thing*».

15 разів зустрічаються розмовно-експресивні ФО «Бог знает что» (у тому ж значенні, що й «чорт знает что» – неподобство, щось обурливе, нікуди це годиться тощо), порівн.: «*Бог знает что* говоришь ты, пан Данило!» [1, с. 121] – «*God knows what you’re saying, Master Danilo!*»; «Бог знает»/«Бог его знает» (= «чорт знает»/«чорт его знает» – як знати, невідомо, хто його знає, одному чорту відомо тощо); порівн.: «Отчего, что с ним сделалось, *Бог знает*» [1, с. 42] – «*What happened to him and why, God knows*» // «*Бог его знает, Пульхерия Ивановна, так, как будто немного живот болит*» [1, с. 180] – «*God knows, Pulkheria Ivanovna, feels like I’ve got a bit of a stomachache*»; «Бог знает куда» (= «чорт знает куда» – дуже далеко, за тридев’ять земель,); порівн.: «...что, кажется, унес бы ноги *Бог знает куда*» [1, с. 36] – «...you’d gladly let your legs carry you *God knows where*»; «Бог знает где» (= «чорт знает где» – простор. – не на дуже хорошому місці, на краю світа, чорті-де, чорт-зна де тощо), порівн.: «...не так, как иные бродяги таскаются *Бог знает где*, когда православные бьются насмерть» [1, с. 119] – «...not like some

vagabonds who drag about *God knows where* while Orthodox people are fighting to the death». Фраземи «Бог с вами»/«бог с ними», «теж повністю відповідають ФО «чорт знає»/«чорт с ними» (в заченні «як можна», тобто вираження незгоди, докору, подиву, незадоволення тощо). Порівн.: «*Бог с ними* тогда, с этими подарками!» [1, с. 36] – «*God be with them, these presents!*». Аналогічна ситуація склалася із ФО «бог принес» = «чорт принес». Порівн.: «Здорово, земляк, зачём тебя *Бог принес?*» [1, с. 105] – «*Greetings, landsman, what brings you here?*».

Цікаво, що Гоголь повсюдно використовує різні ФО з однаковим значенням. Порівн.: «Да чего, – вот *не люби Бог меня и Пречистая Дева!*» [1, с. 35] – «*What's more—may God and the most pure Virgin not love me!*» // «*Бог свидетель, я отрекаюсь от него, отрекаюсь от отца!*» [1, с. 126] – «*God is my witness, I renounce him, I renounce my father!*». Тут обидві фраземи мають однакові конотації: клянусь, побий мене грім, ось тобі хрест, бачить бог, їй-богу тощо. В точно такому ж контексті 16 разів зустрічається й фразеологізм «ей-богу». Порівн.: «Утонул! *ей-Богу*, утонул!» [1, с. 109] – «*He drowned! By God, he drowned!*» // «...то прибью, *ей-Богу*, прибью, старая колдунья!» [1, с. 150] – «*I'll beat you, by God, I'll beat you, you old witch!*».

Як відомо, автор «Вечорів...» та «Миргороду» писав гоголівською мовою, створивши власний стиль російської мови і прищепивши російській літературі смак до словотворчості. Мова часів М. В. Гоголя взагалі та її фразеологія зокрема не за всіма показниками збігаються з системою сучасної мови: деякі вирази застаріли, змінилося їх стилістичне забарвлення, кількість значень тощо. Крім того, письменник говорив мовою образів, суть яких не завжди могли з'ясувати навіть професійні критики, що вилилося у велику кількість індивідуально-авторських фразеологічних висловів, які інколи вимагають окремих пояснень.

Серед проаналізованих нами 436 фразеологізмів в «українських» повістях М. В. Гоголя трохи менше половини – 211 ФО, пов'язані з концептами «Бог» (70 од.) і «Чорт» (141 од.) та їх різноманітними варіаціями, оскільки демонологічні

мотиви та синтез християнсько-язичницьких мотивів займають важливе місце у ранніх творах письменника. Оскільки письменник був людиною віруючою і навіть релігійною, усі використані ним у своїх творах біблійно-євангельські фразеологізми відіграють особливу роль, адже автор вкладає їх у уста персонажів, не запламованих гріхом, які або не пов'язані взагалі з нечистою силою (пан Данило, пані Катерина, дід Фоми Григоровича і т.д.) або подолали її (Левко, Вакула), тож вони мають особливу конотацію і відіграють свою роль у характеристиці самих героїв повістей та описаних подій.

Література

1. Гоголь Н. В. Полное собрание сочинений в одном томе [Текст] / Н.В. Гоголь. – М. : АЛЬФА-КНИГА, 2009. – 1231 с.
2. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Очерки лингвистической теории перевода / Дополнения и комментарии Д. И. Ермоловича. – 3-е изд., стереотип. – М. : «Р. Валент», 2007. – 244 с.
3. Муренина, Е. К. К вопросу о современной рецепции Н. В. Гоголя [Текст] / Е. К. Муренина // Русская литература, 1998. – №4. – С. 212-221.
4. Попова, З. Д. Когнитивная лингвистика [Текст] / З. Д. Попова, И.А. Стернин. – М. : АСТ: Восток – Запад, 2007. – 314 с.

УДК 81'255.4:82-311.9

ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОВІСТІ РЕЯ БРЕДБЕРІ «МАРСІАНСЬКІ ХРОНІКИ»

Перова С.В.

к.п.н., доцент, завідувач кафедри
теорії та практики перекладу

ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)

Одним з критеріїв аналізу тексту оригіналу і тексту перекладу є критерій прагматичності. Прагматика фокусується на розмовних імплікатурах, що є процесом, в якому один говорить те, що має на увазі, а інший слухає і робить висновок. Прагматика вивчає ту мову, яку безпосередньо не промовляють. Замість цього мовець натякає на щось, а також пропонує значення, а слухач сприймає зміст посилання. У науковій перекладознавчій літературі прагматичний аспект трактується з різних точок зору: як проблема відтворення прагматичних значень слів оригіналу, як прагматичне завдання конкретного акту перекладу, як вимога прагматичної адаптації перекладу з метою забезпечення рівності комунікативного ефекту в тексті оригіналу і тексті перекладу.

У прагматиці художнього тексту передбачається, що він не відображає реальність, а творчо моделює її, створюючи в концептуальному просторі так званий «віртуальний образ світу», або, просто кажучи, вигаданий світ, по природі своїй не належить позатекстовій реальності.

Прагматичне ставлення рецептора до тексту залежить не тільки від прагматики тексту, а й від того, що собою являє цей рецептор, від його особистості, фонових знань, попереднього досвіду, психічного стану та інших особливостей. Аналіз прагматики тексту дає можливість лише приблизно передбачити потенційний комунікативний ефект тексту по відношенню до «типового» рецептора. Здійснення прагматичного впливу на одержувача інформації складає найважливішу частину будь-якої комунікації, в тому числі і міжмовної. Встановлення необхідного прагматичного ставлення рецептора перекладу до повідомлення, що передається, в значній мірі залежить від вибору перекладачем мовних засобів при створенні ним тексту перекладу. Вплив на хід і результат перекладацького процесу необхідності відтворити прагматичний потенціал оригіналу і прагнення забезпечити бажаний вплив на рецептора перекладу називається прагматичним аспектом або прагматикою перекладу. Відсутність у рецептора перекладу необхідних фонових знань викликає

необхідність внесення в текст перекладу відповідних доповнень і роз'яснень. Особливо часто цей прийом додавання використовується при перекладі оригінальних назв, географічних назв і найменувань різного роду культурно-побутових реалій.

Розглянемо прагматичні особливості науково-фантастичних текстів використовуючи переклад повісті Рея Бредбері «Марсіанські хроніки», виконаний Олександром Терехом. Цей переклад є прагматично адекватним, тобто текст має точну передачу форми та змісту оригіналу рівноцінними засобами. Адекватний переклад викликає у іншомовного отримувача реакцію, яка відповідає комунікативній установці відправника. Переклад О. Тереха семантично точно передає зміст оригінала і враховує його прагматичні компоненти, наприклад:

(1) *“Don't talk. I have some thing for you. Here. Take this key”.*

The captain flushed. “It's a great honor”

- Не розмовляйте. Я повинен вручити вам одну річ. Візьміть оцей ключ.

Капітан аж зашарівся від задоволення.

- Для мене це велика честь, - почав він.

(2) *The words passed among the people in the open, airing houses.*

Ці слова переходили з уст в уста.

Автор роману вдається до використання стилістичної фігури повторення, у такий спосіб акцентується увага читача на певних відрізках тексту та надається більша виразність тексту. Проілюструємо повне збереження зазначеної фігури у перекладі:

(3) ***“Them sign! Ho! How marvelous! Them, oh, them sign!”***

Tears sprang from his eyes. He slapped his knee and bent to let his laughter jerk out of his gaping mouth. He held himself up with the desk. “Them sign!”

–Ха-ха-ха! Їхні підписи! Це мені подобається! Щоб вони поставили свої підписи! – Він так реготав, що сльози виступили у нього на очах. Він ляпав себе

по коліну і аж лягав, знемагаючи від сміху. Нарешті йому вдалося стати на ноги, вчепитися руками за край столу. – **Свої підписи! – повторював він.**

Такий переклад можна вважати семантично точним, тому що майже не помітна прагматична адаптація.

(4) *The captain wrote his name. “Do you want my crew to sign also?”*

– **А члени команди? Їм теж треба поставити свої підписи?** – запитав капітан, підписуючи бланк.

Перекладач відтворює комунікативний ефект, закладений у мові оригіналу за допомогою лексичних засобів мови перекладу і завдяки цьому вплив тексту і реакція на текст залишається такою ж самою і як після прочитання уривку в оригіналі.

(5) *“Why don’t we use the ship chemical fire instead of that wood?”*

“Nevermind,” said Spender, not looking up.

– **Чому не взяти з корабля хімічного вогню, щоб не збирати цей хмиз?**

– **Хай собі горить,** – сказав Спендер, не відводячи голови.

Наведені приклади доводять, що прагматика перекладу охоплює проблему ставлення перекладача до своєї діяльності, його наміри, які він здійснює під час перекладу. При цьому задля досягнення адекватності тексту перекладу, щоб він мав такий самий вплив на читача, як і оригінал, перекладач може спрощувати, скорочувати, змінювати інформацію, свідомо відмовляючись від максимальної еквівалентності.

Література

1. Bradbury R. *The Martian Chronicles*. Doubleday&Co. GardenCity, CA, 1946. – 222 p.

2. Бредбері Р. Марсіанські хроніки : повість / Р. Бредбері ; пер. з англ. О. Тереха. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2015. – 392 с. – (Серія «Маєстат слова»).

**ІНТЕРМЕДІАЛЬНІСТЬ ЯК ОЗНАКА
СУЧАСНОГО ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ
ТА ЇЇ ЛІНГВАЛЬНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ**

Пешкова О.А.

Аспірант кафедри англійської філології
Запорізького національного університету

Мистецтво завжди слугувало джерелом натхнення. Існуюча думка «Що було, то й буде, і що робилося, буде робитись, і немає нічого нового під сонцем. Буває таке, про що говорять: «Дивись, це нове»; але це було вже у віках, що були перед нами» лише наголошує на тому, що щось досягнуте отримає певне переосмислення та стане джерелом походження щось нового. Взаємодія існуючого досвіду в мистецтві, та діалог видів мистецтва стають сьогодні не тільки підґрунтям для породження творчості, а й полем для вивчення певних тенденцій, течій і перспектив, пояснюючи **актуальність** нашого дослідження.

В межах нашого дослідження ми фокусуємо увагу на вивченні суміжності художньої літератури та результатів творчої художньої діяльності, які залучені в композиційну структуру художнього тексту. **Метою** нашої розвідки є дослідження художніх текстів, які відрізняються включенням будь-яких видів мистецтва до своєї структури. **Об'єктом** дослідження стають інтермедіальні прояви художнього тексту, а **предметом** виступають засоби мовлення мистецтва в різноманітних його проявах.

Художня література – вид мистецтва, який використовує в якості єдиного матеріалу слова і конструкції природної мови. Специфіка художньої літератури виявляється в зіставленні, з одного боку, з видами мистецтва, які використовують інший матеріал замість словесно-мовного [3].

Взаємодія, в яку вступають декілька видів мистецтва – література та будь-який інший вид мистецтва, досліджується в межах теорії інтермедіальності.

Інтермедіальність – це наявність в художньому творі таких образних структур, які укладають інформацію про інший вид мистецтва.

Створення нового мистецтва на основі вже існуючого – тенденція сучасного мистецтва, яка також простежується і в художньому тексті. Перший приклад цієї мистецької схильності – це текстовий фрагмент, обраний з роману Пітера Акройда «London: The Biography»: *Joshua Reynolds confessed that he borrowed a motif from a woodcut he had found pinned to a dead wall; Walter Scott studied stree literature, chapbooks and ballads to stimulate his interest in folk myth and history* [1, с. 175], де згадується Джошуа Рейнольдс – англійський живописець історичних полотен і портретист – чий роботи різноманітні за своєю внутрішньою характеристикою, позначені благородною простотою й піднесеністю композиції, та тонким ліризмом. Спостерігаємо авторське зізнання в позиченні мотивів, взятих з гравюри на дереві (*he borrowed a motif from a woodcut*); Вальтер Скотт – всесвітньо відомий британський письменник, поет, історик, збирач старожитностей для стимулювання власного інтересу у фольклористиці та історії надихався літературою (*studied street literature, chapbooks and ballads*), яка згодом стала основою для цілого етапу його творчості, присвяченого відтворенню атмосфери і колориту епохи.

Тема надихання мистецтва створенню нового мистецтва продовжується в романі Дена Брауна «Origin», де мова йде про штучний інтелект, який взмозі копіювати існуючі твори мистецтва, та породжувати нові: *Langdon spotted the brightly colore dpainting up ahead and instantly recognized the trademarks quiggles, primary colors, and playful lfloatingeye. Joan Miró<...>playful work, which felt like a cross between a child's coloring book and a surrealist stained-glass window<...> he stopped short, startled to see that the surface was utterly, smooth, with no visible brush-strokes. It's a reproduction. <...> I tried to mimic the style of Joan Miró* [3, с. 65]. На лінгвальному рівні автор підкреслює особливий стиль, притаманний творчості відомого живописця Жуана Міро (*instantly recognized the trademarks quiggles, primary colors, and playful floatin geye*), а також виокремлює риси

репродукції, створеною комп'ютером (*the surface was utterly, smooth, with no visible brush-strokes*). Крім того, автор робить наголос саме на сприйнятті картини (*felt like a cross sbetween a child's coloring book and a surrealist stained-glass window*), та увага приділяється ефекту, який вона виробляє глядача *he stopped short, startled to see* – з підбору слів (*he stopped short, startled*) розуміємо, що відповідність між оригіналом та копією була неймовірна і знавця мистецтва вона приголомшила.

Проте, незважаючи на динамічну тенденцію залучення штучного інтелекту до створення об'єктів мистецтва, питання про авторський внесок залишається відкритим до сьогодні. *Langdon had recently read about Edmond's growing excitement for teaching computers to create algorithmic art– that is, art generated by highly complex computer programs. It raised an uncomfortable question: when a computer creates art, who is the artist – the computer or the programmer?* [3, с. 66]

Багатий мистецький доробок отримує фундаментальний характер, не лише завдяки реалізації одного витвору мистецтва на основі іншого, але і через відображення взаємодії мистецтв в рамках художнього тексту. Інтермедіальність передбачає організацію тексту за допомогою взаємодії різних видів мистецтв, в роботу включаються різні семіотичні ряди. Тому в системі інтермедіальних стосунків, як правило, спочатку здійснюється переведення одного художнього коду в інший, а потім відбувається взаємодія, але не на семіотичному, а на смисловому рівні. Так, включення елементів інших видів мистецтв в нехарактерний для них вербальний ряд значно модифікує сам принцип взаємодії мистецтв.

Література

1. Ackroyd P. London : the biography. New York : Anchor books a division of Random House, Inc., 2003. 848 p.
2. Brown D. Origin. New York:Doubleday Books, 2017. 463 p.
3. Encyclopaedia Britannica.URL:<https://www.britannica.com/> (дата звернення: 23.03.2018)

УДК 378

КОМП'ЮТЕРНА ГРАМОТНІСТЬ, ЯК КРИТЕРІЙ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТА З АНГЛІСЬКОЇ МОВИ У ХХІ ст.

Покотило П.Г.

викладач кафедри ділової іноземної мови
Національного університету харчових технологій, м. Київ

Підготовка спеціаліста з іноземної філології у наш час потребує використання сучасного демократичного європейського досвіду. Новітні засоби навчання вимагають впровадження комп'ютерних технологій. Розмаїття нових навчальних засобів вивчалось різними вченими. Питаннями застосування комп'ютерних технологій у процесі навчання займалися: І. З. Адамова, Д. Матат та ін., використання інтернет технологій розглядали: К. Л. Багрій, В. Биков та ін., питанням впровадженням хмарних технологій займався В. Биков, питання розвитку компетенцій для навчання української мови з використанням мультимедійних засобів розробляли такі вчені, як: Т. Котик, Н. О. Гимер та ін.

У зв'язку з рекомендаціями європейського парламенту щодо програм освіти для громадян протягом життя важливим для подальшого розвитку індивідуальностей, підвищенням рівня спеціалістів на ринку праці є розвиток навичок, знань і компетенцій [1]. Використання новітніх технологій може покращити або актуалізувати нові та старі компетенції, поглибити чи оновити мовні знання та надати можливість практики старих і нових навичок та вмінь. Надзвичайно важливим вбачається визначення наповнення терміна комп'ютерна грамотність, що сприятиме оптимізації процесу навчання, підвищенню рівня підготовки спеціалістів з англійської мови. Використання новітніх технологій дозволить також ввести ігровий елемент у навчання і підвищити мотивацію. Гра є невід'ємною частиною людського життя, суспільства та людства у цілому [4]. В

майбутньому може відбутися інтегрування новітніх технологій в університетське життя чи навчальні процеси з використанням, наприклад, хмарних технологій [2] дозволить поєднати процеси на всіх рівнях навчання. Доведено, що використання мультимедійних засобів, наприклад, покращує вивчення рідної мови [3].

Подальше дослідження та уточнення змістового наповнення терміна комп'ютерна грамотність дозволить визначити основні складові терміна, що надасть можливість у подальшому сформулювати чіткі вимоги до комп'ютерної грамотності спеціаліста-філолога з англійської мови, та виокремити релевантні моменти у використанні європейського досвіду при підготовці іншомовних спеціалістів.

Література

1. RECOMMENDATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning. Source: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32008H0506%2801%>

2. Биков В. Хмарні технології як імператив модернізації освітньо-наукового середовища вищого навчального закладу [Електронний ресурс] / В. Биков, М. Шишкіна // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2016. – № 4. – С. 55-70.

3. Гимер Н. О. Застосування мультимедійних технологій у вивченні української мови за професійним спрямуванням [Електронний ресурс] / Н. О. Гимер // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови. – 2014. – Вип. 11. – С. 168-171.

4. Хейзинга Й. Homo Ludens; Статьи по истории культуры. / Пер. с гол. Д. В. Сильвестрова – М. : Прогресс – Традиция, 1997. – 416 с.

УДК 811.111

ВЖИВАННЯ МЕТАФОР В ЕКОНОМІЧНОМУ ДИСКУРСІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Ситник О.І.

викладач англійської мови

Полтавського національного технічного
університету імені Юрія Кондратюка

Скирта С.Д.

вчитель англійської мови

Комунального закладу

«Полтавська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5

Полтавської міської ради Полтавської області»

Метафора належить до найпоширеніших тропів та засобів творення мови, який відображає світосприйняття людини та стан суспільства, а також процеси, що в ньому відбуваються. До метафори виявляється значний теоретичний інтерес, оскільки це один з основних способів пізнання реальності шляхом перенесення понять з однієї сфери в іншу: від конкретно-чуттєвої до абстрактної, від матеріальної до духовної.

Велика кількість метафор створюється у таких сферах функціонування мови як політика та економіка. Економічний дискурс характеризується своєю специфічною лексикою, від нього вимагається лаконічний, але місткий та образний текст. Роль метафори в економічних текстах зростає, оскільки завдяки використанню метафор досягається змістовна та емоційна єдність тексту. Метою нашого дослідження є: дослідити функціональні особливості метафори сучасного економічного дискурсу, встановити, яким чином вона надає емоційного забарвлення тексту, впливаючи на процес нашого підсвідомого

сприйняття інформації, описати механізм метафоричного відображення на основі англомовного економічного тексту.

Ми розглянули найпоширеніші метафори економічного дискурсу та згрупували їх відповідно до джерела їх кореляції та виокремили такі основні групи когнітивного співвіднесення: здоров'я та захворювання. Розглянемо найбільш яскраві приклади детально.

Якщо людина, організація або країна фінансово **healthy**, це означає, що у них достатньо коштів для задоволення своїх потреб [1].

Tom resigned, but with a very healthy bank account in his name he didn't worry too much about the future. *Том вийшов у відставку, але, маючи дуже солідний банківський рахунок, він не дуже хвилювався про своє майбутнє.*

China's economy has shown healthy growth in the first half of this year. *Економіка Китаю продемонструвала значне зростання за це півріччя.*

The conservatives believe that lower taxes create a healthier economy and more growth. *Консерватори вірять в те, що зниження податків призводить до оздоровлення економіки та її зростання.*

Коли говорять, що у когось **healthy profits**, то мають на увазі, що він може розраховатися за всі витрати і у нього ще залишиться значна сума грошей [1].

... the band bought back their publishing rights , and sold them on to EMI for a healthy profit. ... *група викупила свої видавничі права і продала їх EMI з хорошим прибутком.*

Unhealthy (нездорова) фінансова ситуація передбачає, що люди втрачають свої гроші, а бізнес стає некерованим [1].

The enforced redundancy of skilled and experienced workers is a clear sign of an unhealthy economy. *Вимушені скорочення кваліфікованих та досвідчених робітників – це ознака нездорової економіки.*

Ailing (нездорова) організація або суспільство мають багато проблем, перш за все фінансових, і не очікується, що ситуація стане кращою.

Observers here believe that the greatest difficulty before him is the ailing

economy of the country. *Оглядачі вважають, що найбільша проблема, яка стоїть перед ним, це – нездорова економіка країни.*

Також часто зустрічається метафора зі словом **sick** (хворий), коли говорять про фінансові проблеми.

The fact is that sick companies can't afford to do this. *Справа в тому, що збиткові компанії не можуть дозволити собі зробити це.*

Слово **fatal** (смертельний) часто вживається в якості метафори для опису чого-небудь дуже серйозного, що має негативні наслідки, наприклад, закриття фірми [1].

These firms are already suffering from the US recession and a further hike in duty could be a fatal blow. *Ці фірми вже страждають від кризи в США, і подальше підвищення податків може бути смертельним ударом для них.*

Інколи журналісти вживають слово **pain**, коли йде мова про економічні труднощі, особливо коли бажають підкреслити, що постраждає багато людей.

The recession is causing too much pain and wrecking too many lives. *Криза несе дуже багато труднощів та губить так багато людей.*

Таким чином, за концептуальним підходом Дж. Лакоффа та М. Джонсона, ми виокремили концептуальну метафору *економіка – це людський організм*, що є підґрунтям для співвіднесення понять *health* та *economy*. Такі поняття як *health, recovery, death, strong, sick*, що є джерелом метафоризації, дуже часто зустрічаються дуже часто зустрічаються поряд із абстрактними економічними процесами, допомагаючи реципієнту легко абсорбувати їх стан чи перебіг на основі підсвідомого виникнення відповідних корелятивних зв'язків. Їх колоритність викликає не тільки емоційний відгук на об'єктивну інформацію, а й керує процесом її суб'єктивного сприйняття.

Література

1. Дейнан Э. Метафоры: Справочник по английскому языку / Элис Дейнан; пер. с англ. С.Г. Томахина. – Москва: ООО «Издательство Астрель»: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 251с.

2. Лакофф Дж. Метафоры, которыми мы живем / Дж. Лакофф, М. Джонсон; пер. с англ. А.Н. Баранова, А.В. Морозовой; под ред. и с предисл. А.Н. Баранова. – М.: Едиториал УРСС, 2004. – 256 с.

УДК 81'33-114

CONCEPTUAL SPACE OF SCREENPLAYS IN CORPUS ANALYSIS

Tkachyk Olena

PhD, Associate professor,

Department of Theory, Practice and Translation of the English Language

NTUU «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

Cognitive-oriented methodology interprets language as an essential part of the human conceptual system. The study of concepts, which are multilayer structures, implies the shifting to the wide complex of knowledge-oriented disciplines. Integrity of methods elaborated in various disciplines and variety of models to represent complexity of systems is promoted by a new interdisciplinary approach to the study of language – Linguistic Synergetics.

Methods of Corpus Linguistics offer a perfect tool for analysis of that part of multilayer conceptual structures which is verbalised through oral or written language signs.

Screenplays represent a specific form of a creolized text. They are created with the help of linguistic signs in written form, manifested in a movie through video material, also include speech and music elements and thus, provide a link between three semiotic systems. Combination of different linguistic and extralinguistic codes in films contributes to creation of multilayer concepts which include language, visual and audio images.

Though with the help of verbal element information may be actualized explicitly, symbolic features are also introduced using visual representation. Audial information,

for its part, may provide implications concerning the development of events in a given work or influence the viewers' emotions in the way, intended by the film creators.

Conceptual data presented in films via different semiotic codes constitute a challenge to go beyond traditional approach of analyzing written texts and requires extension to audio and visual part of information representation.

In this research concepts are regarded as convex regions of a conceptual space. The approach of describing concepts as convex regions of conceptual spaces is based on the prototype theory of categorization developed by Rosch and her collaborators (Rosch 1975, 1978, Mervis and Rosch 1981). The main idea of this theory is that within a category of objects some members are seen to be more representative of the category than others.

Conceptual space of films by Quentin Tarantino carries conceptual picture of the world of their creators. Reflecting post modernistic tendencies of cultural development Tarantino uses depiction of life of minorities, violence and blood scenes as a method of influencing the audience.

Central concepts presented in Tarantino's works are examined within methodology of corpus linguistics with the help of corpus manager AntConc. The research was carried out on the corpus created from 22 Tarantino's screenplays namely *Deadpool*, *Titanic*, *Sweeny Todd: The Demon Barber of Fleet Street*, *Inglourious Basterds*, *Kubo and the Two Strings*, *Kill Bill Vol. 1+2*, *The Departed*, *The Neon Demon*, *Pulp Fiction*, *Big Lebowski*, *Django Unchained*, *Die Hard*, *Death Proof*, *Inception*, *Unforgiven*, *Lord of the Rings (Fellowship of the Ring)*, *Psycho*, *The Other Boleyn Girl*, *Shrek*, *Hateful Eight*, *Reservoir Dogs*, *Jackie Brown*.

Type-token ratio shows dependency of vocabulary abundance on the number of dialogues in a screenplay. Keywords, frequency and distribution of certain notional lexical units in comparison to their percentage usage in referential general corpora BNC and Brown Corpus let single out concepts which are typical and most essential for his works. Such lexemes as *don't*, *get*, *go*, *got*, *looks*, *gonna*, *car*, *dead* serve to verbalize the category ACTION; *door*, *room*, *table* – can be unified under the category

INTERIOR and *big, young, blonde, pretty* belong to the category INFLUENCE. These results show high concentration of action and change of state indicators; place of action often refers to some closed space of premises, and one of central topics for Tarantino's screenplays is shown to be power and influence.

Well-designed dialogues, ideological provocations, intertextuality and non-linear storyline are those characteristics of Tarantino's films which let us unmistakably identify his idiosyncrasy.

References

1. Mervis C. and Rosch E. (1981): Categorization of natural objects. *Annual Review of Psychology* 32, p.p.89–115.
2. Rosch E. (1975): Cognitive representations of semantic categories. *Journal of Experimental Psychology: General* 104, p.p.192–233.
3. Rosch E. (1978): Prototype classification and logical classification: the two systems. In *New Trends in Cognitive Representation: Challenges to Piaget's Theory*, ed. by E. Scholnik, Lawrence Erlbaum, Hillsdale, pp. 73–86.

УДК 811.112.2

МОДАЛЬНІ КОНСТРУКЦІЇ ІЗ ЗНАЧЕННЯМ ПРИПУЩЕННЯ У ДИСКУРСНОМУ СЕГМЕНТІ РОЗДУМУ

Шенько М.М.

асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Міркування як форма логічного мислення виражає хід думок, які спрямовані на виявлення індуктивним та дедуктивними шляхами причин та наслідків, які пов'язані з об'єктом пізнання, з метою отримання відповіді на поставлене

питання у формі обґрунтованого висновку. Тобто міркування має місце там, де встановлюється каузальний зв'язок, як між явищами оточуючого і внутрішнього світу людини, які є об'єктом пізнання, так і між думками про ці явища.

При формуванні художнього образу, завданням автора є його відтворення у формі конкретної сутності та виявлення його особистісного змісту, тобто автор вдається до індивідуалізації, типізації та «згущення» уявлень про об'єкт пізнання. Соціально та індивідуально обумовлена ціннісна орієнтація суб'єкта художнього пізнання надає естетичної значущості явищам об'єктивної реальності і тим самим утворює в свідомості митця вторинний за відношенням до реальної дійсності художній світ, який він відтворює в літературному тексті. Автор не декларує свою художню ідею у відкритому вигляді, а кодує її в художніх образах, сюжеті та інших елементах художнього тексту. А читач / адресат, сприймаючи текст, декодує цей вторинний за відношенням до мовного літературно-художній код. При цьому читач переживає сюжетні події «зсередини», разом з персонажами, тобто духовно-практично засвоює чуттєво-емоційний досвід, втілений у тому чи іншому літературному творі. Особливості функціонування та структурно-семантичні властивості міркування із суб'єктивно-модальними компонентами у художньому тексті обумовлені емоційно-естетичним типом пізнання.

За змістовим наповненням роздум носить позачасовий, глобальний та узагальнений характер. Він відображає авторську точку зору, втілену в форму авторського мовлення. У прозовому тексті вона актуалізується в авторських відступах, зауваженнях, коментарях щодо зображених подій, вчинків персонажів тощо [1., с. 172].

Суб'єктивно-модальні компоненти у дискурсних сегментах роздуму підсилюють їх емотивну функцію, допомагають більш яскраво, точніше передати почуття, внутрішні переживання автора-оповідача, наратора. Пор.:

Vorne am Altar steht ein großer Lichterbaum, ich versuche immer wieder, die Kerzen zu zählen, achtzig oder neunzig Kerzen, und gerate dabei ins Träumen. So viele

*Jahre wird unser Kind **vielleicht** leben, bewacht zunächst von uns, später von seinem Partner, zu allen Zeiten **hoffentlich** von seinen Schutzengeln. Es **wird** fröhlich sein und traurig, begeistert von Musik oder Malerei oder Dichtung, verliebt, enttäuscht, hoffnungsvoll, resigniert, es **wird** sich **entscheiden müssen** zwischen Menschen, Berufen, Wohnorten. Und es **wird** meistens erst später **wissen**, ob die Entscheidung richtig war [3, c.137].*

Наведений фрагмент роздуму є прикладом нарації від першої особи (гомодієгетична нарація, Ich-Form). Головна героїня твору, яка залишилась бездітною, виражає свої власні переживання щодо ненародженої дитини, роздумуючи припускає якою б ця дитина зростала, якою б вона була людиною. Така форма роздуму дає можливість читачу яскраво відчутти, зрозуміти усю гіркоту цієї невірної ситуації, спонукає до співчуття щодо пережитого персонажем горя. Такі сегменти розставляють емоційні акценти в полотні художнього твору.

Ще однією функцією міркування із суб'єктивно-модальними компонентами є аргументуюча. У такому випадку оповідач намагається розібратися у причинах якихось дій іншого персонажа. Пор.:

*Angela Barbulescu hingegen war abergläubisch. Eindeutig. Das Gesicht ihres ehemaligen Liebhabers aus einem Foto zu brennen, **schien mir** jedoch kein wirksames Zauberritual, sondern eine nutzlose Geste hilflosen Unglücks, die nicht von Barbus geheimer Macht zeugte, sondern von ihrer Ohnmacht. Unstrittig war: Dieser Doktor Stephanescu hatte ihr einst übel mitgespielt. Verschmähte Liebe, **wahrscheinlich. Vielleicht** hatte sie sich deshalb in den Ruin getrunken. Sie wünschte diesen Mann lieber tot als lebendig. Aber allein war sie zu schwach. ... Weshalb sollte ich für die Barbu in die Schlacht ziehen? **Sollte ihren Feind zu meinem erklären? Sollte in vergangenem Dreck wühlen, mir die Hände schmutzig machen? Gewiss** war dieser Stephanescu ein Herzensbrecher, ein Fiesling. Doch einen Doktor, ein großes Tier in Staat und Partei, den vernichtete man nicht kurzerhand. Vor allem nicht, wenn man keinen Plan hatte, wieso und weswegen [2, c.67].*

Головний герой, тут він автор-оповідач, розмірковує над причинами вчинків героїні твору Ангели, намагається аргументувати її дії. Модальні слова з семантикою припущення, загальні питальні речення імпліцитно виражають ставлення головного персонажа до цієї людини та ситуації, що склалася навколо неї: він співчуває та хоче допомогти їй. Автор імітує внутрішній діалог-роздум і у такий спосіб звертається до читача, радиться з ним.

Коли оповідь ведеться від третьої особи (гетеродієгетична нарація, Er-Form), автор передає думки персонажа, “вживається” в них. Пор.:

Jemand war in der Küche.

*Spätestens jetzt hätte er sich um Hilfe bemühen müssen. Denn er hatte keine Ahnung, um wie viele Personen es sich bei den Einbrechern handelte. **Womöglich stand er einem einzigen Mann gegenüber. Vielleicht hatte er es aber mit zwei oder drei Leuten zu tun, und dann würde ihm selbst sein Vorteil, bewaffnet zu sein, sehr schnell nichts mehr nützen. Er hätte später nicht zu sagen gewusst, weshalb er alle Vorschriften in den Wind schlug und sich einem unkalkulierbaren Risiko aussetzte. Altersstarrsinn? Selbstüberschätzung? Oder wollte er sich irgendetwas beweisen?***

Tatsächlich sollte ihm nicht mehr allzu viel Zeit bleiben, diese Frage zu klären [3, с.10].

Рух думки оповідача спирається на його суб'єктивні враження, він не володіє повною інформацією, а може лише припускати варіанти перебігу подій та намагається шукати шляхи виходу із ситуації, яка склалася.

Отже, дискурсні сегменти міркування не тільки відновлюють активність сприйняття, але й підтримують інтерес читача до подальшого розвитку сюжету, спонукають його до співпереживання .

Література:

1. Бабенко Л. Г. Лингвистический анализ художественного текста: учебник, практикум / Л. Г. Бабенко, Ю. В. Казарин. – М.: Флинта: Наука, 2005. – 496 с., с. 172

2. Bauerdick R. Wie die Madonna auf den Mond kam / Rolf Bauerdick. – München: Deutsche Verlags-Anstalt, 2009. – 516 S.

3. Link A. Die Klavierstimmerin / Almuth Link. – Ulm: Ebner & Spiegel GmbH, 2004. – 262 S., с.137

УДК 811.161.2'373.2

СТРУКТУРА АНГЛОМОВНИХ ЕРГОНІМІВ ПОЖЕЖНО-ТЕХНІЧНОЇ ТЕМАТИКИ ТА ЇХ УКРАЇНОМОВНИЙ ПЕРЕКЛАД

Шуневич Б.І.,

д.пед.н., професор, директор Навчально-наукового інституту
психології та соціального захисту

Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

Власні назви компаній, підприємств, товариств, асоціацій, навчальних закладів тощо, які відомі ще як ергоніми, є складовою частиною багатьох перекладних і тлумачних словників. В Україні [3; 4] і за кордоном [2] проводяться дослідження стосовно лексичних, структурних, семантичних, комунікативних, функціональних і прагматичних аспектів ергонімів. Наприклад, в дисертації М. Цілини [4] досліджено власні назви ділових об'єднань людей столиці України, а в статті О. Теплої [3] проаналізовано основні змістовні прийоми творення комерційних ергонімів.

Мета доповіді – провести аналіз структури ергонімів, в тому числі скороченого типу (ініціальні аббревіатури, скорочення), які виявлені в «Англійсько-українському словнику пожежно-технічних термінів» [1] обсягом понад 16 000 лексичних одиниць і запропонувати варіанти їх перекладу українською мовою.

Об'єктом нашого дослідження є назви навчальних закладів, їх підрозділів, об'єднань науковців і спеціалістів, виявлених у науково-технічній літературі з пожежної тематики.

У більшості випадків іноземні назви організацій та їх перекладені еквіваленти, разом з утвореними від них двомовними ініціальними аббревіатурами або скороченнями, є в тексті словників для правильного написання їх мовою перекладу. В проєкті «Англійсько-українського та українсько-англійського словника-мінімуму термінів з розмінування» ми, для зручності, розмістили ці назви у додатках до словника.

Виявлені у згаданих вище словниках ергоніми представлені дво- і більше компонентними лексемами. Основними термінами (ядрами) цих ергонімів є такі слова-назви навчальних закладів та їх підрозділів: *academy* – академія, *institute* – інститут, *school* – школа, *laboratory* – лабораторія, *department* – департамент, *кафедра*, *service* – служба, *bureau* – бюро, *conference* – конференція; об'єднань науковців, спеціалістів з якоїсь конкретної галузі: *council* – рада, *commission* – комітет, *association* – асоціація, *society* – спілка, *union* – спілка, *committee* – комітет, *center* – центр, *organization* – організація, *agency* – агенція, управління, *administration* – адміністрація, управління, *corps* – команда, корпус.

Двокомпонентні ергоніми реалізуються моделями, утвореними іменником (N)і прикметником (A), поєднаних на основі підрядного зв'язку узгодження. Виокремлюються такі структурні типи **двокомпонентних** ергонімів (12%): NN, AN, наприклад, *Fireacademy* – пожежна академія; **трикомпонентних** (34%): NNN, ANN, NPrpN, AAN: *Army Fire Service (AFS)* – пожежна служба сухопутних військ; **чотири- і більше компонентних** (54%): 4 – NNNN, ANNN, NNAN, NPrpNN, ANPrpN, NN'sNN, NNN'sN, N'sANN, NNNÑ, 5 – ANNNN, NPrpANN, NPrpNNN, ANPrpNN, ANcJNN, 6 – ANNNNN, NNPrpANN, ANNCjNN, 7 – NPrpANNNN, NN'sNNCjNN, 9 – ANPrpNPrpNNCjN, ANNPrpANPrpAN, ANPrpNCjNCjNN, наприклад, *Women's Auxiliary Fire Service (WAFS)* – жіноча допоміжна пожежна служба.

Висновки. Серед структурних моделей ергонімів, виявлених у згаданому вище словнику, вирізняються моделі, утворені іменником в загальному відмінку (N), у присвійному відмінку (N's), прикметником (A), складними іменниками (N) і прикметниками (A), ініціальними абревіатурами і скороченнями (Ñ), а також прийменниками (Prp) *of, for, on, in*, сполучником (Cj) *and*.

Крім назв організацій у список ергонімів входять ще й документи, які є результатами/продуктами діяльності цих організацій, об'єднань науковців і/або спеціалістів (*standard – стандарт, report – звіт, доповідь, code – норми і правила та ін.*), наприклад, *BSI (British Standards Institution) – Британський інститут стандартів* і *BS (British Standard) британський [англійський] стандарт* та ін., які часто зустрічаються в науково-технічній літературі з цієї тематики і в згаданому вище словнику.

Від 75 % ергонімів утворені ініціальні абревіатури та скорочення, серед яких наявні омоніми наприклад, *RCC (Rescue Control Center) – центр керування рятувальними операціями, RCC (Rescue Co-ordination Center) – центр координування рятувальних робіт* та акроніми, наприклад, *FLAME (Facility Laboratory for Ablative Materials Evaluation) – лабораторна установка «Флейм» для оцінки абляційних матеріалів*.

Як видно із запропонованих прикладів англійських ергонімів, для їх перекладу служать традиційні прийоми: дослівний переклад, калькування та ін.

Література

1. Англійсько-український словник пожежно-технічних термінів – Понад 16 000 термінів і термінологічних сполучень / Вовчата Н., Дробіт І., Коваль М., Рак Н., Чалий Д., Шуневич Б.; За ред. Шуневича Б., Ковалья М. – Львів: Вид-во ЛДУ БЖД, 2015. – 362с.

2. Носенко Н. Названия городских объектов Новосибирска: структурно-семантический и коммуникативно-прагматический аспекты : дис. ... канд. филол.

наук : спец. 10.02.01 – “Русский язык” / Н. Носенко. – Новосибирск, 2007. – 234 с.

3. Тепла О. Основні змістовні прийоми творення комерційних ергонімів // Наукові записки. Серія “Філологічна”. – Острог: Вид-во Національного університету “Острозькаакадемія”, 2012. – Вип. 31. – С. 106-107.

4. Цілина М. Ергоніми м. Києва: структура, семантика, функціонування: дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 – українська мова / М. Цілина. – К., 2006. – 243 с.

УДК 81.26.347.034

EQUIVALENCE AND ADEQUACY OF TRANSLATION OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL TEXTS

Щипачова Д.С.

викладач кафедри англійської мови технічного спрямування №1
Національного технічного університету України «Київського політехнічного
інституту імені Ігоря Сікорського»

Scientific and technical translations, due to the special requirements for them, necessitate considerable attention to the achievement of the equivalence and adequacy of the translation from English into Ukrainian.

In the translation, there are a number of special methods aimed at creating an adequate translation. Thus, there are two methods of translation, direct translation or indirect translation.

It is worth mentioning, above all, that in general terms it is possible to outline two ways of translation, which the translator should follow: direct or literal translation and indirect translation.

The main methods of translation of the accompanying technical documentation are:

1. Borrowing.

When semantics, structure, and form (sound composition and spelling) of the term are borrowed in the translation process, we are dealing with borrowing, which allows filling a gap, usually of metalinguistic nature (new technology, unknown concepts). Borrowing would not even have been a way of translation that might interest us if the interpreter did not need from time to time in order to create a stylistic effect. The problem of local color, which is solved by borrowing, primarily affects the scope of the style and, consequently, the message itself.

2. Loan translation.

Loan translation is a special kind of borrowing: we borrow from a foreign language one or another syntagm and literally translate the elements that make up it. We obtain the expression loan, using the syntactic structures of the language of translation, introducing new expressive elements into it, or structure loan, introducing new constructions into the language, for example, Science-fiction (literary - science fiction).

3. Word-based translation.

Literal translation, or the translation of "word to word", means the transition from the original language into the language of translation, which leads to the creation of the correct and idiomatic text, while the translator monitors only the observance of the mandatory rules of the language.

4. Transposition.

We call this way a method of replacing one part of the language with another part of the language without changing the content of the entire message. This method can be used both within a single language, in particular, in translation.

5. Modulation.

Modulation is a variation of the message, which can be achieved by changing the angle or point of view. This method can be used when it is seen that verbal or even

transposed translation results in a grammatical correct statement, but it contradicts the spirit of the translation language.

6. Equivalence.

If the two texts describe the same situation, using completely different stylistic and structural means, in this case we are talking about equivalence. A classic example of the equivalence is the situation where a clumsy man clogging a nail falls on his fingers - in French he exclaims *Aie*, in English he exclaims *Ouch*.

7. Adaptation.

The seventh method is an extreme in the translation process. It applies to cases in which the situation referred to in the source language does not exist in the language of translation and should be transmitted through another situation that we consider to be equivalent. This is a special case of equivalence, so to speak, the equivalence of situations.

Література

1. Борисова Л.И. Лексические особенности англо-русского научно-технического перевода. - М.: НВИ-Тезаурус, 2005.
2. Рецкер Я. И. Методика технического перевода. - М.: 1934
3. Стрелковский Г.М., Латышев Л.К. Научно-технический перевод. - М.: Просвещение, 1980

**Секція 4 «ГОЛОВНІ АСПЕКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У
СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ»**

УДК 37.018.43

**INTELLECTUAL PROPERTY PROBLEMS AND PROSPECTS AT
COLLEGE EDUCATION SYSTEM**

Aheicheva Oleksandra

Head of Drilling Subjects Department

Poltava Oil and Gas College

Galagan Nataly

teacher

Poltava Oil and Gas College

Distance learning convince teachers, administrators and institutions that institutional policies should protect and maintain an environment that encourages creativity, productivity and academic freedom. This provides a basis for analysis, reflection and further development of consistent protection of copyright and intellectual property associated with the materials distance learning courses.

Increasing number of online courses in higher education. Increasingly widespread use of online courses raises the question of ownership of the course materials and increased tensions between faculty and universities concerning the rights and obligations associated with online courses. Electronic media are protected from piracy, but it does not apply to information posted on the Internet. After all this information, especially that relating to science education relates to intellectual property. Currently, the vast majority of e-learning courses are closed, show only demo, which sometimes can not judge their quality. Open courses, articles, books openly used without any reference. A quick solution to this problem does not exist, but it must be addressed, because it depends on the spread of education and training in the

global information network space created and used quality educational products. These problems are mainly related to the pedagogical side of distance learning. Of course, there are other problems such as the need to systematically upgrade the hardware park, software, according ongoing improvement of owning a PC user skills teachers.

Progress always occurs by overcoming difficulties. The main thing is not to create additional problems and try to correctly and promptly resolve those associated with subsequent development of education in the country, for it is education, qualification - the core values for a person in the age of information technology. Previous research suggests that universities are in a state of flux education policy. A typical study of this approach, the use of intellectual property means that teachers are not the authors of works created by University resources.

With the introduction of distance learning through digital delivery systems, such as education, email and other Internet technologies spread infringement of intellectual property rights.

Once the copyrighted material is recorded in material such as manuscripts, electronic file, it is automatically protected. However, registration with the Copyright Office provides additional protection in the event of a violation and is often in the interest of the author, if the violation becomes a problem. Copyrighted work may be reproduced, adapted for the creation of derivative works, distributed and performed by other authors. The latter can also transfer rights to others. If copyrighted material reproduced with the permission of the owner, the infringer may be liable for copyright infringement. One example is an infringement of copyright for the software and multimedia materials. Materials such as ideas, facts and discoveries are not subject to copyright protection, as not fixed in tangible form.

**INTELLECTUAL PROPERTY PROBLEMS AND PROSPECTS AS
UNIVERSITY DISTANCE LEARNING NECESSARY COMPONENT**

Echlas Mangup Zyada

Ministry of Trade

Khartoum, Sudan

Ageicheva Anna

PhD, Associate professor

of the Foreign Philology and Translation Department

Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

With the development of information technology, the research in the field of distance learning is very important. Research security of information resources at distance learning is of great scientific and applied interest. With the implementation of e-learning system having the problem of protecting intellectual property courses, monitoring of students' knowledge, evidence of the authority remote client. The above mentioned problems are conditioned by high losses from leaking information provided by authors of educational courses loss in accuracy position control and accounting, as well as the possibility of substitution student learning outcomes. Security of information in distance learning system affects many aspects of functioning, often being a major factor in its existence and development. To solve the above problems is important to determine the necessary and sufficient measure of security of information resources. The criteria of necessity and sufficiency of protection is the critical point, the value of information resources of distance education, according urgent task is to develop methods for assessing the value, criticality and security of information resources, e-learning system.

The aim of this work was to study the current policies on intellectual property research Universities in relation to online content remote applications. The spread of e-learning proves teachers, administrators and institutions that institutional policies

should protect and maintain an environment that encourages creativity, productivity and academic freedom. This study provides a basis for analysis, reflection and further development of consistent protection of copyright and intellectual property rights associated with the materials of distance learning courses.

Number of online courses increases in higher education. The increasing use of online courses raises the question of ownership of the course materials and increased tensions between the faculty and the university, concerning the rights and obligations associated with online courses. Electronic media are protected from piracy, but it does not apply to information posted on the Internet. After all this information, especially that relating to science education relates to intellectual property. Currently, the vast majority of e-learning courses show only demo versions, which sometimes can not judge their quality. Open courses, articles, books openly used without any reference. A quick solution to this problem does not exist, but it must be addressed because of its solution depends spreading education and training information in the global networked space created and used quality educational products. These problems relate mainly to the educational side of distance learning. Study of current policies in the field of University intellectual property in relation to online material is a very important investigating aspect.

УДК 37.018.43

INTELLECTUAL PROPERTY ISSUES IN HIGHER EDUCATION SYSTEM

Komarova Oleksandra

Teacher of the Foreign Philology and Translation Department

Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

Gunchenko Julia

Senior Teacher of the Foreign Philology and Translation Department

Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

Intellectual property issues related to software and other electronic materials are more complicated with the growing number of online courses and programs at the universities, and the increasing use of technology faculty to administer their courses. Note that in the past, the traditional research papers have been the main source of income for the university. The emergence and development of digital formats, such as courses and programs that may affect the right of universities to determine the future of the traditional academic education policies.

Within some distance learning institutions and teachers solve the problem of authorship own digital materials. One of the problems is that digital materials advanced course content often use a significant amount of organizational resources such as design, server space, management and maintenance, specialized software, and other costs associated with infrastructure.

The teachers have devoted a lot of time and effort and want to be recognized, respectively, to help fund and develop their future studies and publications.

One element that complicates the process is that the materials developed by teachers with institutional resources can easily be transmitted through the media and quickly distributed to large audiences.

Without a doubt, online training in any case can not be a substitute for conventional learning. It is not able to create an atmosphere of student and substitute teacher communicate with the living. With distance education residents of small towns are able to take courses and successfully finished universities and academies. Virtual listeners, combining study with work, provides an opportunity to reduce the number of classroom hours and have specific knowledge on the job direct business.

With distance education appears to strike a balance between the social demand for education, and his suggestion.

All educational institutions that use information and communication technology is actually outside the legal field. It should be noted that to date the development of distance education is virtually no legal basis.

In universities and other organizations gradually creating electronic books and libraries are, information and educational environment, but there are no legal grounds to use these materials are hosted on the network. For efficient operation of schools which use distance education is needed to coordinate their actions and an appropriate regulatory framework and providing distance learning official status.

Legislature distance education should be formed as a package of national regulations on the organization of legal regulation of relations between objects and subjects in the field of distance education based on common requirements of the Ministry of Education and Science. The basis should be based on the following principles: consideration of constitutional norms, openness and access to information, protection of intellectual property rights, information security, consistency rules with acts of other branches of law, and international law. If the system of distance education have the regulatory framework, it becomes one of the official forms of education. The absence of a legal framework for e-learning not only hinders economic development, but also Ukrainian forces seek appropriate services to educational institutions in other countries.

УДК 37.018.43

**INTERNATIONAL INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS MAIN
ASPECTS**

Kolesnyk Yuri

Poltava Petroleum and Gas College

Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

There aren't really any international intellectual property rights. IP rights are territorial. They're created by each country's national law, and typically apply only to conduct that takes place within that nation. So all these international treaties set up ground rules for stuff like how long a copyright or patent should last, or the basic subject matter of trademarks. Countries that join these treaties can have higher protection standards, but the treaties set up a baseline of protection they must provide.

The most important minimum standard set up by these treaties is the principle of national treatment, which operates something like an international IP golden rule, "Do unto other countries, authors and inventors as you would have done unto your own." Basically, each country has to give foreigners IP protection that is no less favorable than the protection granted to its own people.

Some argue that ratcheting up IP minimum standards, especially in a world where around 90% of all technology royalties and licensing fees are received by 5 developed countries, is not always a good thing. Developed and developing nations often have very different attitudes toward intellectual property. Developed nations usually try to get full economic benefits from their inventions and knowledge through strong IP rights. They argue that strong IP laws are necessary to protect the significant investments of developing these products. Pharmaceuticals and feature films cost a lot to make, and the creators want a return on their investment. Rich countries also argue that strong intellectual property laws will make developing countries more attractive trade partners, because creators know their IP exports will be protected, so they're more likely to send stuff there. Developing nations argue that they need access to advanced technology and knowledge, which are the tools they need to develop, modernize, and compete in the modern world. They often view strong IP rights as a tool used to either deny access altogether to technology and knowledge or to severely limit access via high royalties and licensing fees.

So it's an open question as to who's right about this. let's take a look at the international frameworks for copyright, patents, and trademarks. The oldest and most important copyright treaty is the Berne Convention for the Protection of Literary and

Artistic Works. The Berne Convention, as it's known, was first signed in 1886 in Berne, Switzerland, and was aimed at solving the problem of widely varying treatment of foreign authors among countries. The United States, for example, didn't grant copyrights to foreign works until 1891. This state of affairs continued until 1878, when France convened an international literary congress with Victor Hugo, author of *Les Misérables* and *The Hunchback of Notre Dame*, as its head. As with all things created by Victor Hugo, it was way too long. The agreement was finally signed in 1886 by ten countries. Today, there are 168 members of this treaty, which is administered by the World Intellectual Property Organization, or WIPO. The United States didn't officially join the Berne Convention until 1989.

The Berne Convention adopts the aforementioned principle of national treatment and sets up certain minimum standards for the copyright laws of any country that signs on. Things like minimum copyright terms and the scope of exceptions and limitations to exclusive rights. The treaty also largely eliminates what are called "formalities". Berne countries can't require that authors go through formalities like copyright registration or require a copyright notice or symbol to get protection. But without requirements, the owners register their works and record ownership transfers with their particular government, ownership information is often lost and authors can't be located. This creates a lot of problems. Another problem with the Berne Convention is that it doesn't have an effective enforcement system. When a country violates the treaty, there's no effective way to punish them for it. Members do have the option of trying to settle the dispute through the International Court of Justice, but this option has been used exactly 0 times. A lot of these issues were "resolved" by the trade related aspects of intellectual property rights, or TRIPS Agreement. Formed in 1994, this agreement incorporates most of the Berne Convention and adds a few copyright bits of its own. The TRIPS agreement is administered by the World Trade Organization, and it has a strong enforcement mechanism in place under the WTO's dispute settlement body. They then decide whether there's a violation and what kind of punishment they need to impart.

Beyond the Berne Convention and TRIPS, the World Intellectual Property Organization produced two multi-lateral treaties: the WIPO Copyright Treaty and the WIPO Performances and Phonograms Treaty. These are referred to as the "Internet treaties" and the US implemented them in 1998 through its introduction of the Digital Millennium Copyright Act or the DMCA which you, as an Internet user, probably hate.

The International Convention for the Protection of Intellectual Property, commonly known as the Paris Convention, was signed in 1883. In Paris, France. Like the Berne Convention, the Paris Convention lacks an adequate enforcement mechanism. If a country violates the treaty, everybody's back in the International Court of Justice. But, just as with copyrights, nobody does this. Because the Paris Convention didn't really set minimum standards, countries had great freedom to tailor their patent laws to their own needs and interests. Developing countries, for example, might exclude pharmaceutical products from patentability because they feel like health-related products and medicine should be affordable for people to buy. Many developed nations successfully sought to close this gap during negotiations of our old frenemy, the TRIPS Agreement. TRIPS incorporates parts of the Paris Convention and sets forth a number of minimum standards for patent protection. TRIPS prevents World Trade Organization members from denying patents to pharmaceuticals or biotechnology products or processes. Unlike the Berne Convention, which does away with copyright formalities, the Paris Convention assumes that the inventor has to apply to his or her particular government's patent office or government. Countries that are party to the convention can't give foreign inventors a hard time. They get the same protections that apply to domestic inventors. The Patent Cooperation Treaty makes this easier. It helps coordinate procedures for filing multiple patent applications for the same invention in several countries around the world. So, the Paris Convention also governs trademarks. In many ways, it treats trademarks like patents. It requires countries to provide for national treatment. Because trademark law is territorial and you have to apply for protection in each country where use is planned, there are two special agreements that establish a common international registration system. These are the 1891 Madrid

Agreement Concerning the International Registration of Marks and the 1989 Madrid Protocol for Relating to the Madrid Agreement.

Aside from all these European capitals and their agreements and conventions and protocols, the TRIPS Agreement extends protection to geographical indications. This means that the word "Champagne" can only be used for sparkling wine produced in France's Champagne region. It also extends to words like Bordeaux, Chablis, Parma ham, Roquefort cheese, Florida orange juice, Vermont white cheddar, all that business. These issues have been a point of contention between the US and the EU. Europe has long pushed for greater protection of geographical indications. Every time you eat Greek yogurt or Feta cheese, every time you smoke a Cuban cigar, every time you stir up a cup of Swiss Miss hot chocolate, every time you're confounded by a Chinese finger trap, you're seeing a potential geographical indication violation. At the end of the day, international intellectual property is all about setting minimum standards and national treatment. It's about countries treating the nationals of other countries at least as well as they treat their own. This push for standardization has caused some problems. There are now so many IP treaties and agreements and protocols in place that it makes intellectual property reform difficult. So, for example, changing the law to reduce the copyright term in the United States isn't just a matter of changing the US law. It's a matter of changing all of these international agreements. Just as individual nations struggle to keep pace with our increasingly globalized world, so does the international intellectual property system. Both national and international systems are struggling to find the right balance of exclusive rights and public access to knowledge in a world where borders are traversed with a click.